

ממדי הפשיעה בישראל בשנים 1990–2010 תוך התמקדות בחברה הערבית

נעם זוסמן | יונתן וודבריג' | סאמי מיעארי

מאי 2016

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

ד
ו
ח
מ
ת
ו
ת
ו
ת
ו
ת

ממדי הפשיעה בישראל בשנים 1990-2010,
תוך התמקדות בחברה הערבית

נעם זוסמן | יונתן וודבריג' | סאמי מיעארי

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

Crime in Israel, with a Focus on Arab Society: 1990–2010

Noam Zussman, Yonatan Woodbridge, Sami Miaari

עריכת הטקסט: בנק ישראל
עיצוב העטיפה: יוסי ארזה
סדר: אירית נחום

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר ידע, לשדר או לקלוט בכל דרך או אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני או אחר – כל חלק שהוא מהחומר בספר זה. שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת בכתב מהמוציא לאור.

© כל הזכויות שמורות למכון הישראלי לדמוקרטיה (ע"ר), תשע"ו
Copyright © 2016 by The Israel Democracy Institute (RA)

המכון הישראלי לדמוקרטיה
רח' פינסקר 4, ת"ד 4702, ירושלים 9104602
טל': 02-5300888
אתר האינטרנט: www.idi.org.il

להזמנת ספרים:
החנות המקוונת: <http://tinyurl.com/idi-store>
דוא"ל: orders@idi.org.il
טל': 02-5300800; פקס: 02-5300867

כל פרסומי המכון ניתנים להורדה חינם, במלואם או בחלקם, מאתר האינטרנט.

תוכן העניינים

4	תקציר
5	א. הקדמה ועיקרי הממצאים
6	עיקרי הממצאים
9	ב. מאפייני האוכלוסייה הערבית העשויים להשפיע על דפוסי הפשיעה
11	ג. מסד הנתונים
12	מגבלות הנתונים
13	ד. השוואה בין־לאומית
14	ה. הממצאים
14	ה.1. האירועים ("תיקים" במשטרה)
30	ה.2. הדיווחים למוקדי 100
43	ה.3. מקרי חשד
46	ה.4. מעצרים
54	ה.5. גזרי דין
64	ה.6. הביטחון האישי
68	ו. סיכום
70	נספח
70	השוואה בין־לאומית
78	האירועים וקרבנות העברה
85	הדיווחים למוקדי 100 של המשטרה ודיווחי קרבנות העברה
87	מקרי החשד
92	המעצרים
100	גזרי דין
102	תחושת הביטחון האישי
103	מקורות

תקציר

- ממדי הפשיעה בישראל דומים לממדיה בשאר מדינות OECD, ומאמצע שנות התשעים מיקומה היחסי של ישראל נותר פחות או יותר ללא שינוי. ואולם תחושת הביטחון האישי בארץ נמוכה במידה משמעותית מהמקובל במדינות אלו.
- שיעור האירועים – כלומר, מספר האירועים הפליליים (שנודעו למשטרה) ל-1,000 תושבים – ביישובים המוסלמיים נמוך בהרבה משיעורם ביישובים היהודיים (30 לעומת 50), וההפך במקרה של עברות נגד אדם; תמונה דומה עולה כאשר אומדים את ההסתברות של ערבי ליפול קרבן לעברה, על יסוד הסקר החברתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
- בעשור הקודם חלה ירידה של ממש בשיעור האירועים, אך ביישובים הערביים היא הייתה קלה בלבד. שיעורן של הפרות הסדר הציבורי ביישובים הערביים עלה בחדות מתחילת האינתיפאדה השנייה ולאחר מכן התייצב ברמתו החדשה.
- היחס בין מספר הדיווחים על אירועים פליליים למוקדי 100 של המשטרה לבין מספר האירועים הפליליים ביישובים הערביים נמוך בכמחצית מהיחס ביישובים היהודיים; הוא הדין בהסתברות שקרבן עברה ערבי ידווח למשטרה.
- שיעור המעצרים בקרב גברים מוסלמים יותר מכפול משיעורם בקרב גברים יהודים, והפער גדול עוד יותר בקרב צעירים (80 ל-1,000 בני 20-24 לעומת 20 ל-1,000). בשנות התשעים נרשמה ירידה בשיעור המעצרים בכל קבוצות האוכלוסייה, אולם בעשור הקודם היא התמתנה ואף נבלמה.
- שיעור הגברים המורשעים בקרב הערבים גבוה בהרבה משיעורם בקרב היהודים – למעלה מ-10 ל-1,000 לעומת פחות מ-6 ל-1,000 בשלהי העשור הקודם. בשני העשורים שחלפו חלה ירידה בולטת בשיעור המורשעים, ערבים ויהודים כאחד.
- ההסתברות שערבי יחוש ביטחון אישי נמוכה ברבע מההסתברות שיהודי יחוש כך, בהנחה שיתר המאפיינים האישיים קבועים. תחושת הביטחון האישי של ערבים התערערה בעשור הקודם.

א. הקדמה ועיקרי הממצאים

ערביי ישראל הם קבוצת מיעוט בעלת מאפיינים ייחודיים, והדבר עשוי להשפיע בין השאר על דפוסי הפשיעה שלהם. בפועל היקף הפשיעה בקרב ערבים עולה על היקפה בקרב יהודים, בשעה ששיעור הפשיעה ביישובים הערביים נמוך מהשיעור ביישובים היהודיים.¹ יש מקום לבחון את דפוסי הפשיעה לפי מגזרים ולפרסם עליהם מידע שוטף, היות שנתונים אלה יכולים לסייע לקבל החלטות – למשל ביחס להקצאת המשאבים למערכות של אכיפת החוק, החינוך והרווחה.

יתר על כן, נתונים אלה יכולים לעצב מחדש תפיסות ועמדות ביחס לפשיעה. הסיקור התקשורתי של ערביי ישראל (כמו הסיקור של תחומים אחרים) נוטה להתמקד בהיבטים שליליים – לרבות פשיעה, אלימות ואבטלה (אבו ריא ואח', 1998; Avraham, 2003) – ותכופות הוא מבליט פשעים קשים וחריגים, ואולי גם פשעים שבהם הקרבן יהודי והפושע ערבי. נטיות אלה פוגעות בתדמיתם של ערביי ישראל בעיני הציבור הרחב (Tsfati, 2007), ולגיטימי לשער כי הן גם מסבירות, לפחות חלקית, את הממצא שהציבור בישראל סבור כי הפשיעה ברחובות גואה (רטנר ואח', 2009) ונמצאת במגמת עלייה. אולם הנתונים שנציג להלן מלמדים כי אלה אינם פני הדברים, ולכן יש מקום להאמין כי תיאור מדויק של מאפייני הפשיעה עשוי לצמצם את הפער בין תפיסות הציבור לבין המציאות. תיאור שכזה עשוי אף לתרום לחיזוק אמונו של הציבור במשטרה.

אף על פי כן רק מעט סטטיסטיקה פלילית מתפרסמת באופן שוטף,² על אחת כמה וכמה הסטטיסטיקה הנוגעת לאוכלוסייה הערבית, ובתחום יש היקף מצומצם של פרסומים מחקרניים (עם יוצאי הדופן נמנים למשל רטנר ואח', 2009; רונן, 2010; ח'מאיסי וטשנר, 2014).

מחקר זה נועד למלא חלק מהחסר. המחקר משווה בין ממדי הפשיעה במגזרים הערבי והיהודי בשנים 1990-2010, תוך כדי הבחנה בין קבוצות אוכלוסייה וקבוצות עברה, אך הוא אינו מתיימר להצביע על הגורמים לממדי הפשיעה ולתמורות שחלו בהם במרוצת השנים (שאלות אלה ייבחנו במחקר המשך). המחקר מסתמך על מסדים של נתונים מינהליים ממערכת אכיפת החוק ובהם אירועים פליליים ("תיקים"), דיווחים למוקדי 100 של משטרת ישראל, מעצרים וגזרי דין. את הנתונים האלה הצלבנו

* תודה ליונתן אילן, אילן בלייר, מיכל גורן, דויד גרבר-שגיב, מיכל דיין בן-זקרי, יוסי הללי, מרסל הלפרין, אסף לאופר, לילך לאופמן, גיא פז, מיקי פרידלנדר, בשורה רגב, טלי רוטשילד, אסף שחור ומלי שר ממשטרת ישראל על התמיכה במחקר ועל הפקת מסדי הנתונים. כמו כן תודה למרים ועקנין ולליאת רחבי-איטליאנו מהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס) על הפקת נתוני האוכלוסייה ביישובים. לבסוף, תודה לגלעד מלאך ולמרדכי קרמינצ'ר מהמכון הישראלי לדמוקרטיה ולעדי ברנדר מבנק ישראל על ההערות לטייטה של המאמר.

1 ישראל דומה מבחינה זו למדינות המערב: במדינות אלה קבוצות מיעוט מרקע חברתי-כלכלי חלש מתאפיינות בהיקפי פשיעה גבוהים יחסית לקבוצות הרוב המבוססות.

2 בעיקר בשנתון הסטטיסטי של הלמ"ס ובדוחות השנתיים של משטרת ישראל. ראו גם הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ומשטרת ישראל (2009). לאחרונה השיקה המשטרה מחולל לוחות שבו ניתן לקבל בין השאר נתונים רבעוניים, משנת 2012 ואילך, על עברות פליליות שכיחות ומספר סוגים של דיווחים למוקדי 100, עבור אזור סטטיסטי ("שכונה"); כתובת האתר: www.police.gov.il/MapSkifout.aspx?mid=67. פוגל (2006) דן בצורך להרחיב את הסטטיסטיקה הפלילית.

עם מרשם התושבים, מאגר שכולל את מאפייניהם הדמוגרפיים של המעורבים ומקום מגוריהם. כמו כן השתמשנו בסקר החברתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס), מאחר שיש בו מידע על קרבות עברה ורפואי הדיווח שלהם למשטרה.

עיקרי הממצאים

השוואה בין-לאומית

ממדי הפשיעה בישראל דומים לממדיה במדינות OECD: ישראל ממוקמת באמצע המדרג בשיעורי החשודים/עצורים והמורשעים וכן בשיעור הקרבנות. עם זאת, מספר הפשעים החמורים (כעבירות נגד גוף) ל-1,000 תושבים גבוה יחסית, ואילו שיעור הפשעים הקלים (כעבירות רכוש) נמוך יחסית.³ מלבט-על נראה כי מאמצע שנות התשעים מיקומה היחסי של ישראל נותר פחות או יותר ללא שינוי. במדינות המפותחות שיעורי הפשיעה בקבוצות מיעוט מרקע חברתי-כלכלי נמוך, כמו ערביי ישראל, עולים על שיעוריה בקבוצת הרוב.

תחושת הביטחון האישי בישראל נמוכה במידה משמעותית מהמקובל במדינות המערב: שיעור החשים בטוחים ללכת לבדם בשעות החשכה באזור מגוריהם עומד בישראל על כ-64%, בשעה שהממוצע ב-OECD עומד על כ-72%. בשנים האחרונות חלה הרעה בתחושת הביטחון האישי בישראל, ואילו במרבית החברות ב-OECD חל שיפור.

האירועים הפליליים

שיעור האירועים שנודעו למשטרה ביישובים המוסלמיים נמוך בהרבה משיעורם ביישובים היהודיים (ב-2010 עמדו שיעורים אלה על כ-30 ל-1,000 תושבים ועל כ-50 ל-1,000, בהתאמה), והשיעור ביישובים הדרוזיים נמוך אף יותר. מדרג זה תקף בכל המחוזות הגיאוגרפיים וקבוצות העברה, למעט עבירות נגד אדם – אלה נפוצות יותר ביישובים הערביים. ממצאים אלו עולים בקנה אחד עם תוצאות האמידות שנערכו במסגרת המחקר: אלה מעידות כי בהנחה שיתר המאפיינים האישיים קבועים, ההסתברות של ערבי ליפול קרבן לפריצה לדירה/גנבה מדירה ולגנבה נמוכה מההסתברות של יהודי, ובמקרה של פגיעה גופנית היא גבוהה יותר. ביישובים הערביים במחוז המרכז שכיחות האירועים עולה על שכיחותם במחוזות הצפון והדרום.

בעשור הקודם חלה ירידה של ממש בשיעור האירועים, אלא שביישובים הערביים היא הייתה קלה בלבד. בולטת הירידה בשיעור עברות הרכוש ועברות נגד גוף – הדבר עולה הן מהנתונים על פתיחת "תיקים" במשטרה והן מהנתונים על קרבנות עברה בסקר החברתי של הלמ"ס – ולצדה בולט הממצא ששיעורן של הפרות הסדר הציבורי עלה ביישובים הערביים בחדות מתחילת האינתיפאדה השנייה (שנת 2000) ועד 2004 ולאחר מכן התייצב ברמתו החדשה. חלקן של עברות הרכוש והמין ביישובים הערביים נמוך במידה ניכרת מחלקן ביישובים היהודיים, וחלקן של שאר קבוצות העברה גבוה יותר.

הדיווחים למוקדי 100 של המשטרה

כאשר בוחנים את מספר הדיווחים על אירועים פליליים למוקדי 100 של המשטרה, מוצאים כי מספרם ל-1,000 תושבים ביישובים הערביים עומד על כרבע עד חמישית ממספרם ביישובים היהודיים, בכל המחוזות בארץ. הפער הניכר נובע במידה רבה מההבדלים הקיימים בין יישובים ערביים ליהודיים בשיעורי האירועים. לפיכך בחנו את היחס בין מספר הדיווחים הללו לבין מספר האירועים הפליליים, נתון שעשוי ללמד על מידת האמון שהציבור רוחש למשטרה. ביישובים הערביים היחס מגיע לפחות ממחצית מערכו ביישובים היהודיים, והפער גדול בעברות של סדר ציבורי ובעברות נגד גוף. באופן כללי היחס עלה במרוצת השנים, וביישובים הערביים בקצב מהיר יותר.

ההסתברות שקרבן עברה ערבי ידווח למשטרה נמוכה בהרבה מההסתברות שיהודי ידווח, בכל סוגי העברות שבחן הסקר החברתי של הל"מ"ס: במקרה של פגיעה גופנית היא עומדת על כשלושה רבעים מההסתברות בקרב יהודים, ובעברות רכוש היא עומדת על שליש עד מחצית בלבד. קרבנות נוצרים נוטים לדווח למשטרה יותר ממוסלמים, והוא הדין בתושביהם של יישובים כפריים לעומת תושביהם של יישובים עירוניים גדולים. תופעות אלו מתיישבות עם הממצא שקבוצות מיעוט מהמעמדות החברתיים-כלכליים הנמוכים ומחברות מסורתיות נוטות להימנע ממגע עם רשויות אכיפת החוק.

המעצרים

שיעור המעצרים של גברים מוסלמים יותר מכפול מזה של גברים יהודים, ופער זה לא השתנה במהלך השנים; הפערים גדולים עוד יותר בקרב צעירים – למשל, בקרב גברים בני 20-24 שיעור המעצרים של מוסלמים עולה על 80 ל-1,000 ושל יהודים עומד על כ-20 ל-1,000, ובעברות נגד אדם הפער בשיעור המעצרים אף מגיע לפי 8. בשנות התשעים נרשמה ירידה בשיעור המעצרים בכל קבוצות הגיל והאוכלוסייה, ובפרט בקרב בני נוער מוסלמים, אולם בעשור הקודם היא התמתנה ואף נבלמה. במקרה של עברות סדר ציבורי אף חלה עלייה – מאז תחילת האינתיפאדה השנייה – בשיעור המעצרים של גברים מוסלמים. שיעור המעצרים של דרוזים דומה לזה של יהודים והתפתח כמותו במהלך השנים. עברות המין ונגד ביטחון המדינה והעברות נגד גוף שבגינן נעצרו מוסלמים עולות בחומרתן על העברות שביצעו העצורים היהודים, והתמונה מתהפכת במקרה של עברות סדר ציבורי. חומרתן של העברות שכלל העצורים נחשדו בהן עלתה במתינות בשני העשורים הנסקרים.

גזרי הדין

שיעור הגברים המורשעים בקרב הערבים גבוה בהרבה משיעורם בקרב היהודים – למעלה מ-10 ל-1,000 לעומת פחות מ-6 ל-1,000 בשלהי העשור הקודם. הבדלים אלו ניכרים בכל קבוצות הגיל והעברה. בשני העשורים שחלפו חלה ירידה בולטת בשיעור המורשעים, ערבים ויהודים כאחד, ואצל בני נוער מוסלמים היא הייתה מהירה יותר; במקביל לפרוץ האינתיפאדה השנייה חלה אצל הערבים עלייה בולטת בשיעורי המורשעים בעברות של הפרת הסדר הציבורי, אך בהמשך העשור התהפכה המגמה. ממצאים אלו עולים בקנה אחד עם ההבדלים בין דפוסי המעצרים בשני המגזרים ועם השינויים שחלו בהם על פני זמן.

אשר למספר המצטבר של הרשעות, גברים מוסלמים שהורשעו לפחות פעם אחת בשנים 1990-2010 צברו יותר הרשעות בממוצע. בקרב בני 40-44, למשל, המספר עמד ב-2010 על כ-1.5, לעומת כ-1.4 אצל יהודים.

סוגי העונש שהושת על גברים מורשעים (מאסר בפועל, מאסר על תנאי וקנס) מתפלגים בקרב מוסלמים ויהודים באופן דומה, למעט בעברות של סדר ציבורי: במקרה זה חלקם של עונשי הקנס גבוה בהרבה אצל מוסלמים, על חשבון מאסרים בפועל. במרוצת השנים חלה בשתי האוכלוסיות עלייה בולטת ומתמשכת בחלקם של המאסרים בפועל – ובמידת מה גם בחלקם של המאסרים על תנאי – וירידה תלולה בחלקם של הקנסות, בכל קבוצות העברה. השינויים בהתפלגות מתיישבים עם העלייה שחלה במהלך השנים בחומרת העברות שבגינן בוצע מעצר. יש להדגיש כי ההבדלים הקיימים בין האוכלוסיות בחומרת הענישה אינם מאפשרים לגזור מסקנות בעניין השוויון לפני החוק.

העונש החציוני (מספר חודשי המאסר בפועל ועל תנאי וגובה הקנס) המושת על גברים ערבים שהורשעו דומה לזה המושת על גברים יהודים שהורשעו, בכל קבוצות העברה. במרבית סוגי העונש וקבוצות העברה חומרת העונש נותרה יציבה במהלך השנים, למעט במקרים הבאים: בעברות רכוש חלה בשני המגזרים ירידה במספר החציוני של חודשי המאסר בפועל: מכ-11-12 חודשים בשנות התשעים לכ-8-9 חודשים בעשור הקודם; בעברות נגד גוף המספר החציוני של חודשי המאסר על תנאי עלה מ-4 בתחילת שנות התשעים ל-6 במחצית השנייה של אותו עשור, ומאז הוא יציב; בעברות של סדר ציבורי חלה משנת 2000 עלייה ניכרת בגובה הקנס (במחירים קבועים), במיוחד אצל ערבים, ומאז הקנס שהושת על ערבים גבוה מזה שהוטל על יהודים.

תחושת הביטחון האישי

שיעור הערבים החשים בטוחים מאוד או בטוחים ללכת לבד בשעות החשכה באזור מגוריהם פחת מכ-75% בשנת 2002 לכ-66% בשנת 2012; לעומת זאת, בקרב יהודים חלה עלייה של כ-3 נקודות אחוז, לכ-77%. אמידות מלמדות כי ההסתברות שערבי יחוש ביטחון אישי נמוכה ברבע מזו של יהודי, בהנחה שיתר המאפיינים האישיים קבועים. עוד הן מלמדות כי תחושת הביטחון האישי של ערבים התערערה במהלך השנים, וממצא זה עולה בקנה אחד עם הנתונים הגולמיים. תחושת הביטחון האישי במגזר הערבי היא בסדר היורד הבא: דרוזים, מוסלמים ונוצרים. בשלוש הערים המעורבות הגדולות (חיפה, ירושלים ותל אביב-יפו) ההסתברות שערבי יחוש ביטחון אישי נמוכה רק בכ-2% מההסתברות שיהודי יחוש כך, בהנחה שיתר המאפיינים האישיים קבועים.

מבנה המחקר הוא כדלקמן. פרק ב מציג מאפיינים של האוכלוסייה הערבית שעשויים להשפיע על דפוסי הפשיעה שלה; פרק ג מתאר את מסד הנתונים; פרק ד עורך השוואה בין-לאומית של ממדי הפשיעה; פרק ה משווה בין ממדי הפשיעה במגזרים הערבי והיהודי, ופרק ו מסכם.

ב. מאפייני האוכלוסייה הערבית העשויים להשפיע על דפוסי הפשיעה⁴

לאוכלוסייה הערבית בישראל מאפיינים ייחודיים שעשויים להשפיע על דפוסי הפשיעה בקרבם.

הרקע האתני. מדובר בקבוצה דתית-לאומית-אתנית המהווה כחמישית מאוכלוסיית ישראל, ולאורך השנים היא מבטאת תחושת קיפוח ומנהלת עם הממסד היהודי ויכוח על זכויות קיבוציות ואישיות. נוסף על כך יש לה זיקה עמוקה לפלסטינים ולאחדות ממדינות ערב, ישויות שבינן לבין ישראל קיים או התקיים סכסוך ארוך שנים. מחקרים מהעולם מלמדים שקבוצות מיעוט בעלות מאפיינים דומים חשות ניכור כלפי הממסד וחוסר הזדהות עמו (Gurr, 1993), ותחושות אלו עלולות להרחיב את ממדי הפשיעה כלפי קרבנות מקבוצת הרוב. גם קשרי הגומלין בין ערביי ישראל לתושבי השטחים עלולים להוביל להתרחבות ממדי הפשיעה אצל הראשונים. לבסוף, הפעולות הכרוכות בתהליכים של גיבוש הזהות העצמית בקרב חלקים בחברה הערבית (למשל מאמצים להפוך את ישראל למדינת כל אזרחיה/לחברה אסלאמית) מובילות במקרים מועטים להפרת חוק.

האבטלה והעוני. שיעורי האבטלה והעוני אצל ערביי ישראל גבוהים יחסית (המוסד לביטוח לאומי, 2014; OECD, 2013), ומספרות המחקר בעולם ניתן ללמוד שיש קשר חיובי בין מצב כלכלי רעוע לבין ממדי הפשיעה (סקירות ספרות מופיעות אצל: Lee and Holoviak, 2003; Buonoanno, 1999; Freeman, 2009; Fougère et al., 2006). יתר על כן, בין הערבים ליהודים קיימים פערים משמעותיים בהכנסות, והמחקרים מלמדים שפערים כאלה מהווים כר פורה לפשיעה שקרבנותיה הם בני המעמדות המבוססים (Choe, 2008).

ההשכלה. רמת ההשכלה של ערביי ישראל נמוכה בהרבה מזו של היהודים, והם נושרים מבתי הספר התיכוניים בשיעורים גבוהים יותר.⁵ מחקרים מלמדים שיש מתאם שלילי בין רמת ההשכלה לבין שיעורי הפשיעה (ראו למשל Lochner and Moretti, 2004).

הדמוגרפיה. שיעור הצעירים (בני 20-29) בקרב האוכלוסייה הערבית גבוה משיעורם בקרב היהודים, וב-2013 הוא עמד על כ-16% ועל כ-14%, בהתאמה. מאחר ששיעורי הפשיעה הסגוליים – כלומר בקבוצת גיל מסוימת – מגיעים לשיאם בשנות העשרים לחיי האדם ופוחתים בגילים מבוגרים יותר, נצפה לשיעורי פשיעה גבוהים אצל הערבים.

המבנה החברתי. בחברות מסורתיות מוסד המשפחה משמש נדבך מרכזי, ויש בהן יותר פיקוח על נשים ועל ילדים; הדבר עשוי למתן פשיעה, במיוחד אצל בני נוער, אך מנגד הוא עשוי להגביר את האלימות בתוך המשפחה (Haj-Yahia, 2000). המבנה החמולתי יוצר משטור של היחידים והימנעות של קרבנות עברה מדיווח מחד גיסא, ומאידך גיסא הוא יכול להוביל לעימותים בין-חמולתיים על משאבים, לרבות אחיזה בשלטון המקומי (Ben-Bassat and Dahan, 2012), ולאלה מתלווה לעתים פעילות פלילית.

4 רבים מהנתונים שעליהם מסתמך הפרק מקורם בלמ"ס (שנים שונות) ובגרא (2013).

5 לשם המחשה, בעלי ההשכלה העל-תיכונית או האקדמית מהווים כחמישית מהערבים וכמחצית מהיהודים, ושיעורי הנשירה בכיתה ט' הגיעו בשנת הלימודים תשע"ב ל-9.8% בחינוך הערבי ול-2.9% בחינוך העברי.

החברה הערבית עוברת תהליכי מודרניזציה, ואלה באים לידי ביטוי בהיחלשות סמכותם של האב ושל אחרים, בעלייה בשיעור התעסוקה של נשים, בגידול בשיעור הגירושים, ועוד (ראו מיעארי, 2012). היחלשות הסמכויות עשויה להרחיב את האלימות במשפחה, ואילו הגירושים עשויים לצמצמה, בפרט בין בני זוג.

הדתיות. האוכלוסייה הערבית דתית יותר מהיהודית.⁶ רמת הדתיות עשויה להשפיע על הפשיעה לכאן או לכאן: מחד גיסא היא יכולה להפחית אותה בזכות קיום מצוות שאוסרות למשל על צריכת אלכוהול, אך מאידך גיסא היא יכולה להגביר את החיכוך בין היחיד למוסדות המדינה, שכן הוא אינו רואה בהם מקור סמכות אלא במנהיג הדתי. ספרות המחקר מלמדת שבקרב נוצרים יש מתאם שלילי בין רמת הדתיות לשיעור הפשיעה (Evans et al., 1995; Johnson et al., 2000).

מקום המגורים. הפשיעה ביישובים עירוניים גדולים בדרך כלל גבוהה יחסית, הן בשל ריבוי מטרות והן בשל היכולת להיבלע בהמון ותחושות של זרות וניכור בין התושבים (ראו למשל Glaeser and Sacerdote, 1996). אמנם במגזר הערבי שיעור העיור נמוך מזה שבמגזר היהודי, והיישובים העירוניים קטנים יותר, אך מתחוללים בו תהליכי עיור מואצים (ח'מאיסי, 2012), ואלה עשויים – בפני עצמם – להגביר את הפשיעה, משום שהם מערערים את יציבות הקהילה. זאת ועוד, רבים מהיישובים שבהם מתגוררים ערבים הם מעורבים, דהיינו תושביהם הם בני דתות שונות, והדבר פותח פתח לעימותים בין-דתיים.

6 בסקר החברתי של הלמ"ס לשנת 2012 כ-65% מהמוסלמים בני 20 ומעלה הגדירו את עצמם דתיים מאוד או דתיים (בסולם של 4 תשובות אפשריות), וכ-19% מהיהודים הגדירו את עצמם חרדים או דתיים (בסולם של 5 תשובות אפשריות).

ג. מסד הנתונים

המחקר נערך בסיוע מדור מחקר וסטטיסטיקה במשטרת ישראל. משטרת ישראל העמידה לרשותנו קבצים של נתונים מינהליים ללא פרטים מזהים של האנשים: אירועים ("תיקים", לא כולל עברות תנועה), פניות למוקדי 100, מעצרים, גזרי דין ומרשם התושבים. המידע נשלף באמצע 2011,⁷ והוא מכסה בעיקר את התקופה המשתרעת מאז 1990. הנתונים לשנים הקודמות חלקיים כנראה, וגם הסיווגים אינם זהים בהכרח לסיווגים התקפים היום. לפיכך הגבלנו את המחקר לשנים 1990-2010.

קובץ האירועים כולל מידע על תיקים פליליים שהמשטרה פתחה: תאריך האירוע, מיקומו, העברה, החשודים במעורבות באירוע (חלקם נעצרו), ועוד. הצלבנו את הקובץ עם מרשם התושבים כדי ללמוד על המאפיינים הדמוגרפיים של החשודים/עצורים (למשל מגדר, גיל ודת) וישוב מגוריהם.

קובץ הפניות למוקדי 100 כולל את פניות הציבור למוקדי המשטרה האזוריים בכל הארץ. המשטרה איחדה פניות בגין אותו אירוע לרשומה אחת וכללה בה מידע על תאריך האירוע, על מיקומו ועל סוגו. בקובץ נכללות פניות מאז תחילת (או אמצע) 2001 – אז החל המעבר ההדרגתי ממוקדים טלפוניים בתחנות משטרה למוקדים אזוריים. המוקד האזורי של יו"ש החל לפעול בשנת 2003, וזה של מחוז הדרום – בשנת 2008.

בקובץ המעצרים יש מידע על כל העצורים, על תאריכי מעצמם ושחרורם ועל העילה למעצמם. בקובץ גזרי הדין יש מידע על גזרי הדין שניתנו בערכאה הגבוהה ביותר שדנה במקרה ועל מאפייניהם הדמוגרפיים של המורשעים.⁸

העברות בכל הקבצים המינהליים הנזכרים סווגו, כנהוג במשטרת ישראל, לקבוצות עברה (ראו לוח נ-9 בנספח).⁹ במקרה שקיימת יותר מעברה אחת לאדם באירוע, נבחרה העברה החמורה ביותר, ובהתאם לה נערך הסיווג לקבוצות עברה.

הסטטיסטיקה הפלילית שהפקנו על סמך קובצי הנתונים הללו דומה מאוד למידע המצומצם שפרסמו הלמ"ס ומשטרת ישראל, כיוון שגם שני גופים אלה מסתמכים על אותם מסדים של נתונים מינהליים ממשטרת ישראל וממערכת בתי המשפט.

נוסף על כך השתמשנו בקובצי יישובים שהלמ"ס הכינה במיוחד לצורך המחקר, ואלה מפלחים את האוכלוסייה ביישובים לפי מגדר, קבוצת גיל ודת. הקבצים אפשרו לחשב את ממדי הפשיעה ל-1,000 תושבים לפי חתכים שונים. כן הם אפשרו לסווג לפי הדת העיקרית את היישוב שבו התרחש האירוע או את היישוב שבו מתגורר החשוד/העצור/העבריין. סיווגנו את היישובים ליהודיים, ערביים ומעורבים.¹⁰

7 קובץ גזרי הדין נשלף ביולי 2015.

8 לא הועמד לרשותנו מידע על תיקים שבהם ההליך בערכאה הגבוהה ביותר הסתיים בזיכוי.

9 בקובץ מוקדי 100 יש סיווג שונה – ייעודי – של סוגי האירועים. התאמנו אותו לסיווג של קבוצות העברה.

10 היישובים המעורבים הם: חיפה, ירושלים, לוד, מעלות-תרשיחא, נווה שלום, נצרת עילית, עכו, רמלה ותל אביב-יפו.

את היישובים הערביים סיווגנו לארבע קבוצות: בדואיים בצפון הארץ,¹¹ בדואיים בדרום (אלה כוללים את כל היישובים הערביים בדרום), דרוזיים ואחרים. בקבוצת האחרים נכללים למעשה רוב היישובים הערביים (בעיקר יישובים שתושביהם מוסלמים).

את הפרטים שהיו במגע עם מערכת אכיפת החוק סיווגנו לפי דתם לקבוצות הבאות: יהודים (לרבות אחרים; אלה כוללים בעיקר עולים שאינם יהודים), מוסלמים, ערבים-נוצרים ודרוזים (כולל צ'רקסים).

אוכלוסיית המחקר מהמקורות המינהליים כוללת רק בעלי תעודת זהות ישראלית, דהיינו היא אינה כוללת פלסטינים מהשטחים, עובדים זרים, מסתננים, תיירים וכדומה. כמו כן היא אינה כוללת את ערביי מזרח ירושלים. יש לציין כי הנתונים על האוכלוסייה ביישובים כוללים גם פרטים שאין להם תעודת זהות ישראלית אך הם מתגוררים בארץ למעלה משנה (אולם הם אינם כוללים כאמור את ערביי מזרח ירושלים).

חלק מהפשיעים אינם מרווחים למשטרה, ועל כן נעזרנו במידע על קרבנות עברה מתוך הסקר החברתי של הלמ"ס לשנים 2002-2012 (שנת 2002 היא השנה הראשונה לסקר). הסקר החברתי הוא מדגם מייצג של כל בני העשרים ומעלה המשתייכים לאוכלוסייה הקבועה בישראל (למעט דיירים במוסדות טיפוליים, בדואים מחוץ ליישובי קבע, עולים שנמצאים בארץ עד חצי שנה, ועוד).¹² מספר הנסקרים בסקר החברתי עמד על כ-7,000 בכל שנה.

מגבלות הנתונים

ייתכן כי במרוצת השנים חלו שינויים בסיווג האירועים לעברות לפי ספר החוקים ובשייכותם לקבוצות עברה. הוא הדין במדיניות המשטרה בעניין פתיחת "תיקים" ובעניין מעצרים ואופן רישומם, העונשים הקבועים בחוק, מדיניות הפסיקה של בתי המשפט, וכדומה. שינויים אלו משפיעים על השוואות רב-תקופתיות, אך הם רלוונטיים פחות להשוואה בין קבוצות בשנה נתונה.

כתובות המגורים במרשם התושבים אינן מעודכנות תמיד, אך באוכלוסייה הערבית אין היקף גדול של הגירה פנימית בין יישובים.

הלמ"ס שינתה במהלך השנים את החלוקה לפי דת, בפרט באוכלוסייה הנוצרית. בשנים 1990-1995 נכללו העולים הלא-יהודים (אחרים) עם הערבים הנוצרים; בשנים 1996-1997 נוספה לקטגוריות הדת הקבוצה "לא-מסווגים", ובמחקר הכללנו אותה בקבוצת "יהודים ואחרים"; משנת 1998 ואילך הלמ"ס מבחינה בין נוצרים לבין ערבים-נוצרים. שייכנו את הנוצרים ל"יהודים ואחרים". גם במרשם התושבים נתקלנו בבעיות זיהוי של ערבים-נוצרים. בעקבות זאת המחקר אינו מתייחס כלל לפשיעה בקרב ערבים-נוצרים.¹³

11 אבטין, בועינה-נוג'יראת, ביר אל-מכסור, בסמת טבעון, דמיידה, זרזיר, ח'ואלד, חוסנייה, חמאם, טובא-זנגרייה, כמאנה, כעביה-טבאש-חג'אג'רה, מנשית זבדה, סואעד (חמרייה), סלמה, עראמשה, רומת הייב, שבלי-אום אל-גנם. "צפון" ו"דרום" מציינים את מחוזות הצפון והדרום לפי הגדרת הלמ"ס.

12 פרטים על הסקר החברתי של הלמ"ס מופיעים בכתובת: www.cbs.gov.il/reader/?MIval=cw_usr_view_: SHTML&ID=569

13 מידע על שיעורי העבריינים לפי קבוצת אוכלוסייה (כולל ערבים-נוצרים) ניתן למצוא אצל פוגל (2006).

ד. השוואה בין-לאומית¹⁴

ממדי הפשיעה בישראל דומים לממדיה במדינות OECD: ישראל ממוקמת באמצע המדרג בשיעורי החשודים/עצורים והמורשעים (תרשים נ-1 בנספח) וכן בשיעור הקרבנות (OECD, 2011).¹⁵ עם זאת, שיעורם של מקרי הפשע החמורים (כרצח ותקיפה) גבוה יחסית, ואילו שיעור המקרים הקלים (כפריצה וגנבה) נמוך יחסית (תרשים נ-2 בנספח). תחושת הביטחון האישי בישראל נמוכה יחסית: שיעור החשים בטוחים ללכת לבדם בשעות החשכה באזור מגוריהם עומד בישראל על כ-64%, בשעה שהממוצע ב-OECD עומד על כ-72% – תרשים נ-3 וכן OECD (2014).

ממבט על נראה כי בשנים 1995-2011 כמעט לא חל שינוי במיקומה של ישראל במדרג ממדי הפשיעה ב-OECD: שיעור החשודים/העצורים בישראל ירד מעט בשעה ששיעור המורשעים עלה מעט (תרשימים נ-4 ונ-5 בנספח);¹⁶ כל זאת לאחר שמביאים בחשבון את השיעורים במדינות השונות בנקודת הפתיחה (1995), שכן ככל שהשיעורים בנקודת הפתיחה גבוהים יותר, הירידה בממדי הפשיעה בדרך כלל מהירה יותר.

באשר להתפתחות בשיעורם של סוגי הפשע בישראל (תרשימים נ-6 ונ-7 בנספח), בשיעורי הרצח לא חל שינוי, שיעור הפריצות פחת, ושיעור התקיפות ומקרי השוד עלה. ישראל דומה ל-OECD בכל הקטגוריות למעט התקיפה, שכן ב-OECD ניכרת מגמת ירידה. בשנים האחרונות חלה הרעה בתחושת הביטחון האישי בישראל, בשעה שבמרבית החברות ב-OECD חל שיפור (תרשים נ-8 בנספח).

מעורבותם של ערביי ישראל בפשיעה עולה בהרבה על מעורבותה של האוכלוסייה היהודית. לשם המחשה, בשנת 2010 עמד שיעור המעצרים (של גברים) על 26.4 ל-1,000 ערבים מוסלמים ועל 9.3 ל-1,000 יהודים. שיעורי פשיעה גבוהים יחסית בקרב קבוצות מיעוט והמעמדות הנמוכים אינם תופעה ייחודית לישראל. לדוגמה, ב-2012 הגיע מספר המעצרים ל-1,000 שחורים בארצות הברית לכ-64, לעומת כ-27 בקרב לבנים (FBI, 2013; U.S. Census Bureau, 2014); באנגליה ובוויילס היה שיעור המעצרים של שחורים גבוה פי שלושה מזה של לבנים (66.9 ל-1,000 לעומת כ-22.8 ל-1,000 Ministry of Justice and National Statistics, 2013); באוסטרליה הפערים אפילו רחבים יותר (Australian Institute of Criminology, 2013).

- 14 בשל מגבלות הנוגעות לזמינות הנתונים ההשוואה נערכה לשנים 1995-2011 ומתייחסת רק למספר מצומצם של ממדי פשיעה.
- 15 ההשוואה הבין-לאומית של שיעורי הקרבנות מבוססת על Gallup World Poll, משום שישראל לא השתתפה בסקרי קרבנות בין-לאומיים (כמו International Crime Victim Survey).
- 16 בהמשך נציג נתונים שמעידים כי שיעור המורשעים ירד בעשור הקודם (תרשים 33).

ה. הממצאים

ה.1. האירועים ("תיקים" במשטרה)

ה.1.א. כללי

היחס בין מספר האירועים שבהם נפתח תיק במשטרה לבין גודל האוכלוסייה משמש מדד ראשון במעלה לממדי הפשיעה המדווחת. במדד זה קיימים הבדלים ניכרים בין סוגי היישובים (תרשים 1): ביישובים הערביים הוא נמוך יחסית, כ-30 אירועים ל-1,000 תושבים בשנה, והוא מגיע לשיא ביישובים המעורבים (יישובים יהודיים שחלק בלתי מבוטל מתושביהם הם ערבים). מדובר לרוב ביישובים עירוניים גדולים, והספרות המחקרית מצביעה על כך שבדרך כלל הם מתאפיינים בשיעורי פשיעה גבוהים (ראו פרק ב).

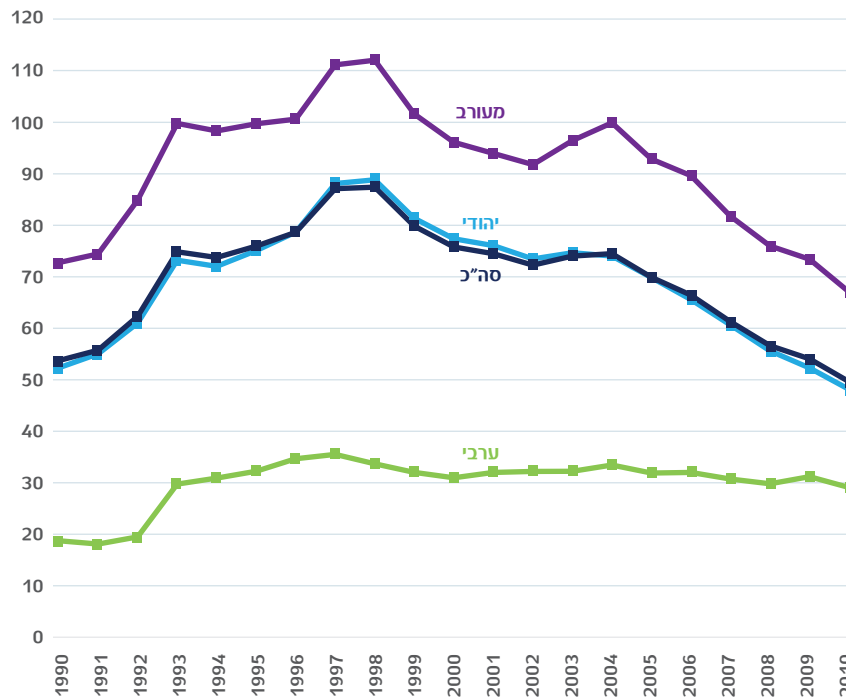
מדרג זה נשמר גם לאחר פילוח לפי המחוזות הגיאוגרפיים (תרשים 2): בכל אחד מהמחוזות שבדקנו¹⁷ מצאנו כי שיעור האירועים יורד במעבר מיישובים מעורבים ליהודיים ולערביים. ביישובים הערביים במחוז המרכז מספר האירועים ל-1,000 תושבים גבוה בהרבה מהמספר במחוזות הצפון והדרום. שיעור האירועים לפי מחוז מתפתח במשך הזמן באופן דומה להתפתחותו הכלל-ארצית, אך בכל זאת ניתן לציין שמתחילת העשור הקודם חלה ירידה בשיעור האירועים המדווחים ביישובים הבדואיים בדרום.

בשנות התשעים חלה עלייה בשיעור האירועים ביישובים הערביים והיהודיים כאחד. בעשור שלאחריו חלה ירידה של ממש בשיעור האירועים, אלא שהיא התרחשה בעיקר ביישובים היהודיים והמעורבים, ואילו ביישובים הערביים נרשמה לכל היותר ירידה קלה.

כאשר בוחנים את שיעור האירועים בתוך המגזר הערבי (תרשים 3), מגלים כי השיעור הנמוך ביותר נרשם ביישובים הדרוזיים, והגבוה ביותר – ביישובים המוסלמיים ("אחר"). השיעור עלה בכל קבוצות האוכלוסייה עד אמצע שנות התשעים, ולאחר מכן נרשמה יציבות.

שיעור האירועים ל-1,000 תושבים ביישובים ערביים בדירוג חברתי-כלכלי בינוני גבוה משיעורם ביישובים ערביים בדירוג נמוך, בכל אחד מהמחוזות (תרשים 4).

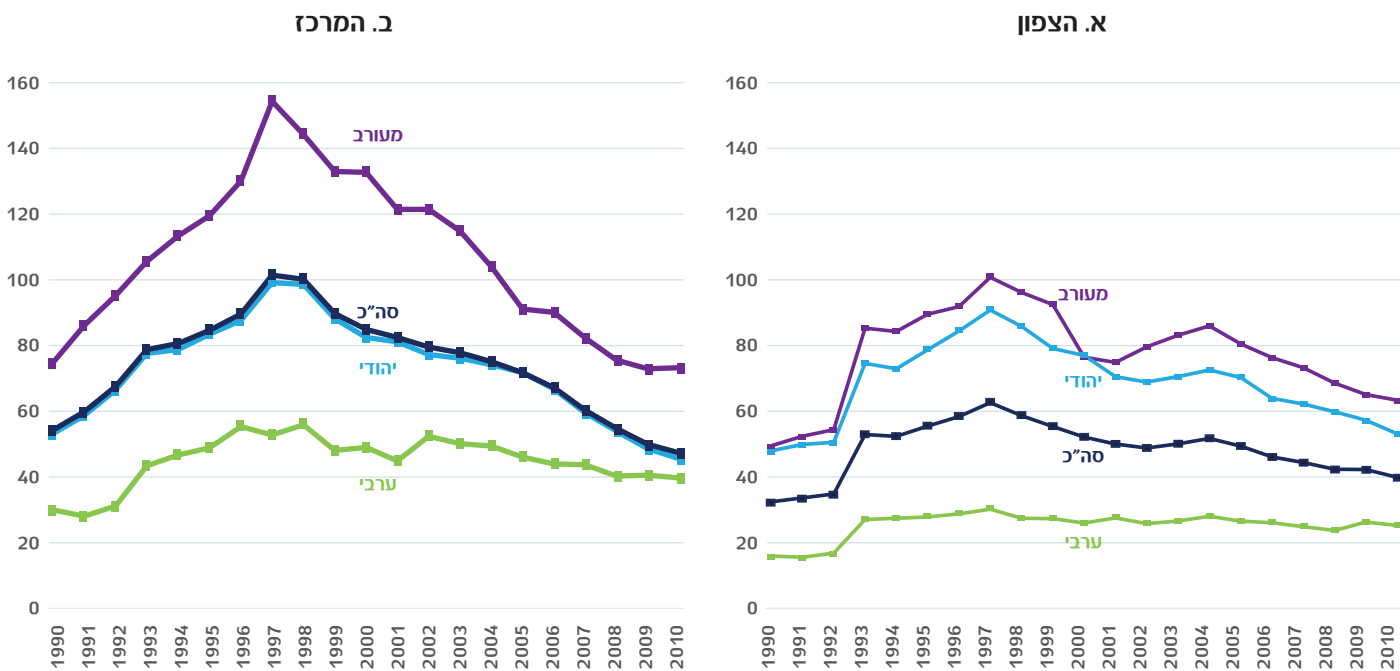
תרשים 1. מספר האירועים ל-1,000 תושבים, לפי סוג היישוב, 1990-2010

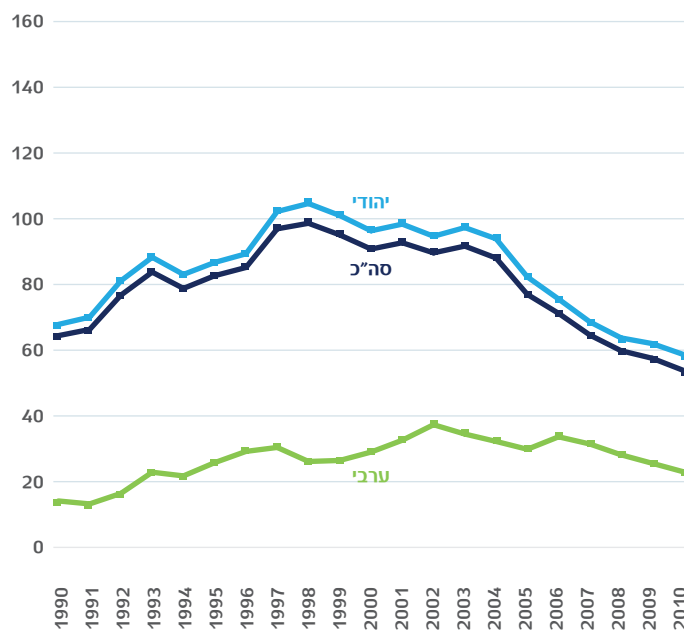
המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. היישובים המערובים הם: חיפה, ירושלים, לוד, מעלות-תרשיחא, נווה שלום, נצרת עילית, עכו, רמלה ותל אביב-יפו.

תרשים 2. מספר האירועים ל-1,000 תושבים, לפי המחוז¹ וסוג היישוב², 1990-2010

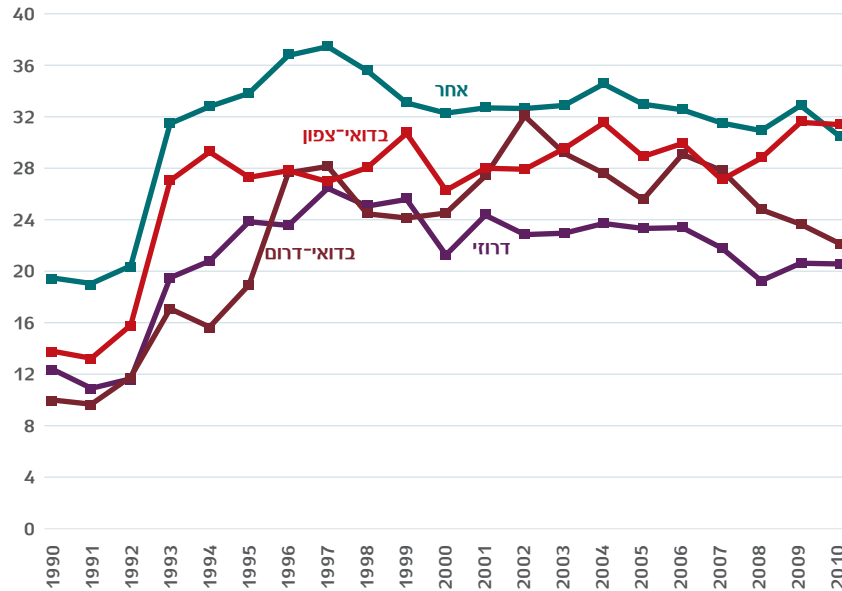
ג. הדרום

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. המחוזות שבהם מתגוררים מרבית ערביי ישראל (למעט ירושלים).
2. היישובים המעורבים הם: חיפה, ירושלים, לוד, מעלות-תרשיחא, נווה שלום, נצרת עילית, עכו, רמלה ותל אביב-יפו.

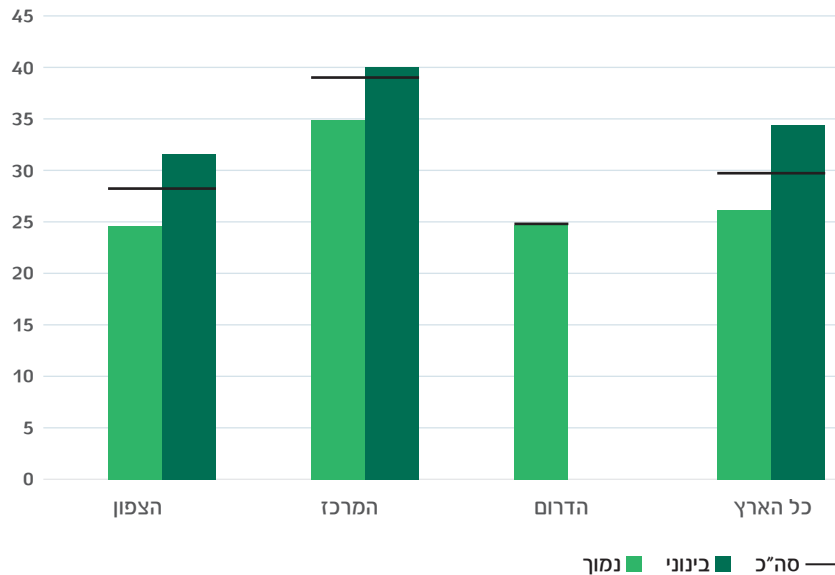
תרשים 3. מספר האירועים ל-1,000 תושבים ביישובים הערביים, לפי סוג היישוב, 1990-2010

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. אחר – רובם ככולם יישובים מוסלמיים.

תרשים 4. מספר האירועים ל-1,000 תושבים ביישובים הערביים, לפי המחוז¹ והדירוג החברתי-כלכלי של היישוב, 2010²

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. המחוזות שבהם מתגוררים מרבית ערביי ישראל (למעט ירושלים).

2. הדירוג החברתי-כלכלי לפי מפקד 2008, בסולם שערכיו נעים בין 1 (נמוך) ל-10 (גבוה). נמוך: אשכולות 1-2; בינוני: אשכולות 3-5.

אין כמעט יישובים ערביים באשכול 6 ומעלה. אין יישובים ערביים בדירוג בינוני במחוז הדרום.

ה.1.ב. האירועים לפי קבוצות העברה

כמעט בכל קבוצת עברה מספר האירועים ל-1,000 תושבים ביישובים הערביים נמוך ממספרם ביישובים היהודיים, וזה מצדו נמוך ממספרם ביישובים המעורבים (תרשים 5). תופעה זו בולטת בעברות רכוש – כ-8 עברות ל-1,000 תושבים ערבים לעומת כ-22 ל-1,000 תושבים יהודים. מנגד, שיעור העברות נגד אדם גבוה יותר ביישובים הערביים – כ-0.37 ל-1,000 תושבים, לעומת כ-0.14 ל-1,000 ביישובים היהודיים.

תרשים 6 מתאר כיצד התפתחו שיעורי האירועים בשנים 1990-2010, לפי סוג היישוב וקבוצת העברה.¹⁸ באופן כללי משלהי שנות התשעים נרשמה בכל סוגי היישובים ירידה חדה בשיעורן של עברות הרכוש והעברות נגד גוף ועלייה בשיעורן של עברות המוסר. שיעורי העברות נגד אדם ועברות המרמה שמרו פחות או יותר על יציבות. בולט הממצא שמתחילת האינתיפאדה השנייה ועד 2004 חלה ביישובים הערביים עלייה חדה בשיעורן של עברות הסדר הציבורי, ולאחר מכן נרשמה היציבות.

תרשים 7 מראה כיצד התפתח לאורך הזמן היחס בין שיעור האירועים ביישובים הערביים לשיעורם ביישובים היהודיים, לפי קבוצת עברה. בכל השנים שיעור האירועים ביישובים הערביים נמוך מהשיעור ביישובים היהודיים במרבית סוגי העברות, ובמיוחד בעברות רכוש. לעומת זאת, ברוב השנים שיעור העברות נגד אדם יותר מכפול ביישובים הערביים.¹⁹ בעשור הקודם חלה עלייה יחסית בשיעור האירועים ביישובים הערביים בכל קבוצות העברה, למעט מרמה.

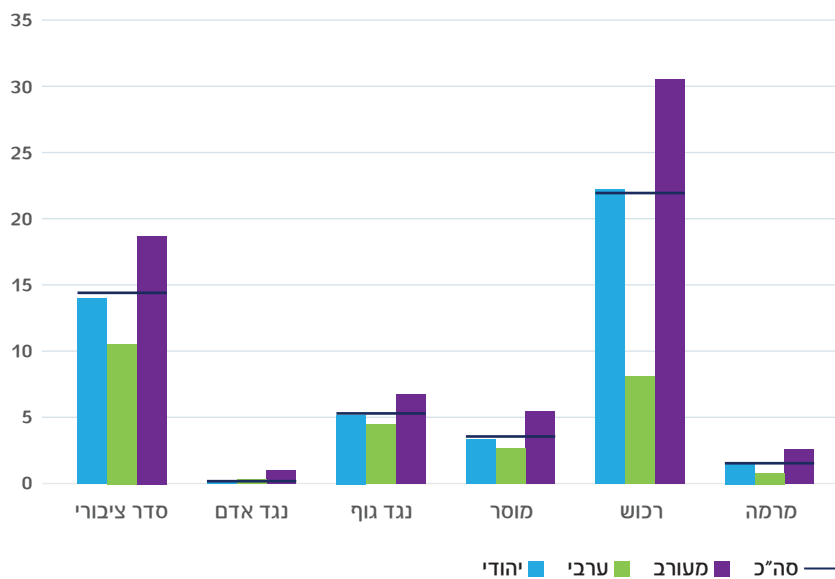
נבחן עתה בקצרה את שיעור העברות בין בני זוג שדווחו במהלך השנים (תרשים 8). ביישובים הערביים השיעור הוא כמחצית מהשיעור ביישובים היהודיים. מאחר שיש נטייה נמוכה לדווח על אלימות במשפחה, ומאחר שאין בידנו מידע מהימן על ההבדלים בין המגזרים בדפוסי הדיווח עליה, לא ניתן לדעת אילו פערים יש ביניהם בפועל. משלהי שנות התשעים ניכרת מגמת ירידה בשיעור העברות (המדווחות) בין בני זוג, אולם זו התרחשה בעיקרה ביישובים היהודיים והמעורבים, ואילו ביישובים הערביים נרשמו יציבות וצמצום קל מאמצע העשור הקודם.

התפלגות האירועים לפי קבוצת עברה, בכל אחד מסוגי היישובים ולאורך זמן, מוצגת בתרשים 9 ובתרשים נ-9 בנספח. בשנת 1990 תפסו עברות הרכוש כ-43% מהאירועים ביישובים הערביים וכ-78% מהאירועים ביישובים היהודיים. במרוצת השנים פחת חלקן בשני המגזרים, ובשנת 2010 הוא עמד על כ-28% וכ-46%, בהתאמה. בד בבד עלה חלקן של עברות הסדר הציבורי, ובסוף התקופה הנחקרת הן היו כ-37% מסך העברות ביישובים הערביים וכ-29% מהעברות ביישובים היהודיים. חלקן של העברות נגד גוף ביישובים הערביים גבוה במידה ניכרת מחלקן ביישובים היהודיים, ובשנת 2010 הוא הגיע לכ-16%. ביישובים הערביים חלקן של העברות נגד אדם ונגד ביטחון המדינה גבוה מחלקן ביישובים היהודיים, ואילו חלקן של עברות המין המדווחות נמוך יחסית (תרשים נ-9 בנספח).

18 בתחילת שנות התשעים נרשמה עלייה חדה בשיעורן של עברות הסדר הציבורי והעברות נגד גוף. בהיעדר הסבר מניח את הדעת לתופעה לא נתייחס אליה.

19 בשנת 2000 נרשם ביישובים הערביים שיעור חריג של אירועים נגד אדם, ונראה שניתן לייחס אותו לאירועי אוקטובר 2000, היות שבמהלכם נהרגו ביישובים ערביים 14 אנשים.

תרשים 5. מספר האירועים ל-1,000 תושבים, לפי קבוצת העברה¹ וסוג היישוב,² 2010

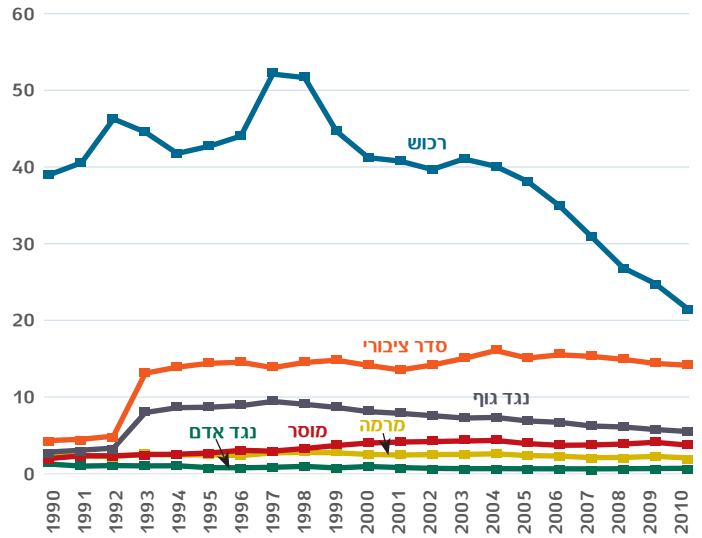

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

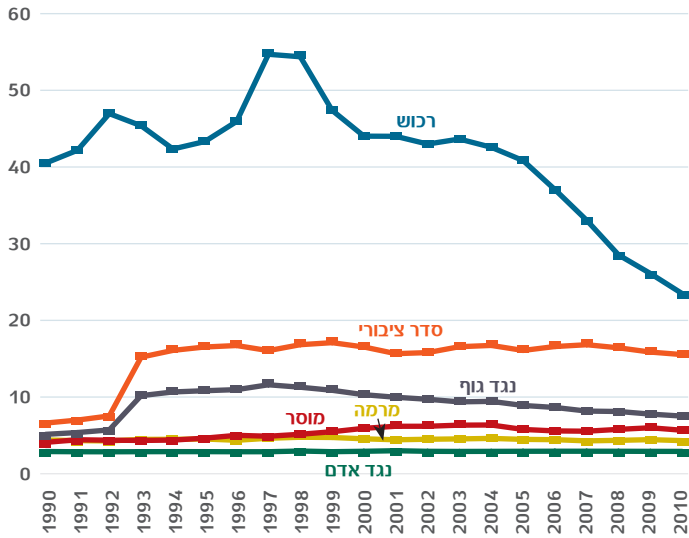
1. נכללו רק קבוצות עברה שהיה בהן לפחות אירוע אחד ל-1,000 תושבים. מרמה – כולל עברות כלכליות.
2. היישובים המעורבים הם: חיפה, ירושלים, לוד, מעלות-תרשיחא, נווה שלום, נצרת עילית, עכו, רמלה ותל אביב-יפו.

תרשים 6. מספר האירועים ל-1,000 תושבים, לפי סוג היישוב וקבוצת העברה, 1990-2010

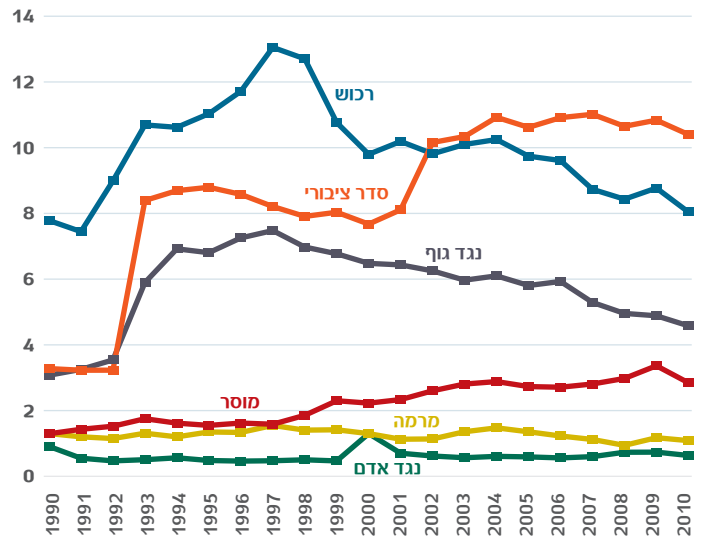
א. סה"כ

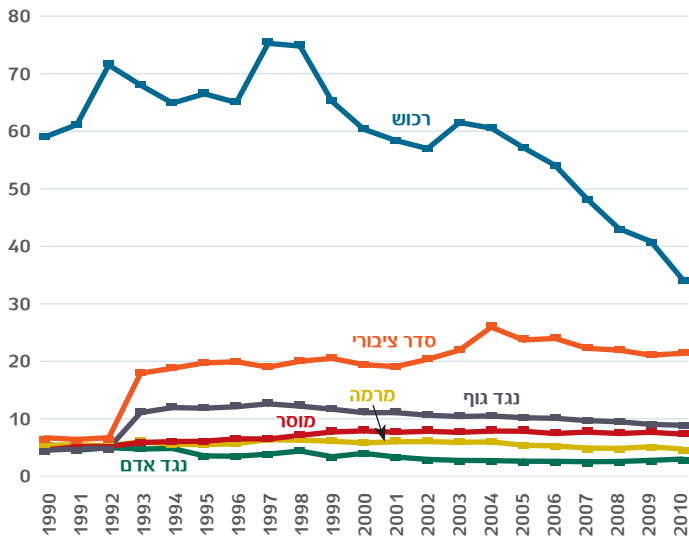
ב. יישובים יהודיים

ג. יישובים ערביים

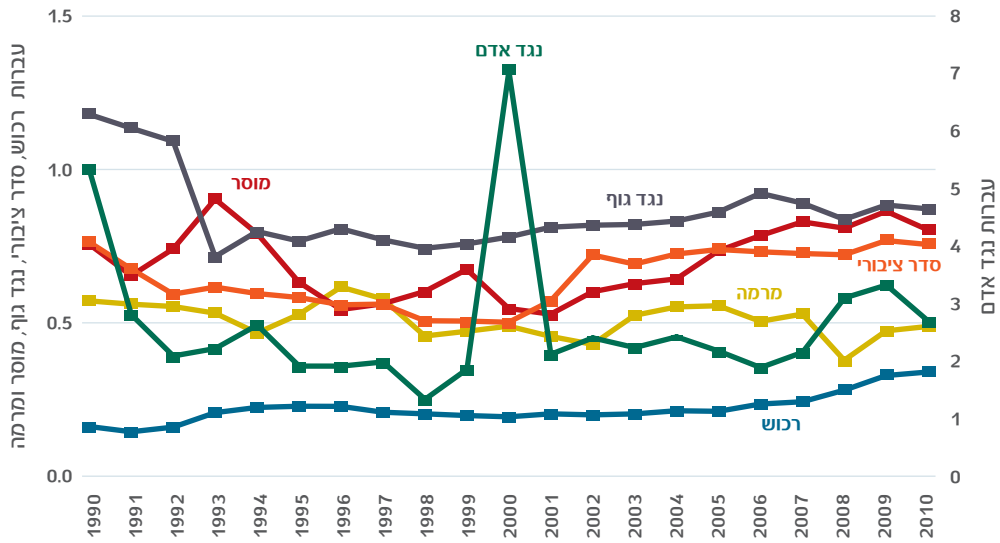
ד. יישובים מעורבים

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. היישובים המעורבים הם: חיפה, ירושלים, לוד, מעלות-תרשיחא, נווה שלום, נצרת עילית, עכו, רמלה ותל אביב-יפו.

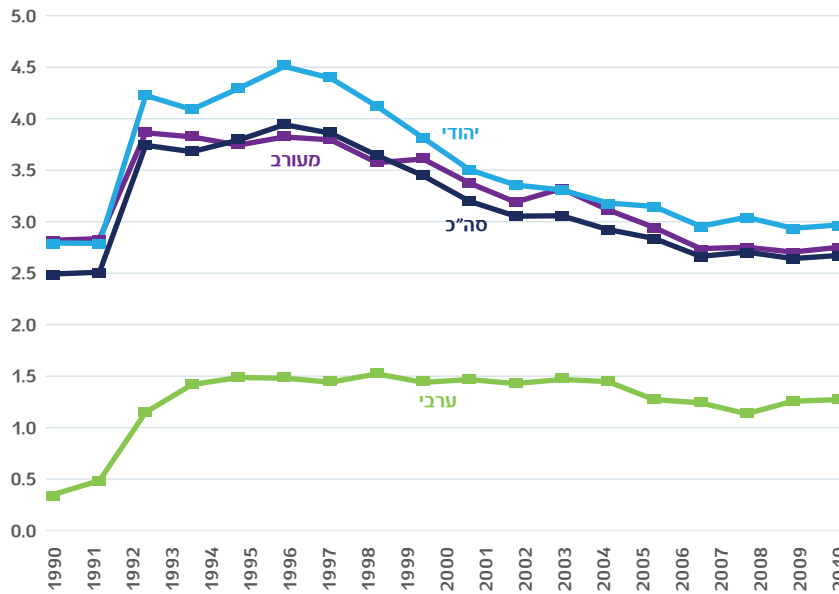
תרשים 7. היחס בין מספר האירועים ל-1,000 תושבים ביישובים הערביים למספרם ביישובים היהודיים, לפי קבוצת העברה, 1990-2010

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. נכללו רק קבוצות עברה שבשנת 2010 היה בהן לפחות אירוע אחד ל-1,000 תושבים. מרמה – כולל עברות כלכליות.

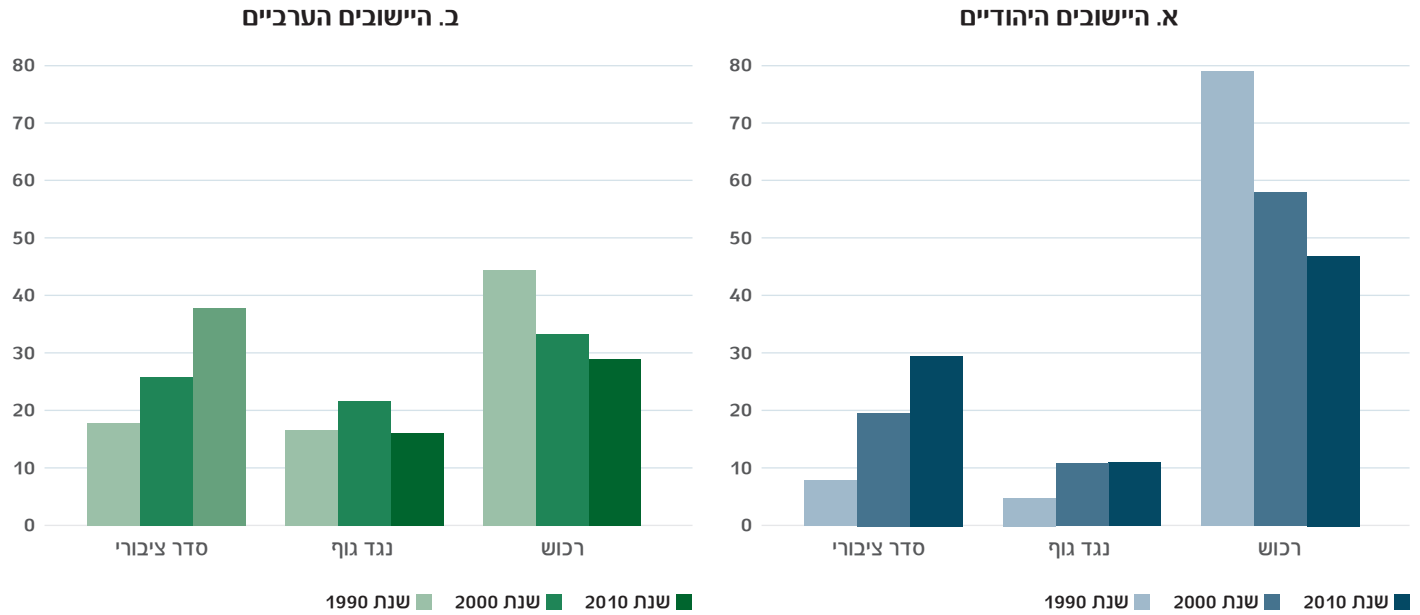
תרשים 8. מספר העברות בין בני זוג ל-1,000 תושבים, לפי סוג היישוב, 1993-2010

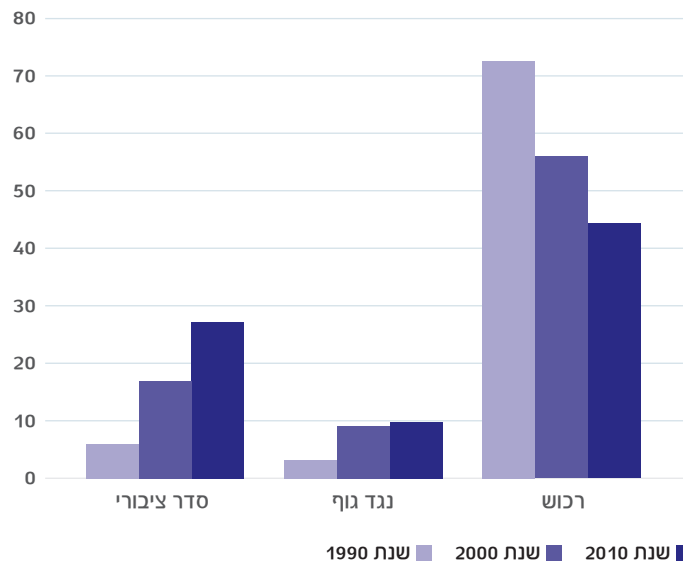
המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. היישובים המערובים הם: חיפה, ירושלים, לוד, מעלות-תרשיחא, נווה שלום, נצרת עילית, עכו, רמלה ותל אביב-יפו.

תרשים 9. התפלגות האירועים לפי סוג היישוב¹ וקבוצת העברה,² 1990, 2000 ו-2010 (באחוזים)

ג. היישובים המעורבים

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

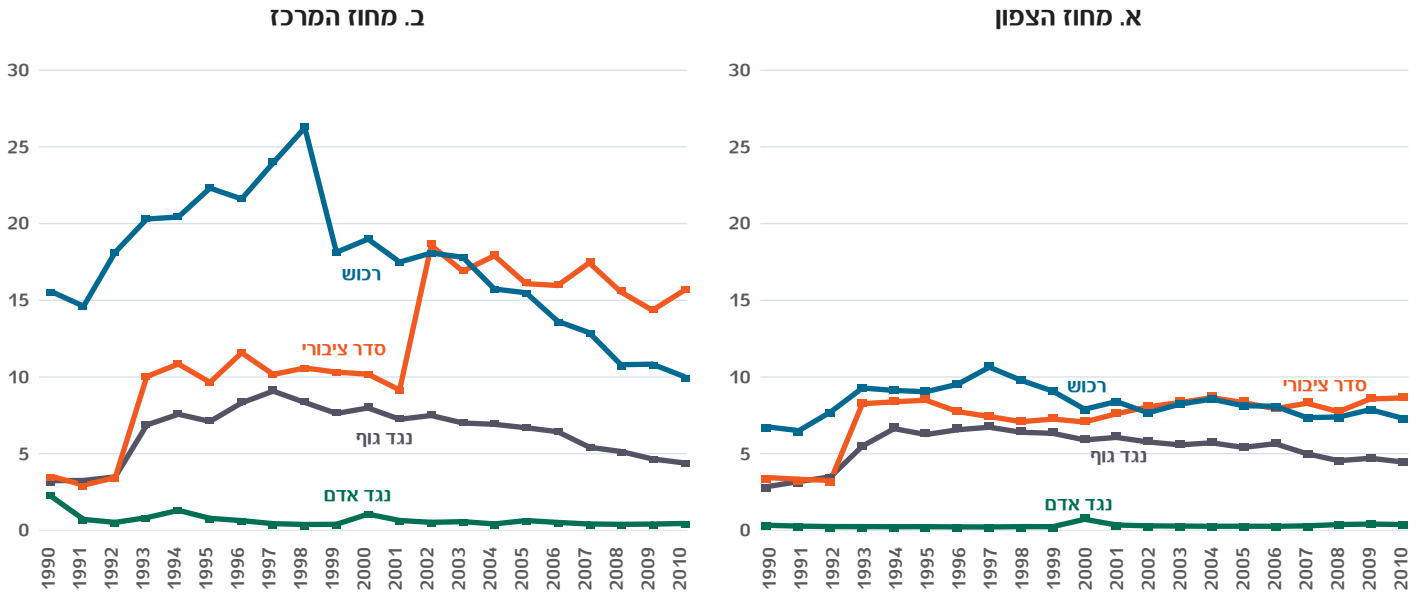
1. היישובים המעורבים הם: חיפה, ירושלים, לוד, מעלות-תרשיחא, נווה שלום, נצרת עילית, עכו, רמלה ותל אביב-יפו.
2. נכללו רק קבוצות עברה שהיה בהן לפחות אירוע אחד ל-1,000 תושבים. מרמה – כולל עברות כלכליות.

האירועים במגזר הערבי

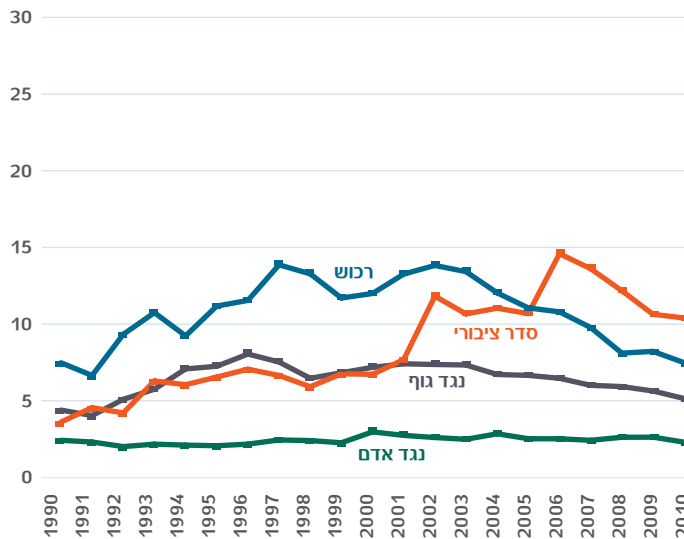
תרשים 10 מציג את מספר האירועים ל-1,000 תושבים ביישובים הערביים בלבד, לפי מחוז וקבוצת עברה. במחוז המרכז השיעורים גבוהים מהשיעורים במחוזות הצפון והדרום, ובשני האחרונים הם דומים. שכיחותן של שלוש קבוצות העברה הנפוצות ביותר – רכוש, סדר ציבורי ונגד גוף – עלתה בשנות התשעים בכל המחוזות. בעברות רכוש חלה ירידה מתמשכת בעשור הקודם (2000-2010); בעברות הסדר הציבורי נרשמה עלייה חדה עם פרוץ האינתיפאדה השנייה, בסוף שנת 2000, ולאחר מכן נרשמה בדרך כלל יציבות, אך מסיבה כלשהי עלייה זו אינה ניכרת במחוז הצפון, אף כי התרחשו בו מהומות בקנה מידה נרחב באירועי אוקטובר 2000. שיעור העברות נגד גוף נמצא במגמת ירידה בכל המחוזות כבר מאמצע שנות התשעים. באופן כללי, המגמות במחוזות השונים דומות למגמות הכלל-ארציות (תרשים 6 לעיל).

תרשים 11 מציג את שיעור האירועים ביישובים הערביים לפי קבוצת אוכלוסייה וקבוצת עברה. ביישובים הדרוזיים שיעור העברות נמוך יחסית בכל סוגי העברות, וביישובים הבדואיים בצפון שיעור העברות נגד גוף גבוה יחסית. באופן כללי, המגמות דומות לאלו שהוצגו לעיל – בכל קבוצות האוכלוסייה נרשמה בשנות התשעים עלייה בשכיחות העברות הנפוצות ולאחר מכן ירידה, למעט בקבוצת הסדר הציבורי: שכיחותן של אלה עלתה עם פרוץ האינתיפאדה השנייה (למעט בקרב הדרוזים והבדואים בצפון).

תרשים 10. מספר האירועים ל-1,000 תושבים ביישובים הערביים, לפי המחוז¹ וקבוצת העברה², 1990-2010

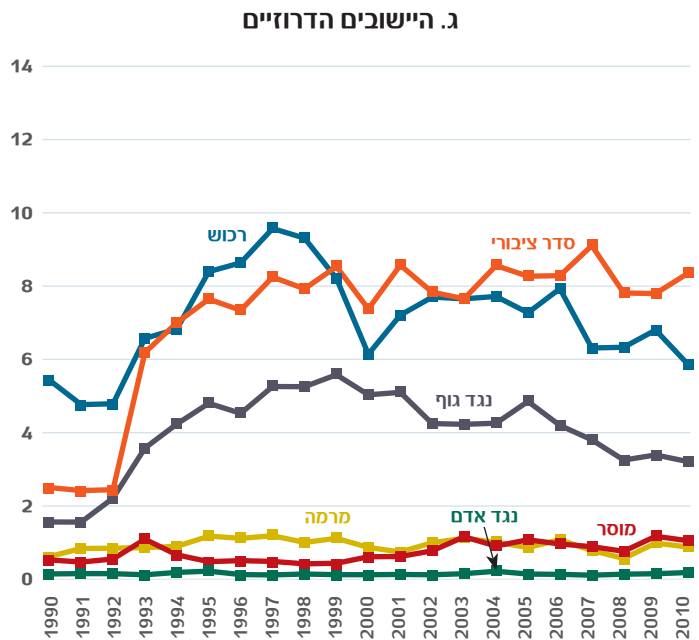
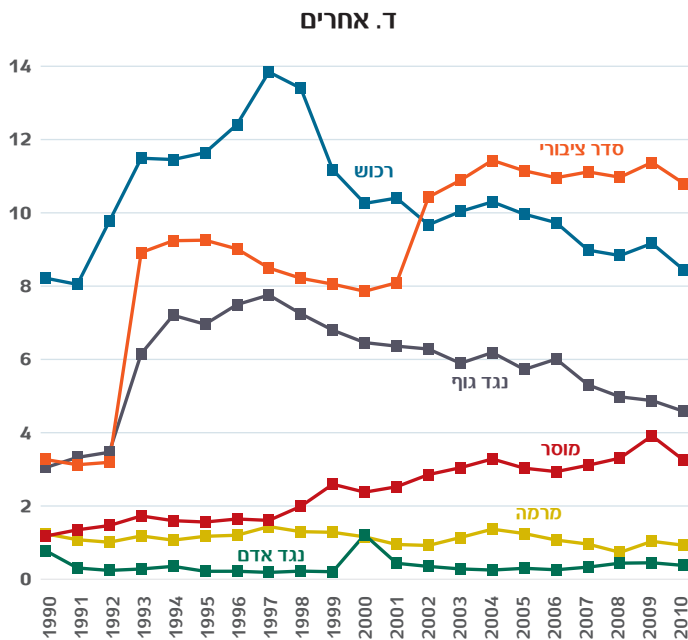
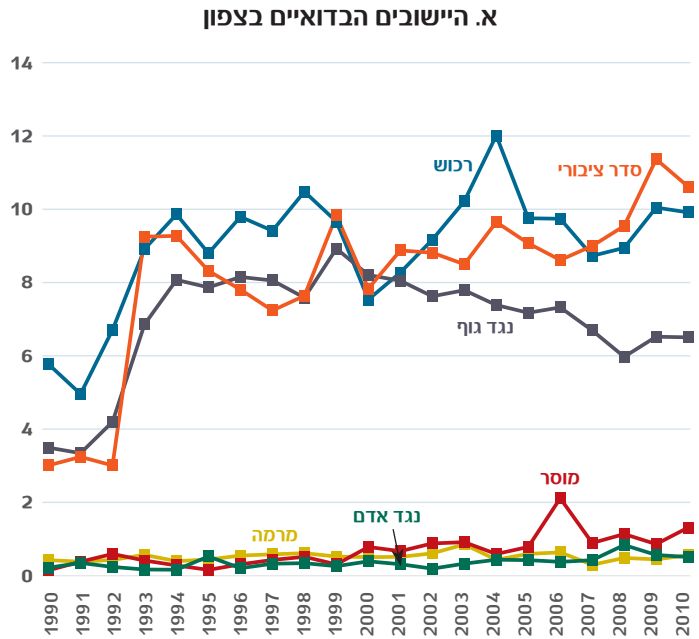
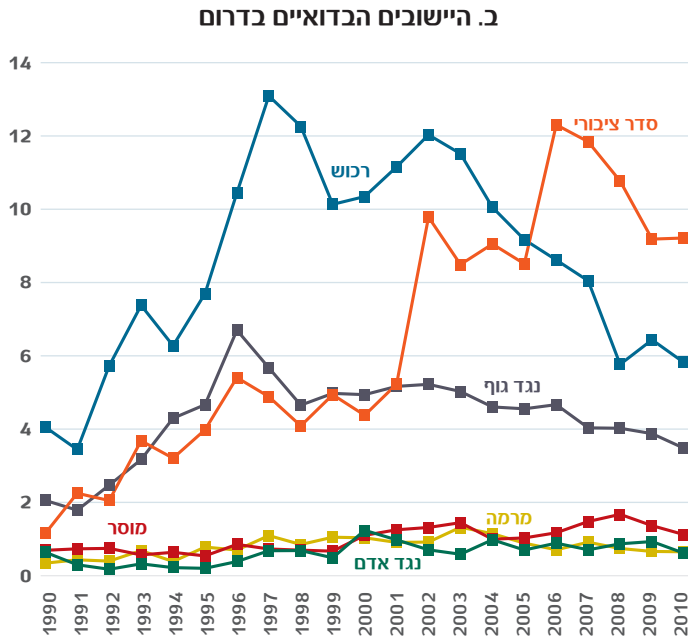
ג. מחוז הדרום

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. המחוזות שבהם מתגוררים מרבית ערביי ישראל (למעט ירושלים).
2. נכללו רק קבוצות עברה שבשנת 2010 היה בהן לפחות אירוע אחד ל-1,000 תושבים. מרמה – כולל עברות כלכליות.

תרשים 11. מספר האירועים ל-1,000 תושבים ביישובים הערביים, לפי סוג היישוב¹ וקבוצת העברה², 1990-2010

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. אחר – רובם ככולם יישובים מוסלמיים.
2. נכללו רק קבוצות עברה שבשנת 2010 היה בהן לפחות אירוע אחד ל-1,000 תושבים. מרמה – כולל עברות כלכליות.

ה.1.ג. קרבנות העברה

חלק ממקרי הפשע אינם מדווחים למשטרה, ולכן יש עניין במעקב נוסף אחר שכיחותם של קרבנות עברה באוכלוסייה. לפיכך נתאר את התפתחותם של שיעורי הקרבנות בשנים 2002-2012, לפי סוג העברה וקבוצת האוכלוסייה (יהודים/ערבים), על סמך הסקר החברתי של הל"מ"ס. בסקר זה השיבו הנסקרים לשאלה אם נפלו קרבן לסוגי העברות הבאות: גנבת רכב, פריצה לרכב/לדירה או גנבה מרכב/מדירה ופגיעה גופנית. מאחר שהמדגם בסקר, בפרט של הערבים, קטן יחסית והקרבנות אינה כה נפוצה, יש תנודתיות גדולה באומדנים במעבר משנה לשנה, במיוחד בקרב הערבים. על כן נתייחס בעיקר למגמות הרב-שנתיות.

מספרם של קרבנות העברה ל-1,000 תושבים מוצג בתרשים 12 ובלוחות נ-1 עד נ-5 בנספח. שיעורי הקרבנות של ערבים היו בכל התקופה הנסקרת נמוכים במידה משמעותית מאלו של יהודים, בכל סוגי העברות למעט פגיעה גופנית. החל מאמצע העשור הקודם נרשמה ירידה בולטת בשיעורי הקרבנות, והדבר עולה בקנה אחד עם ההצטמצמות בשיעורן של עברות הרכוש והעברות נגד גוף (ראו תרשים 6 לעיל).

ערכנו אמידות לוגיסטיות של ההסתברות להיות קרבן עברה לפי סוג העברה. המשתנים המסבירים הם בראש ובראשונה הלאום (ערבי בהשוואה ליהודי) וכן המאפיינים האישיים המשמשים משתנים מפקחים – מגדר, גיל, מצב משפחתי, השכלה, מצב בריאותי, רמת דתיות, הכנסה משפחתית ברוטו מכל המקורות לנפש תקינית²⁰ וגודלו של יישוב המגורים.

ההסתברות להיות קרבן של כל אחד מסוגי העברות נמוכה יותר ביישובים עירוניים קטנים (וכפריים) מאשר ביישובים גדולים (לוח 1); כך למשל, בפריצה לרכב/גנבה מרכב היא נמוכה בכ-30% (יחס הסיכויים [odds ratio] עומד על 0.703). ההסתברות לקרבנות בדרך כלל גבוהה יותר במשקי בית שבראשם עומד צעיר לא נשוי ולא משכיל שמצבו הבריאותי אינו טוב. לנשים יש סיכוי גבוה מלגברים ליפול קרבן לגנבה (שלא מדירה), וסיכוי נמוך יותר ליפול קרבן לשאר סוגי העברות, במיוחד פגיעה גופנית.

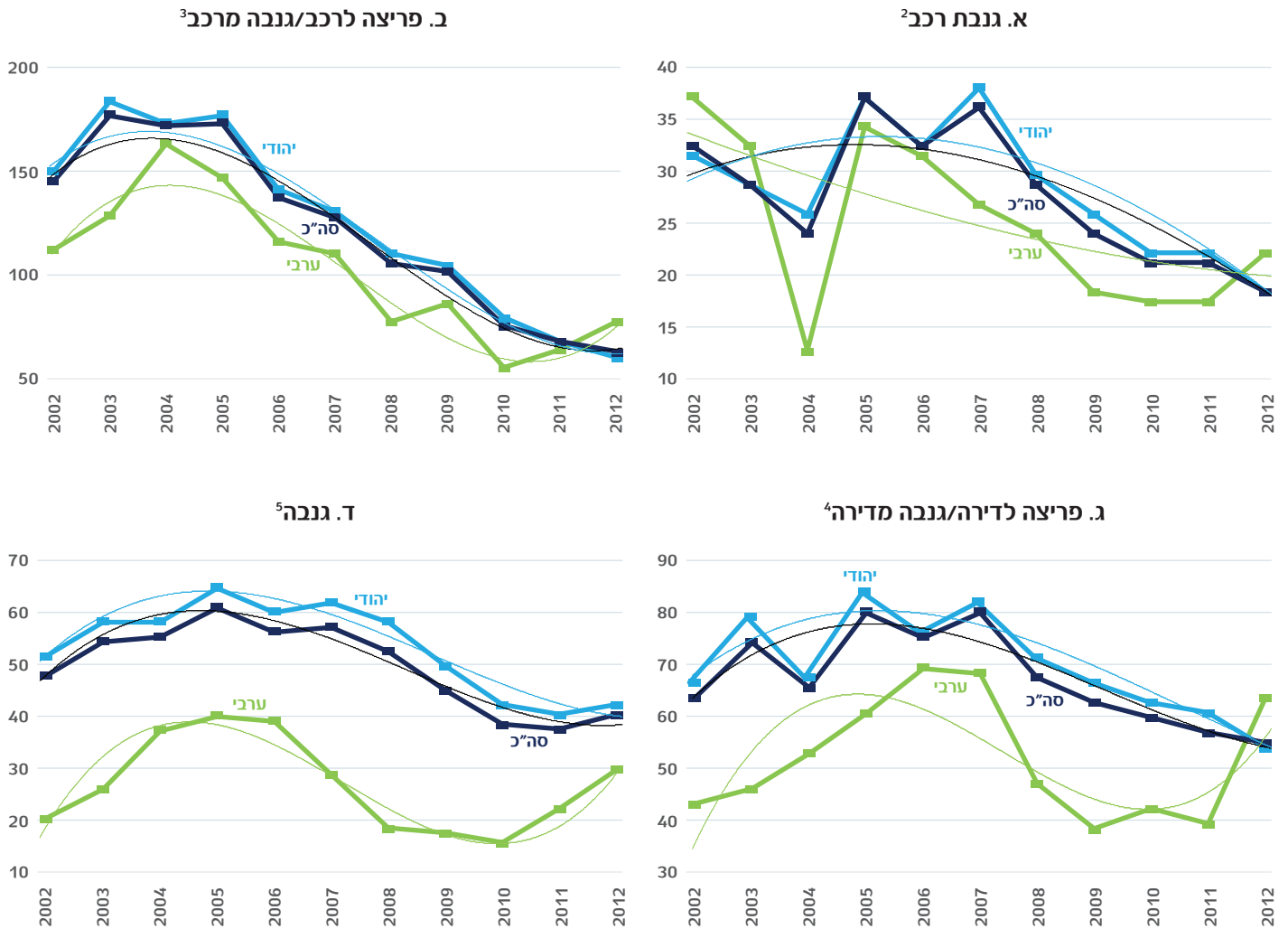
בהנחה שיתר המשתנים קבועים, סיכויי של ערבי ליפול קרבן לעברה גבוהים מאלה של יהודי במקרים הבאים: גנבת רכב (ב-9%), פריצה לרכב/גנבה מרכב (ב-5%) ופגיעה גופנית (ב-4%); סיכויי נמוכים יותר במקרים של פריצה לדירה/גנבה מדירה (ב-11%) וגנבה (ב-42%). למרות התנודתיות בנתונים ניתן להצביע על כך שבמרוצת השנים פחתו סיכוייהם של ערבים, יחסית לסיכוייהם של יהודים, ליפול קרבן לגנבת רכב, ומנגד עלו סיכוייהם ליפול קרבן לפריצה לדירה/גנבה מדירה (תרשים 13).

ערכנו אמידות דומות לערבים בלבד (לוח נ-6 בנספח). באופן כללי, התוצאות דומות לתוצאות שהתקבלו בכלל האוכלוסייה, למעט ממצא אחד: יש ירידה פחות חדר-משמעית בהסתברות ליפול קרבן לעברה עם העלייה בגיל. בהנחה שיתר המשתנים קבועים, לדרוזים הסתברות גבוהה יותר מאשר למוסלמים ליפול קרבן לגנבת רכב או גנבה, והסתברות נמוכה יותר ליפול קרבן לשאר העברות. לנוצרים הסתברות דומה לזו של מוסלמים, או גבוהה ממנה, ליפול קרבן לעברה, למעט במקרה של פגיעה גופנית – במקרה זה סיכוייהם נמוכים יותר.

20 בהנחה שעבור כל נפש נוספת במשק הבית ההוצאות גדולות בקצב פוחת (בזכות יתרונות לגודל בתצרוכת), ניתן משקל שולי פוחת לכל נפש נוספת. לדוגמה, 1 נפש במשק הבית – 1.25 נפשות תקינות, 2 נפשות במשק הבית – 2 נפשות תקינות, 3 נפשות במשק הבית – 2.65 נפשות תקינות, וכן הלאה.

ערכנו אמידות דומות לאמידות שהצגנו לעיל והגבלנו אותן לשלושת היישובים המערובים שאפשר לזהות בסקר החברתי – חיפה, ירושלים ותל אביב-יפו.²¹ התוצאות (אינן מוצגות) מלמדות כי בהנחה שיתר המשתנים קבועים, ההסתברות של ערבי ליפול קרבן לעברה נמוכה במידה משמעותית מההסתברות של יהודי (למשל כשליש במקרה של גנבה [לא מדירה] וכמחצית במקרה של פגיעה גופנית²²), למעט במקרה של גנבת רכב (כרבע יותר). בחיפה ובירושלים השכיחות של קרבנות העברה גבוהה ביותר מעשירית מהשכיחות בתל אביב-יפו.

תרשים 12. קרבנות עברה ל-1,000 תושבים,¹ לפי סוג העברה וקבוצת האוכלוסייה, 2002-2012

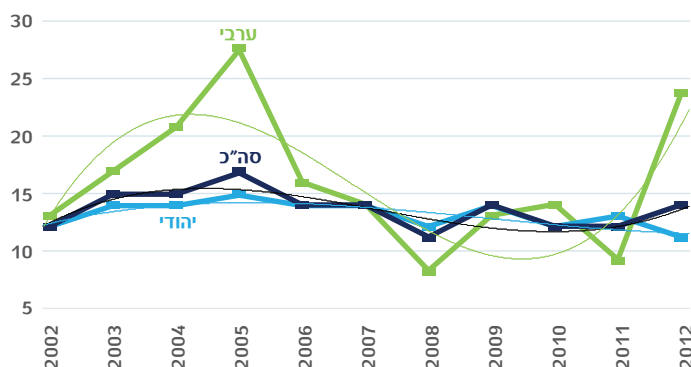

21 הוספנו לאמידות גם משתני דמי לחיפה ולירושלים (קבוצת הבסיס היא תל אביב-יפו).

22 יש לשים לב שבכל הארץ ההסתברות של ערבי ליפול קרבן לפגיעה גופנית גבוהה מההסתברות של יהודי.

תרשים 12 (המשך)

ה. פגיעה גופנית⁶

המקור: הסקר החברתי של הלמ"ס ועיבודי המחברים.

- קווי המגמה (פולינום מדרגה שלישית) הם אלו שאינם כוללים סימון של הערכים באמצעות נקודות.
1. במקרה של גנבת רכב ופריצה לרכב/גנבה מרכב מספר הקרבות מחושב יחסית ל-1,000 תושבים שברשות/בבעלות משק הבית שלהם יש כלי רכב אחד לפחות.
 2. שיעור המשיבים בחיוב על השאלה: "ב-12 החודשים האחרונים, האם נגנב רכב שעמד לרשותך או לרשות בני משק הבית?"
 3. שיעור המשיבים בחיוב על השאלה: "ב-12 החודשים האחרונים, האם פרצו לרכב או גנבו מרכב שעמד לרשותך או לרשות בני משק הבית?"
 4. שיעור המשיבים בחיוב על השאלה: "ב-12 החודשים האחרונים, האם פרצו לדירה או גנבו דבר מה מהדירה?"
 5. שיעור המשיבים בחיוב על השאלה: "ב-12 החודשים האחרונים, האם גנבו ממך דבר מה ללא שימוש בכוח וללא איום בשימוש בכוח: גנבת ארנק, כיוס וכדומה?"
 6. שיעור המשיבים בחיוב על השאלה: "ב-12 החודשים האחרונים, האם פגעו בך גופנית, למשל הכו או פצעו אותך?"

לוח 1. יחס הסיכויים של קרבת¹, 2012-2002

המשתנה המסביר	גנבת רכב ²	פריצה לרכב / גנבה מרכב ²	פריצה לדירה / גנבה מדירה	גנבה	פגיעה גופנית
ערבי	***1.089	***1.046	***0.885	***0.576	***1.039
אישה	***0.862	***0.848	***0.875	***1.209	***0.573
סוג היישוב ³					
ירושלים	***1.596	***0.968	***1.686	***1.161	***0.573
עירוני קטן	0.995	***0.703	***0.930	***0.805	***0.811
כפרי	***1.679	***0.612	***1.746	***0.819	***0.535

לוח 1. (המשך)

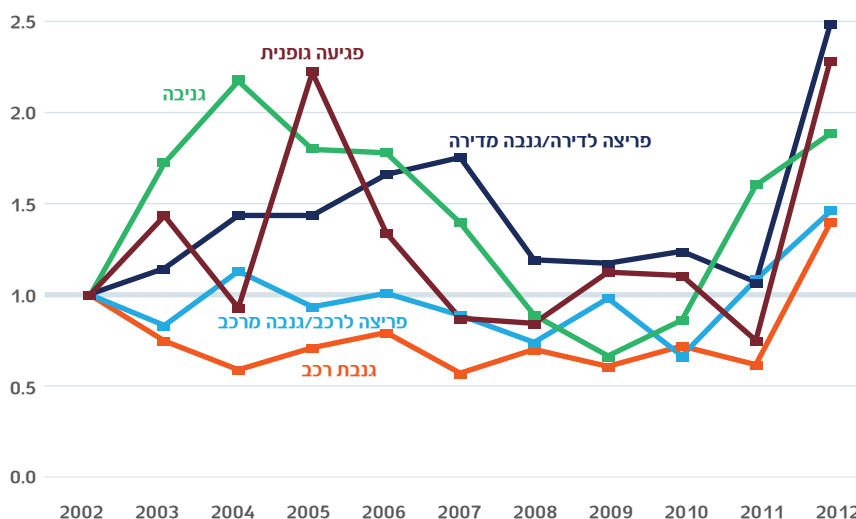
המשתנה המסביר	גנבת רכב ²	פריצה לרכב / גנבה מרכב ²	פריצה לדירה / גנבה מדירה	גנבה	פגיעה גופנית
קבוצות הגיל ⁴	29-25	***0.895	***1.163	**1.005	***0.749
	34-30	***0.837	***1.094	***1.046	***0.742
	39-35	***0.899	***0.957	***1.083	***0.753
	44-40	***0.750	***0.873	***1.078	***0.584
	49-45	***0.782	***0.841	***1.098	***0.639
	54-50	***0.667	***0.960	***0.940	***0.422
	59-55	***0.758	***0.814	***0.952	***0.450
	64-60	***0.707	***0.796	***0.918	***0.234
	74-65	***0.517	***0.597	***0.802	***0.226
	75+	***0.402	***0.428	***0.652	***0.174
נשוי	***0.960	***0.851	***1.004	***0.722	***0.511
ברשותו תעודה על-תיכונית	***0.765	***0.939	***0.933	***1.077	***1.029
מצבו הבריאותי אינו טוב ⁵	***1.063	***1.063	***1.096	***1.302	***2.471
רמת הדתיות ⁶ דתי	***0.945	***0.790	**0.998	***0.985	***0.847
לא כל כך דתי	***1.200	***0.978	***1.085	***1.078	1.003
ההכנסה גבוהה ⁷	***0.843	***0.915	***1.063	***1.093	***0.702
יש שני כלי רכב ומעלה במשק הבית ⁸	***1.305	***1.471			
השנה והנפה	V	V	V	V	V
מספר התצפיות	25,869,012	24,866,740	38,222,189	38,223,820	38,226,735
מספר התצפיות (לא משוקלל)	42,315	42,312	62,715	62,720	62,725
Pseudo R ²	0.034	0.048	0.018	0.031	0.052
Log Likelihood	-3,115,749	-8,898,175	-9,328,841	-7,425,692	-2,552,588

המקור: הסקר החברתי של הל"ם ועיבודי המחברים.

הסימנים *, **, *** מציינים רמות מובהקות של 10%, 5% ו-1%, בהתאמה. נערכו אמידות משוקללות.

1. הגדרת הקרבנות מופיעה בהערות השוליים לתרשים 12.
2. באמידות נכללו רק משקי בית שברשותם/בבעלותם לפחות כלי רכב אחד.
3. קבוצת הבסיס: יישוב עירוני שיש בו מעל 100 אלף תושבים (לא כולל ירושלים).
4. קבוצת הבסיס: בני 20-24.
5. המשיבים "לא כל כך טוב" או "בכלל לא טוב" לשאלה "מהו מצב בריאותך בדרך כלל?" קבוצת הבסיס: המשיבים "טוב מאוד" או "טוב".
6. יהודים: דתי – "חרדי" או "דתי"; לא כל כך דתי – "מסורתי" או "לא כל כך דתי"; קבוצת הבסיס: "חילונית". לא-יהודים: דתי – "דתי מאוד"; לא כל כך דתי – "דתי"; קבוצת הבסיס: "לא כל כך דתי" או "לא דתי".
7. ההכנסה המשפחתית ברוטו מכל המקורות לנפש תקנית נמצאת מעל החציון בשנת הסקר.
8. קבוצת הבסיס: כלי רכב אחד במשק הבית.

תרשים 13. פי כמה השתנו סיכוייהם של ערבים, יחסית לסיכוייהם של יהודים, ליפול קרבן לעברה,¹ 2012-2003 (לעומת הסיכוי היחסי בשנת 2002, 2002=1)²

המקור: הסקר החברתי של הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. הגדרת הקרבנות מופיעה בהערות השוליים לתרשים 12.
2. מבוסס על אמידות כמו אלו שכלוח 1 בתוספת משתנה האינטראקציה שנה×ערבי. התרשים מציג את יחס הסיכויים של משתנה האינטראקציה.

ה.2. הדיווחים למוקדי 100

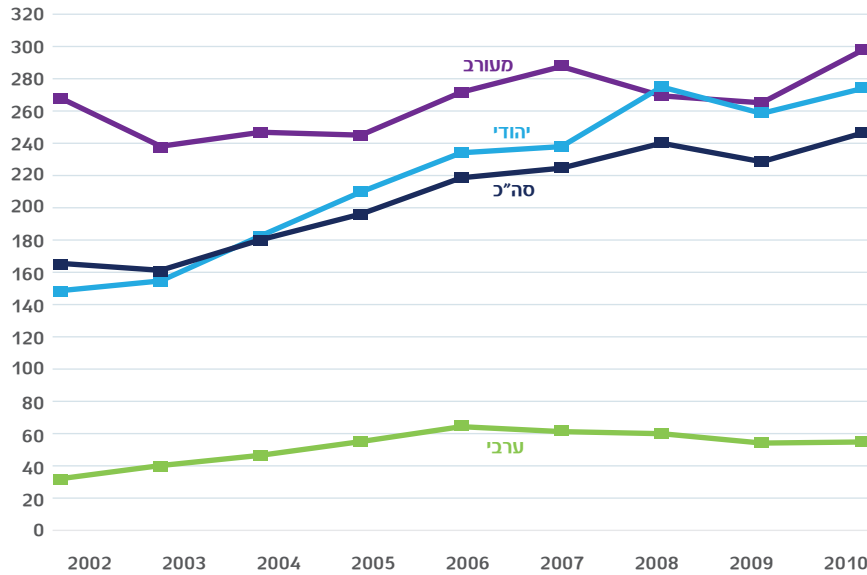
ה.2.א. כללי

תרשים 14 מציג את מספר הדיווחים למוקדי 100 של המשטרה ל-1,000 תושבים בשנים 2002-2010. בולט שיעורם הנמוך של הדיווחים ביישובים הערביים – הוא נע בין שליש לחמישית מהשיעור הכללי. במרוצת השנים ניכרת מגמת עלייה בשיעור הדיווחים למוקדים, במיוחד ביישובים היהודיים. ואולם מספר הדיווחים ל-1,000 תושבים תלוי במידה רבה בשיעורי הפשיעה והאירועים הלא-פליליים ביישובים השונים, ולכך נתייחס כעת.

דיווחים רבים למוקדים אינם נמסרים על רקע פלילי, הרקע שבגינינו נפתחים תיקי אירועים במשטרה, אלא בשל מפגעים סביבתיים (רעש וכדומה), ועוד.²³ מתרשים 15 אנו למדים שכמחצית מהדיווחים למוקדים נמסרו בגין אירועים כאלה, ואין הבדל משמעותי בין סוגי היישובים.

23 לצורך המחקר התאמנו את סיווג הדיווחים למוקדים לקבוצות העברה, וכאשר לא נמצאה התאמה הסקנו שמדובר במקרים לא-פליליים.

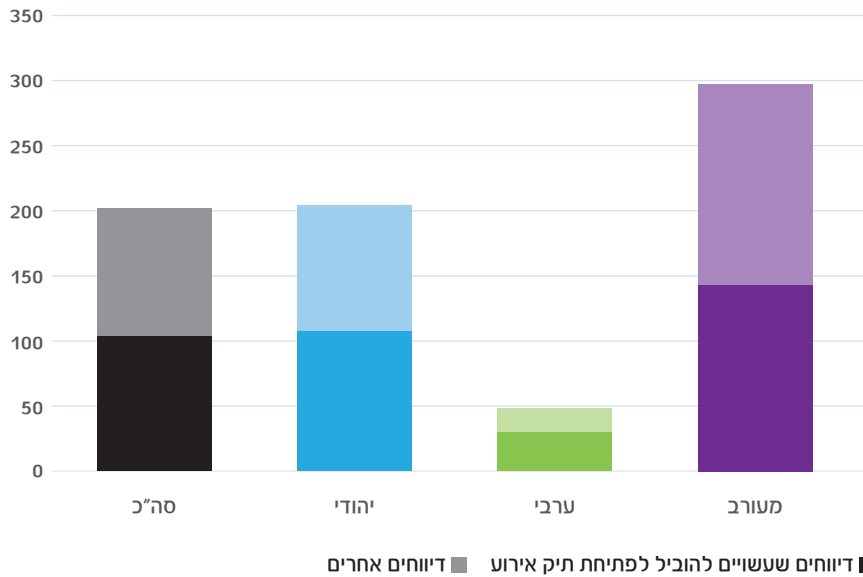
תרשים 14. מספר הדיווחים למוקדי 100 ל-1,000 תושבים, לפי סוג היישוב^{2,1}, 2002-2010

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. היישובים המעורבים הם חיפה, ירושלים, לוד, מעלות-תרשיחא, נווה שלום, נצרת עילית, עכו, רמלה ותל אביב-יפו.
2. בחישובים לא נכללו יישובי הדרום ויו"ש, כיוון שהמוקדים האזוריים לא פעלו שם מתחילת התקופה.

תרשים 15. מספר הדיווחים למוקדי 100 ל-1,000 תושבים, לפי סוג היישוב¹ וסוג הדיווח, 2010

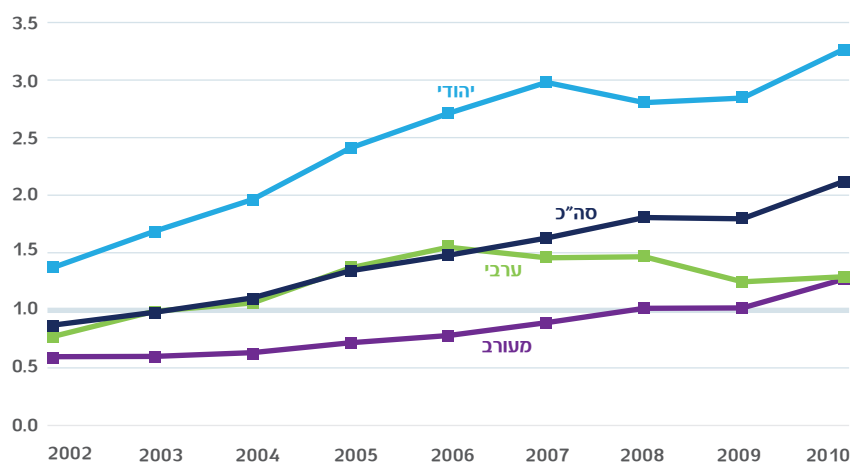
המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. היישובים המעורבים הם חיפה, ירושלים, לוד, מעלות-תרשיחא, נווה שלום, נצרת עילית, עכו, רמלה ותל אביב-יפו.

את אמון הציבור במשטרה ניתן לבחון בדרכים שונות (הרחבה מופיעה אצל ברוכמן ואח', 2011), בכללן סקרים ושיעורי הדיווח של קרבנות למשטרה. כפי שנראה בסעיף ה.2.ג, מדד חלופי אפשרי הוא היחס בין מספר הדיווחים למוקדים על אירועים בעלי אופי פלילי לבין מספר האירועים. יחס גבוה עשוי להצביע על אמון גבוה במשטרה, בהנחה שיתר המשתנים קבועים. תרשים 16 מצביע על כך שביישובים הערביים היחס נמוך במידה ניכרת מהיחס ביישובים היהודיים. דפוס זה מתיישב עם הממצא שקבוצות מיעוט, אוכלוסיות ממעמד חברתי-כלכלי נמוך וחברות מסורתיות נוטות להימנע מנגע עם רשויות אכיפת החוק. שיעור הדיווחים הנמוך יחסית ביישובים הערביים גם עולה בקנה אחד עם האמון הנמוך יחסית שהציבור הערבי רחש למשטרת ישראל ברוב התקופה הנסקרת (רטנר, 2009).

באופן כללי, היחס בין דיווחים לאירועים עלה במרוצת השנים בכל סוגי היישובים, ואולם אין הדבר מעיד בהכרח על התגברות אמון הציבור במשטרה, שכן ייתכן שחלו שינויים בפעילות המוקדים או בדפוסי הפתיחה של תיקי אירוע. על כל פנים, משנת 2008 היחס בין דיווחים לאירועים ביישובים הערביים מידרדר בהשוואה ליחס זה ביישובים היהודיים.

תרשים 16. מספר הדיווחים למוקדי 100¹ ביחס למספר האירועים, לפי סוג היישוב^{3,2}, 2002-2010

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

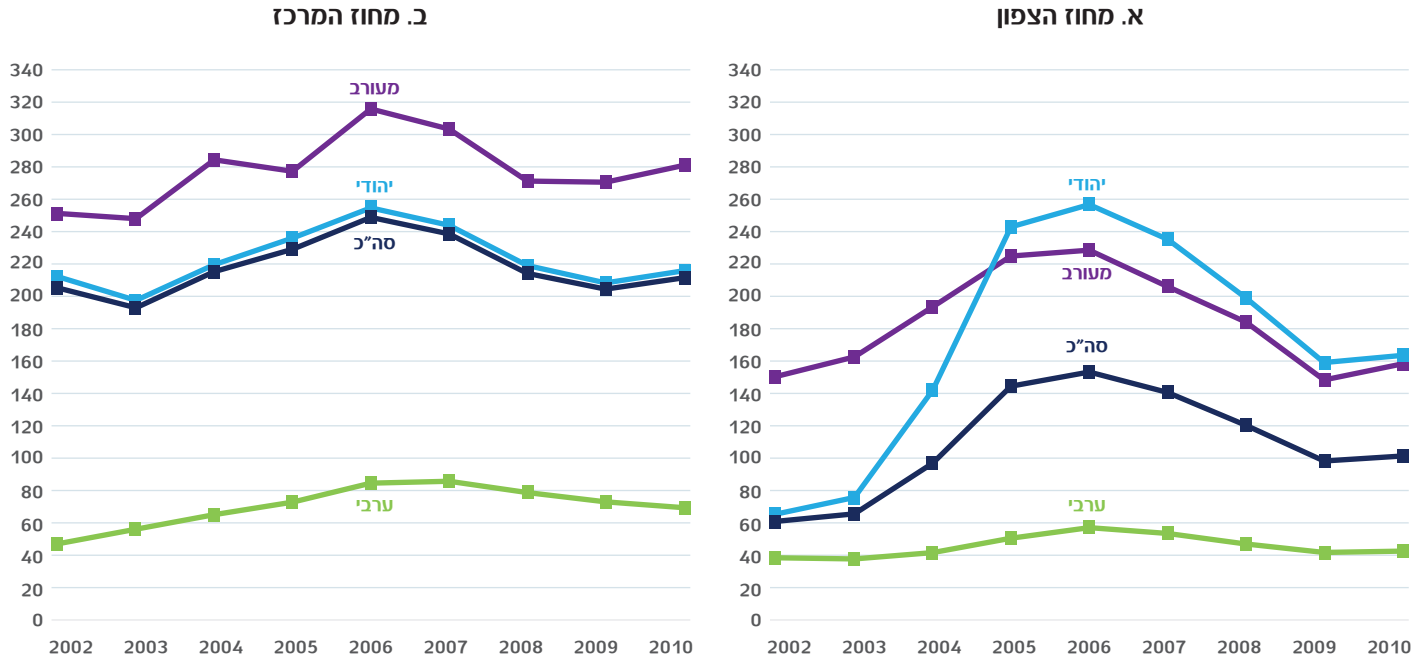
1. דיווחים על אירועים בעלי אופי פלילי.
2. היישובים המעורבים הם: חיפה, ירושלים, לוד, מעלות-תרשיחא, נווה שלום, נצרת עילית, עכו, רמלה ותל אביב-יפו.
3. יישובי יו"ש נכללו בתרשים משנת 2004 ואילך, ויישובי הדרום – משנת 2008 ואילך.

כאשר מנתחים את הדיווחים למוקדים לפי מחוזות, מוצאים שבכל המחוזות מספר הדיווחים ל-1,000 תושבים (שיעור הדיווחים) ביישובים הערביים נמוך בהרבה ממספרם ביישובים היהודיים (תרשים 17), וממצא זה מתיישב עם הממצא שביישובים הערביים במחוזות השונים יש שיעור נמוך יחסית של אירועים (תרשים 2 לעיל). במחוז המרכז שיעור הדיווחים ביישובים הערביים הרבה יותר גבוה מאשר במחוזות האחרים. במרוצת השנים לא חלו שינויים ניכרים בשיעורי הדיווחים ביישובים הערביים, וכולטת העלייה החדה שחלה באמצע העשור הקודם בשיעורי הדיווחים ביישובים היהודיים שבמחוז הצפון, תופעה שאיננו יודעים להסביר.

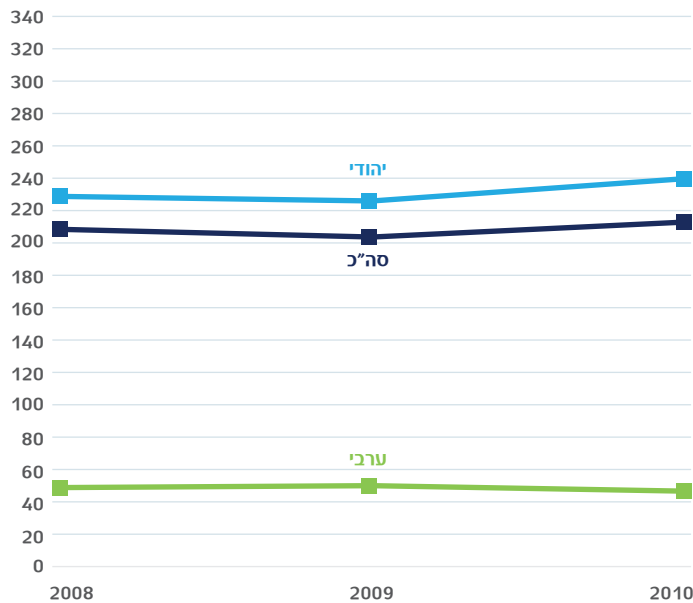
תרשים 18 מציג את שיעורי הדיווחים ביישובים הערביים לפי סוג היישוב. ביישובים המוסלמיים ("אחר") שיעורי הדיווחים גבוהים – ממצא העולה בקנה אחד עם שיעורי פשיעה גבוהים יחסית באותם יישובים

(ראו תרשים 3 לעיל) – ועולים על השיעורים ביישובים הבדואיים; היישובים הדרוזיים נמצאים בתחתית המדרג של שיעורי הדיווחים. עד 2006 חלה עלייה ניכרת בשיעורי הדיווחים ולאחר מכן מסתמנת מגמת ירידה.

תרשים 17. מספר הדיווחים למוקדי 100 ל-1,000 תושבים, לפי המחוז וסוג היישוב¹, 2002-2010

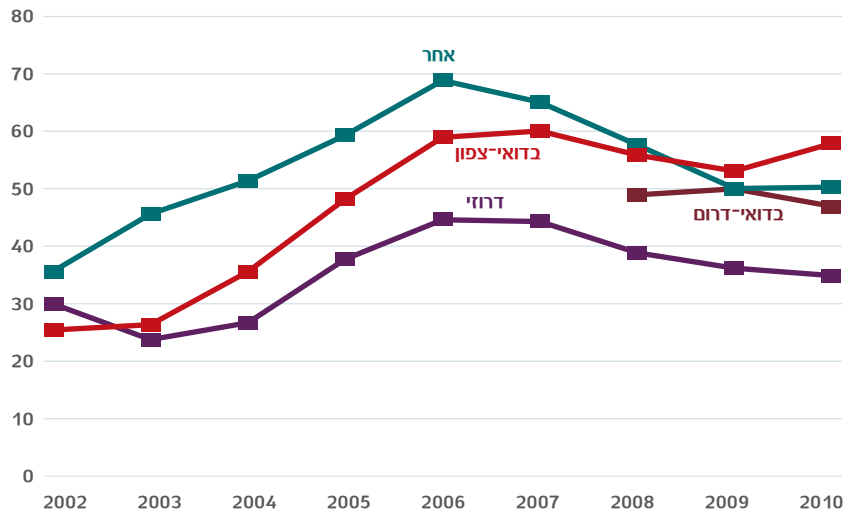
ג. מחוז הדרום²

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. היישובים המערובים הם: חיפה, ירושלים, לוד, מעלות-תרשיחא, נווה שלום, נצרת עילית, עכו, רמלה ותל אביב-יפו.
2. מוקד 100 האזורי במחוז הדרום פעיל רק משנת 2008.

תרשים 18. מספר הדיווחים למוקדי 100 ל-1,000 תושבים ביישובים הערביים, לפי סוג היישוב, 2010-2002

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

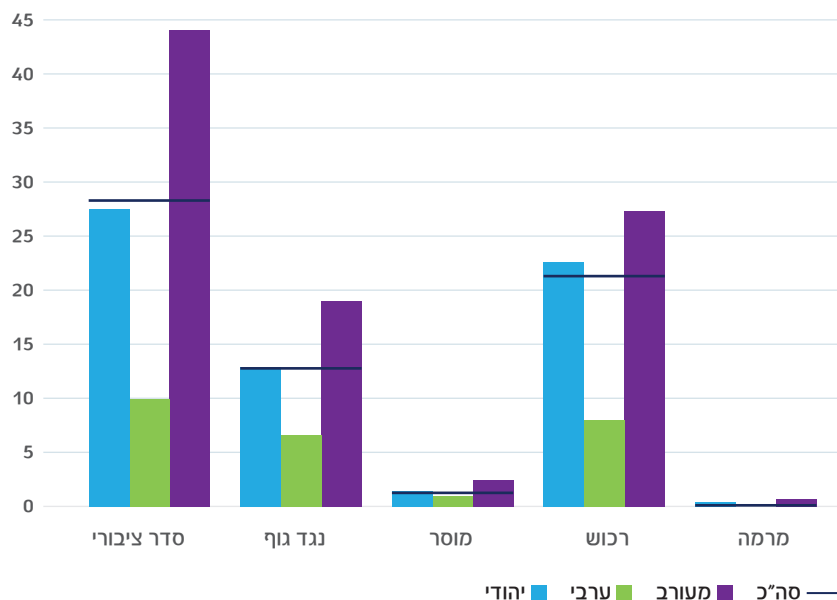
1. אחר – רובם ככולם יישובים מוסלמיים. לא כולל יישובים בדואיים בדרום הארץ.

ה.2.ב. הדיווחים למוקדי 100 לפי קבוצות העברה

מספר הדיווחים ל-1,000 תושבים ביישובים הערביים נמוך ממספרם ביישובים היהודיים בכל קבוצות העברה (תרשים 19), בדומה לשיעור האירועים (תרשים 5 לעיל).

תרשים נ-10 בנספח מראה את התפלגות הדיווחים למוקדי 100 בשנת 2010 לפי קבוצת העברה וסוג היישוב. ביישובים השונים יש מדרג דומה של חלקם של הדיווחים לפי קבוצת עברה, והוא כדלקמן (בסדר יורד): סדר ציבורי, עברות רכוש ונגד גוף – בדומה להתפלגות חלקם של האירועים (תרשים נ-9 בנספח). ביישובים הערביים חלקם של הדיווחים על עברות נגד גוף כמעט כפול מחלקם בסוגי היישובים האחרים, בשעה שחלקם של האירועים נגד גוף ביישובים הערביים גבוה רק במחצית מחלקם ביישובים היהודיים.

תרשים 19. מספר הדיווחים למוקדי 100 ל-1,000 תושבים, לפי קבוצת העברה וסוג היישוב, 2010

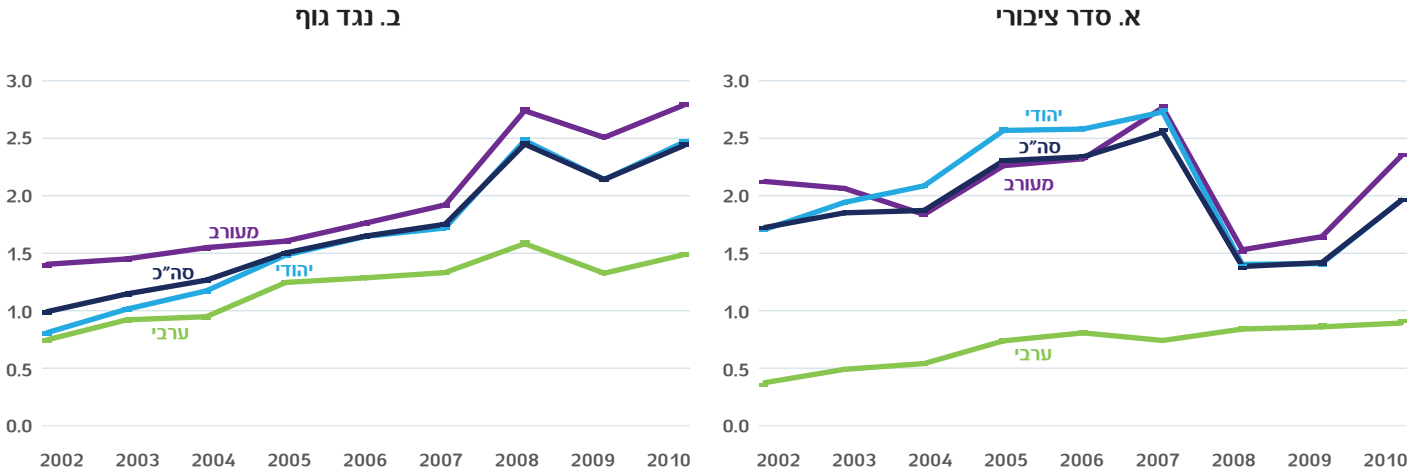
המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. היישובים המעורבים הם: חיפה, ירושלים, לוד, מעלות-תרשיחא, נווה שלום, נצרת עילית, רמלה ותל אביב-יפו.

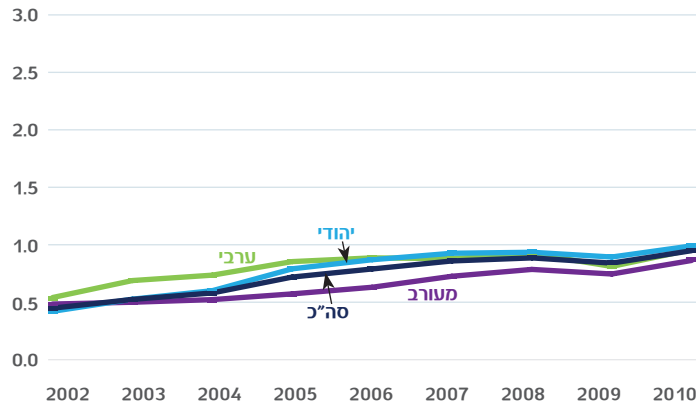
כדי לקבל אינדיקציה נוספת בעניין אמון הציבור במשטרה, חישבנו את היחס בין מספר הדיווחים למוקדים לבין מספר האירועים ("התיקים"), לפי קבוצות העברה וסוג היישוב (תרשים 20). בעברות סדר ציבורי ונגד גוף יחס זה ביישובים הערביים נמוך מהיחס ביישובים היהודיים בכל השנים, בשעה שבעברות רכוש היחס דומה בשני סוגי היישובים. באופן כללי היחס עלה במרוצת השנים בכל קבוצות העברה,²⁴ והוא עלה בקצב מהיר יותר ביישובים הערביים. היחס הגבוה ביותר ביישובים הערביים נרשם בעברות נגד גוף, וממצא זה אינו מפתיע בהתחשב בכך שמדובר בעברות חמורות מאלו של סדר ציבורי או עברות רכוש, שבהן היחס קטן מ-1.

24 מחוז הדרום נכלל בחישוב היחס משנת 2008 ואילך. גם לאחר השמטתו מהניתוח עדיין ניכרת ביחס ירידה חדה בשנת 2008. אין לנו הסבר לתופעה זו.

תרשים 20. היחס בין הדיווחים למוקדי 100 לאירועים, לפי קבוצת העברה וסוג היישוב, 2002-2010²¹

ג. רכוש

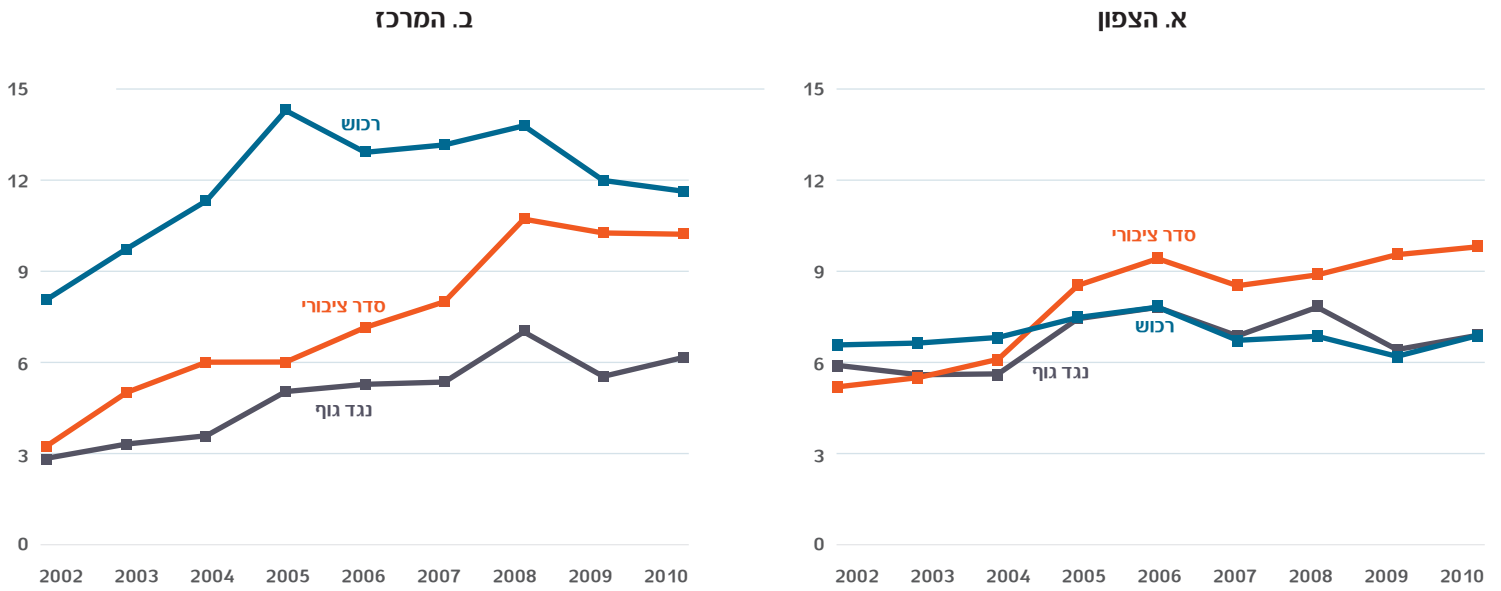
המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. היישובים המעורבים הם: חיפה, ירושלים, לוד, מעלות-תרשיחא, נווה שלום, נצרת עילית, עכו, רמלה ותל אביב-יפו.
2. יישובי הדרום נכללו בחישובי השיעורים משנת 2008 ואילך. יישובי יו"ש נכללו משנת 2004 ואילך.

במחוז המרכז שיעורי הדיווחים על עברות רכוש גבוהים בהרבה מהשיעורים במחוז הצפון, בשעה שבשאר קבוצות העברה ההבדלים קטנים יחסית (תרשים 21). ממצאים אלה עולים בקנה אחד עם מדרג האירועים לפי מחוז וקבוצת עברה (תרשים 10 לעיל). במרוצת השנים חלה ביישובים הערביים עלייה בשיעורי הדיווחים למוקדים בכל קבוצות העברה, במיוחד במחוז המרכז.

בתוך המגזר הערבי מוצאים את שיעור הדיווחים הנמוך ביותר ביישובים הדרוזיים, במרבית קבוצות העברה (תרשים 22). תוצאה זו אינה מפתיעה בהתחשב בכך ששיעור האירועים במגזר הדרוזי נמוך יחסית (תרשים 3 לעיל). בעברות סדר ציבורי ונגד גוף מוצאים שיעורים גבוהים יחסית ביישובים הבדואים בצפון הארץ. במהלך השנים חלה עלייה בשיעור הדיווחים על עברות סדר ציבורי ונגד גוף, והיא מהירה יחסית בקרב הבדואים בצפון הארץ.

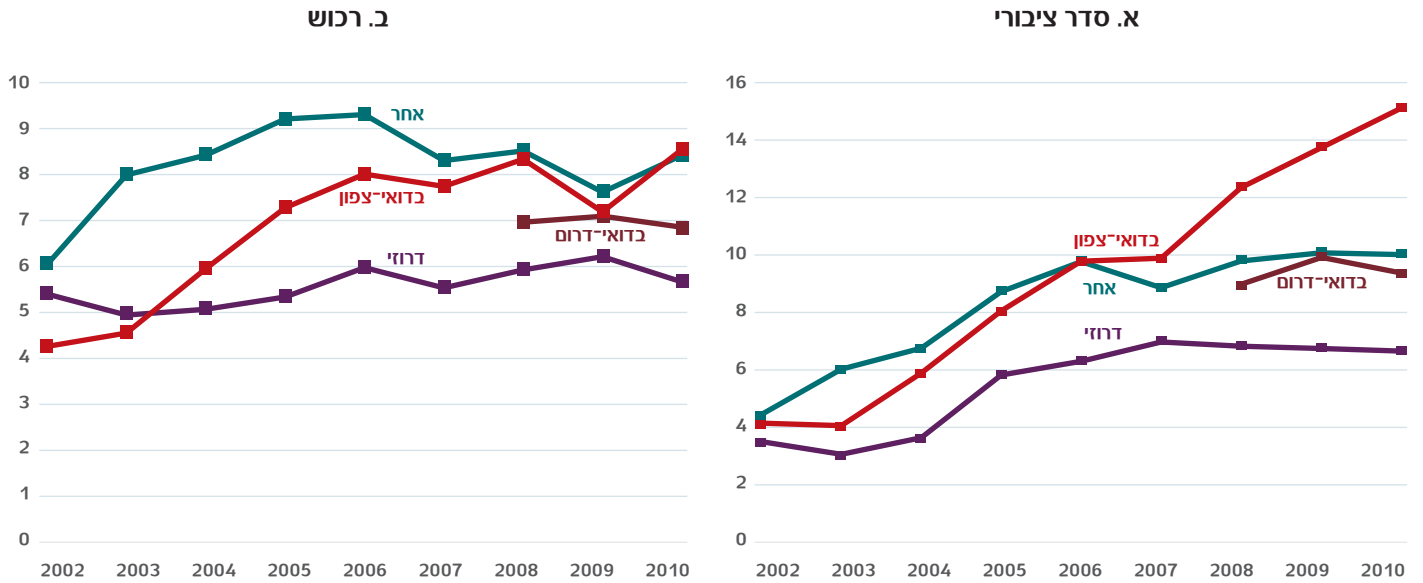
תרשים 21. מספר הדיווחים למוקדי 100 ל-1,000 תושבים ביישובים הערביים, לפי המחוז¹ וקבוצת העברה, 2010-2002

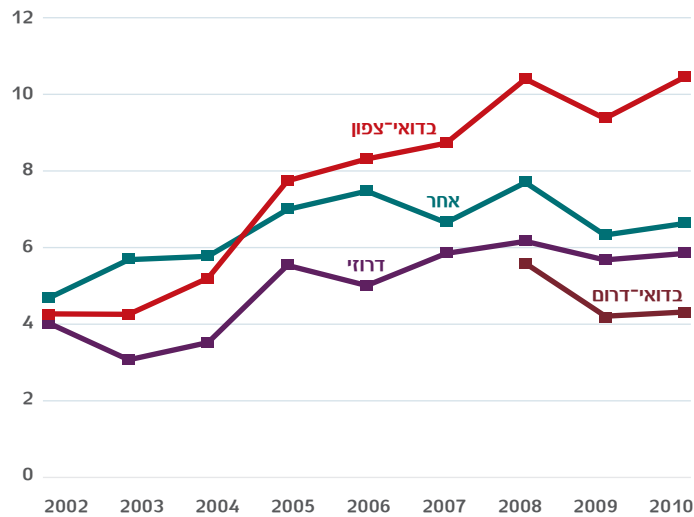
המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. נכללו רק מחוזות הצפון והמרכז (למעט ירושלים), היות שבהם מתגוררים מרבית ערביי ישראל ויש לגביהם נתוני מוקדים בכל התקופה.

תרשים 22. מספר הדיווחים למוקדי 100 ל-1,000 תושבים ביישובים הערביים, לפי קבוצת העברה וסוג היישוב¹, 2010-2002

ג. נגד גוף

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. נכללו רק מחוזות הצפון והמרכז (למעט ירושלים). היות שבהם מתגוררים מרבית ערביי ישראל ויש לגביהם נתוני מוקדים בכל התקופה.

ה.ג. שיעורי הדיווח-למשטרה של קרבנות עברה

שיעורי הדיווח-למשטרה של קרבנות עברה לקוחים מהסקר החברתי של הלמ"ס לשנים 2002-2012, והם מבוססים על המענה שהקרבנות סיפקו לשאלה "האם דיווחת על המקרה למשטרה?" (להבדיל מהמידע המינהלי על דיווחים למוקדי 100 שהוצגו קודם לכן). שיעורי הדיווח מוצגים בתרשים 23 ובלוחות נ-1 עד נ-5 בנספח. שיעורי הדיווח של קרבנות ערבים נמוכים בהרבה מאלו של יהודים, בכל סוגי העברות למעט פגיעה גופנית. באופן כללי, שיעורי הדיווח הגבוהים ביותר נרשמו בגנבת רכב, בשל ביטוח רכב, והנמוכים ביותר – בפריצה לדירה/גנבה מדירה ובגנבה (כייסות וכדומה). אמנם האומדנים לשיעורי הדיווח של קרבנות ערבים מתאפיינים בתנודתיות, אך בכל זאת ניתן לקבוע שבסך הכול הם לא השתנו במהלך השנים, למעט בפריצה לדירה/גנבה מדירה – בקבוצה זו השיעורים עלו. לעומת זאת, בקרב הקרבנות היהודים קיימת ירידה מתמשכת בשיעורי הדיווח בחלק מסוגי העברה, לרבות פריצה לרכב/גנבה מרכב, גנבה (שלא מבתים) ופגיעה גופנית, וזוהי תופעה מדאיגה.

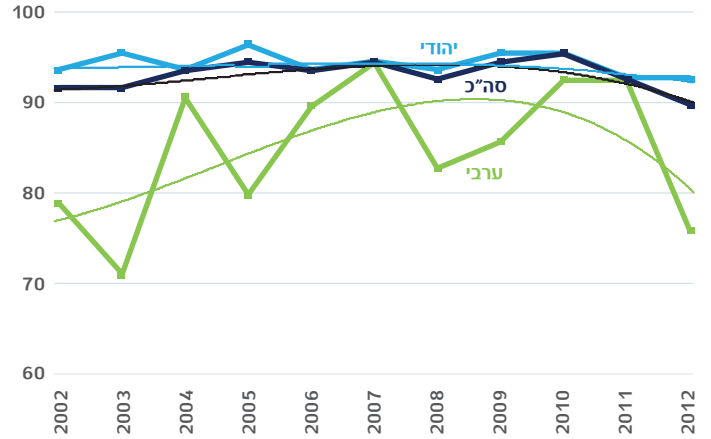
ערכנו אמידות לוגיסטיות להסתברות לכך שקרבן עברה ידווח למשטרה, לפי סוג העברה. ההסתברות גבוהה יותר ביישובים קטנים, ואצל נשים, נשואים, משכילים ובעלי רמה גבוהה של הכנסה משפחתית ברוטו לנפש תקנית (לוח 2 להלן). ניתוח דומה ניתן למצוא אצל זוסמן ורומנוב (2005). שיעורי הדיווח למשטרה של קרבנות ערבים נמוכים בהרבה מאלו של יהודים, בהנחה שיתר המשתנים קבועים: במקרה של פגיעה גופנית הם מהווים כשלושה רבעים מהשיעורים בקרב יהודים, וביתר העברות הם מהווים רק שליש עד מחצית. בשנת 2003 נרשמה ירידה חדה בשיעורי הדיווח של ערבים על פגיעה גופנית, יחסית לשיעורי הדיווח של יהודים, ובשנים 2011-2012 נרשמה עלייה יחסית בדיווח על פריצה לרכב או לדירה/גנבה מרכב או מדירה (תרשים 24 להלן).

אמידות דומות נערכו באוכלוסייה הערבית בלבד, והן מוצגות בלוח נ-7 בנספח. מספר התצפיות קטן, אך בכל זאת ניתן להצביע על שני ממצאים בולטים: קרבנות נוצרים נוטים לדווח למשטרה יותר ממוסלמים, והוא הדין בתושביהם של יישובים כפריים לעומת תושביהם של יישובים עירוניים גדולים.

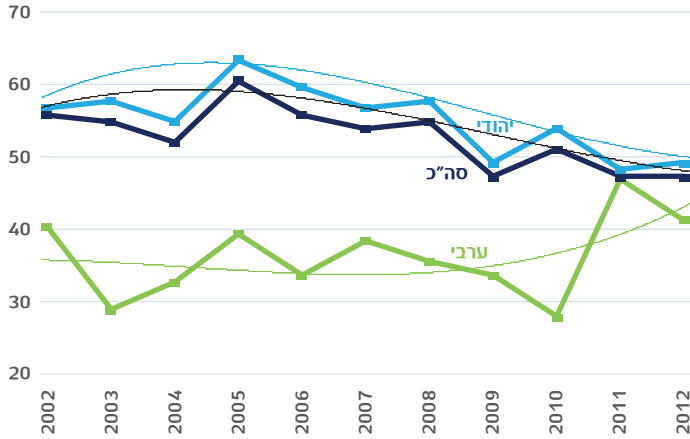
אמידות שנערכו ליישובים המערובים חיפה, ירושלים ותל אביב-יפו מעלות שההסתברות לכך שקרבן ערבי המתגורר בהן ידווח למשטרה, בהנחה שיתר המשתנים קבועים, נמוכה במידה משמעותית מההסתברות של תושב יהודי, בדומה לממצאים לעיל (התוצאות אינן מוצגות). בחיפה ובירושלים הסיכוי לדווח נמוך בהרבה מהסיכוי בתל אביב-יפו.

תרשים 23. שיעורי הדיווח למשטרה של קרבות עברה, לפי העברה וקבוצות האוכלוסייה, 2012-2002 (באחוזים)

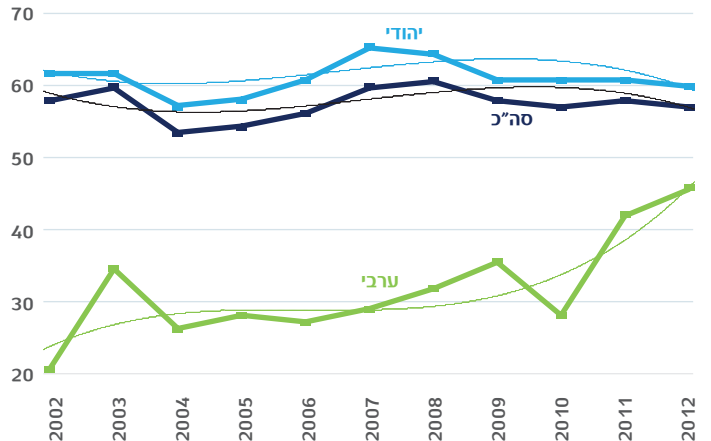
א. גנבת רכב¹

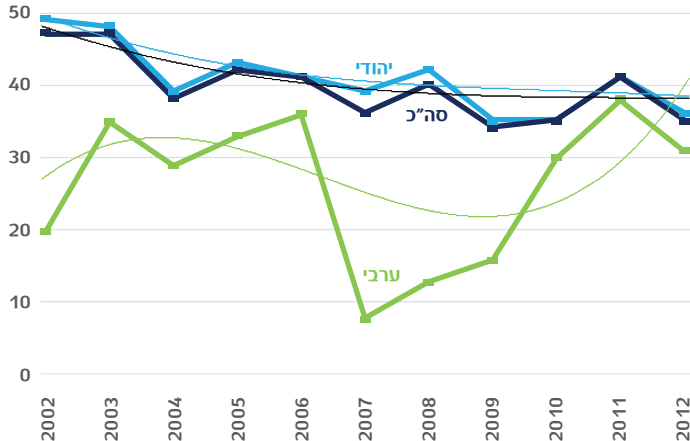
ב. פריצה לרכב/גנבה מרכב²

ג. פריצה לדירה/גנבה מדירה³

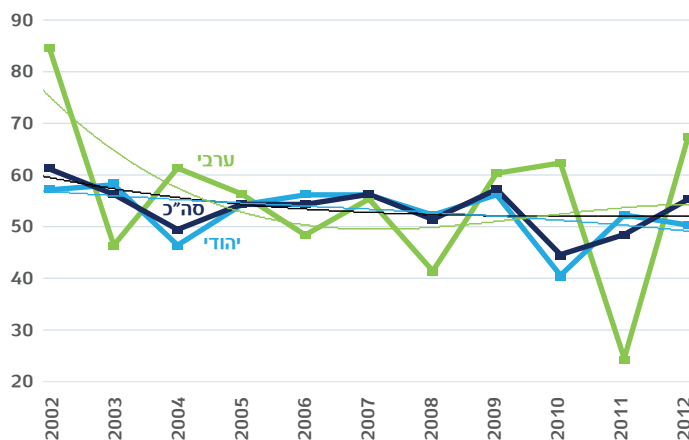

ד. גנבה⁴

תרשים 23. (המשך)

ה. פגיעה גופנית⁵

המקור: הסקר החברתי של הלמ"ס ועיבודי המחברים.

קווי המגמה (פולינום מדרגה שלישית) הם אלו שאינם כוללים סימון של הערכים באמצעות נקודות.

1. בקרב המשיבים בחיוב על השאלה: "ב־12 החודשים האחרונים, האם נגנב רכב שעמד לרשותך או לרשות בני משק הבית?"
2. בקרב המשיבים בחיוב על השאלה: "ב־12 החודשים האחרונים, האם פרצו לרכב או גנבו מרכב שעמד לרשותך או לרשות בני משק הבית?"
3. בקרב המשיבים בחיוב על השאלה: "ב־12 החודשים האחרונים, האם פרצו לדירה או גנבו דבר מה מהדירה?"
4. בקרב המשיבים בחיוב על השאלה: "ב־12 החודשים האחרונים, האם גנבו ממך דבר מה ללא שימוש בכוח וללא איום בשימוש בכוח: גנבת ארנק, כיוס וכדומה?"
5. בקרב המשיבים בחיוב על השאלה: "ב־12 החודשים האחרונים, האם פגעו בך גופנית, למשל הכו או פצעו אותך?"

לוח 2. יחס הסיכויים של קרבנות עברה¹ לדווח למשטרה, 2012-2002

המשתנה המסביר	גנבת רכב	פריצה לרכב / גנבה מרכב	פריצה לדירה / גנבה מדירה	גנבה	פגיעה גופנית
ערבי	***0.355	***0.462	***0.371	***0.551	***0.767
אישה	***0.960	***1.039	***1.117	***1.239	***1.280
סוג היישוב ²	ירושלים	***0.670	***1.066	***0.933	***1.226
	עירוני קטן	***1.219	***1.124	***1.056	***1.249
	כפרי	***1.780	***1.390	***1.462	***1.064
קבוצות הגיל ³	29-25	***1.882	***0.912	***0.769	***1.298
	34-30	***2.020	***0.871	***0.918	***1.146
	39-35	***1.659	***1.020	***0.757	***1.586
	44-40	***1.736	***0.924	***0.845	***1.624
	49-45	***1.986	**0.987	***0.948	***1.802
	54-50	***2.980	***1.192	***1.296	***1.513
	59-55	***1.153	***1.110	***1.222	***1.576
	64-60	***4.665	***1.113	***1.568	***2.057
	74-65	0.962	***0.949	***1.248	***1.940
	75+	***1.843	***0.892	***1.297	***1.773

לוח 2. (המשך)

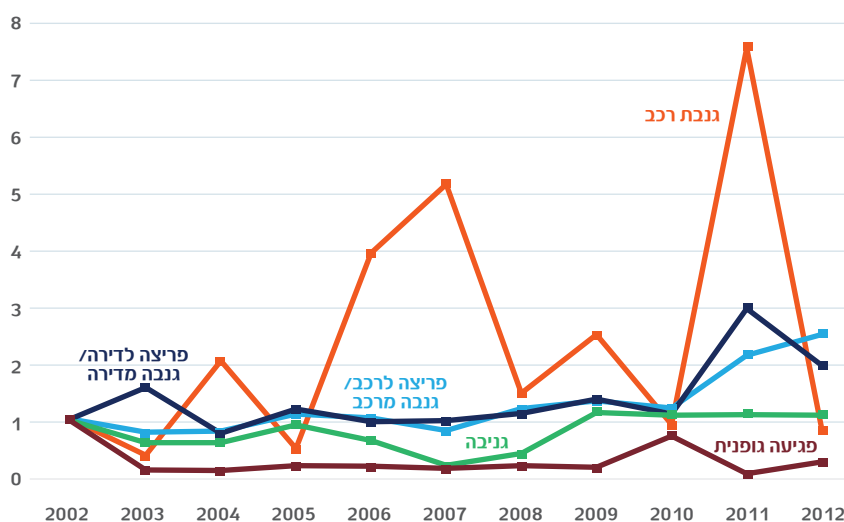
המשתנה המסביר	גנבת רכב	פריצה לרכב / גנבה מרכב	פריצה לדירה גנבה מדירה	גנבה	פגיעה גופנית
נשוי	***1.075	***1.152	***1.027	***1.163	1.009
ברשותו תעודה על-תיכונית	*1.048	***1.102	***1.090	***0.890	***0.960
מצבו הבריאותי אינו טוב ⁴	***0.416	***1.138	***0.785	***1.236	***1.024
רמת הדתיות ⁵ דתי לא כל כך דתי	0.97 ***1.363	***0.765 ***0.926	***0.787 1.004	***0.746 ***1.048	***0.770 ***0.814
אופטימי לגבי המצב הכללי בעתיד ⁶	***0.688	***1.049	1.001	0.996	***0.742
ההכנסה גבוהה ⁷	***1.218	***1.303	***1.408	***1.176	***1.022
השנה והנפה	V	V	V	V	V
מספר התצפיות	614,140	2,784,199	2,377,669	1,765,626	447,333
מספר התצפיות (לא משוקלל)	1,066	4,665	3,914	2,935	719
Pseudo R ²	0.134	0.036	0.053	0.035	0.056
Log Likelihood	-133,652	-1,850,096	-1,534,720	-1,156,818	-289,656

המקור: הסקר החברתי של הלמ"ס ועיבודי המחברים.

הסימנים *, **, *** מציינים רמת מובהקות של 10%, 5% ו-1%, בהתאמה. נערכו אמידות משוקללות.

1. הגדרותיהם של סוגי הקרבנות מופיעות בהערות השוליים לתרשים 23.
2. קבוצת הבסיס: יישוב טירוני שבו למעלה מ-100 אלף תושבים (לא כולל ירושלים).
3. קבוצת הבסיס: בני 20-24.
4. המשיבים "לא כל כך טוב" או "בכלל לא טוב" לשאלה "מהו מצב בריאותך בדרך כלל?" קבוצת הבסיס: המשיבים "טוב מאוד" או "טוב".
5. יהודים: דתי – "חרדי" או "דתי"; לא כל כך דתי – "מסורתי" או "לא כל כך דתי"; קבוצת הבסיס: "חילוני". לא-יהודים: דתי – "דתי מאוד"; לא כל כך דתי – "דתי"; קבוצת הבסיס: "לא כל כך דתי" או "לא דתי".
6. המשיבים "יהיו יותר טובים" לשאלה "בשנים הקרובות, את/ה חושב/ת שבהשוואה להיום החיים שלך?" קבוצת הבסיס: המשיבים "לא ישתנו" או "היו פחות טובים". אופטימיות יכולה להשפיע בכיוונים מנוגדים על נטייתם של קרבנות לדווח למשטרה: מחד גיסא ייתכן שקרבנות אופטימיים נוטים יותר להעריך כי למשטרה יש סיכויים גבוהים לאתר את העבריינים, ולכן שיעורי הדיווח בקרבם גבוהים משיעורי הדיווח בקרב קרבנות פסימיים; מאידך גיסא ייתכן שקרבנות אופטימיים מתאפיינים בנטייה פחותה להתלונן בכלל, ובפרט במשטרה.
7. ההכנסה המשפחתית ברוטו מכל המקורות לנפש תקנית נמצאת מעל החציון בשנת הסקר.

תרשים 24. פי כמה השתנו סיכוייהם של קרבנות עברה ערבים, לעומת סיכוייהם של יהודים, לדווח למשטרה;¹ 2002-2012 (לעומת הסיכוי היחסי בשנת 2002, 2002=1)²

המקור: הסקר החברתי של הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. הגדרותיהם של סוגי הקרבנות מופיעות בהערות השוליים לתרשים 23.
2. מבוסס על אמידות כמו אלו שמציג לוח 2, בתוספת משתנה האינטראקציה שנה×ערבי. התרשים מציג את יחס הסיכויים של משתנה האינטראקציה.

ה.3. מקרי חשד

בחקירות שהמשטרה מנהלת בתיקים פליליים מתעורר לא פעם חשד שפרטים מסוימים היו מעורבים באירוע, ופרטים אלה מרכיבים את אוכלוסיית החשודים. חלק מהחשודים נעצרו (ראו סעיף מעצרים בהמשך) ואחרים רק נחקרו/תושאלו וכדומה. נבחן את מקרי החשד, שכן אותם חשודים יכולים להופיע בתיקים שונים. הנתונים שיובאו להלן מתייחסים לשנה שבה התיק נפתח ולקבוצת העברה. הניתוח שנערך עד כה התייחס למקום שבו התרחש האירוע שבגיננו נפתח תיק פלילי או נמסר דיווח למוקד 100 של המשטרה. בהתאם לכך סיווגנו את הישובים שהאירוע התרחש בהם לפי הדת העיקרית של תושביהם. לעומת זאת, בסעיף זה ובבאים אחריו אנו מתייחסים לדתם של החשודים/העצורים/המורשעים.

מטבע הדברים יש דמיון רב בין הסטטיסטיקה התיאורית של מקרי החשד ושל המעצרים, ומאחר שבהמשך אנו דנים בהרחבה במעצרים, הדיון בסעיף זה מצומצם. חלקם של מקרי החשד בנשים עמד בשנת 2010 על כ-11% ולכן נתמקד בגברים.

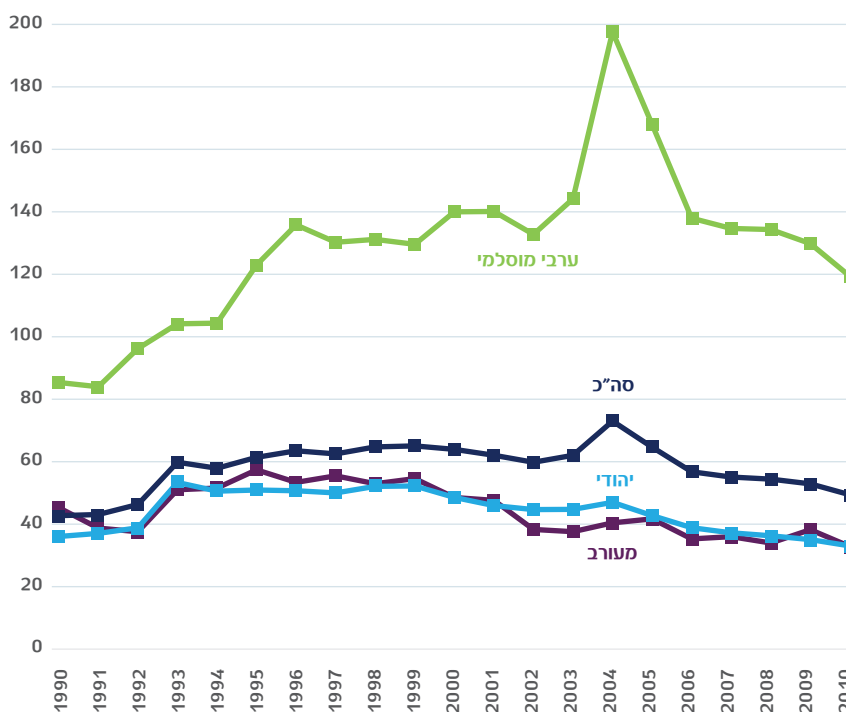
תרשים 25 מציג את מספר מקרי החשד ל-1,000 גברים (שיעור מקרי החשד). שיעור מקרי החשד בקרב ערבים גבוה בהרבה מהשיעור בקרב יהודים ודרוזים (שתי הקבוצות האחרונות דומות זו לזו). לשם המחשה, בשנת 2010 הוא עמד אצל הראשונים על כ-120 ל-1,000 ואצל האחרונים – על פחות מ-40 ל-1,000. שיעור מקרי החשד בקרב מוסלמים עלה עד אמצע שנות התשעים, ומאז הוא יציב פחות או יותר, אם כי לקראת סוף התקופה הנסקרת הוא ירד.²⁵ אצל יהודים ודרוזים חלה ירידה מתמשכת ומתונה בשיעור מקרי החשד מאז אמצע שנות התשעים.

25 בשנים 2004-2005 נרשמה עלייה חדה וזמנית בשיעור מקרי החשד בקרב מוסלמים. אין לנו הסבר לתופעה.

שיעור מקרי החשד תלוי בגיל – הוא מגיע לשיאו אצל בני 20-24 ולאחר מכן פוחת בהתמדה (תרשים נ-11 בנספח) – ובקרב מוסלמים דפוסים אלו בולטים הרבה יותר. בכל אחת מקבוצות הגיל שיעור מקרי החשד של מוסלמים גבוה במידה ניכרת מזה של יהודים או דרוזים, במיוחד בקרב בני 20-24. האופן שבו שיעור מקרי החשד מתפתח לאורך זמן בקבוצות הגיל השונות דומה בכללותו לאופן שבו הוא מתפתח בקבוצות האוכלוסייה השונות (תרשים נ-12 בנספח).

בכל קבוצות העברה שיעור מקרי החשד ל-1,000 גברים מוסלמים גבוה בהרבה משיעורו אצל דרוזים ויהודים, והשיעור אצל הדרוזים נמוך במקצת מהשיעור אצל היהודים (תרשים נ-13 בנספח). שיעור מקרי החשד בעברות סדר ציבורי עלה אצל מוסלמים במידה ניכרת מתחילת שנות האלפיים, בפרט בקרב בני 20-29 (תרשים נ-14 בנספח), בשעה שביתר קבוצות האוכלוסייה הוא נותר יציב למדי לכל אורך התקופה הנסקרת. בשיעור מקרי החשד בעברות רכוש חלה ירידה בכל קבוצות האוכלוסייה מראשית שנות האלפיים, ובמונחים מוחלטים היא הייתה חדה יותר אצל מוסלמים – באמצע שנות התשעים עמד השיעור על קרוב ל-40 מקרי חשד ל-1,000 תושבים, ובסוף התקופה הנסקרת הוא ירד אל מתחת ל-25. שיעור מקרי החשד בעברות נגד גוף ירד במידה דומה בכל קבוצות האוכלוסייה מראשית שנות האלפיים. שיעור מקרי החשד בעברות מוסר ונגד אדם עלה בחדות בקרב מוסלמים בני 20-29 משלהי שנות התשעים, בשעה שביתר קבוצות האוכלוסייה נרשמה עלייה מתונה בהרבה (תרשים נ-14 בנספח). שיעור מקרי החשד במרמה אצל מוסלמים בני 20-29 פחת מאמצע העשור הקודם, ובשאר קבוצות האוכלוסייה נרשמה מגמת ירידה כבר מתחילת שנות התשעים.

תרשים 25. מספר מקרי החשד ל-1,000 גברים, לפי קבוצות האוכלוסייה, 1990-2010

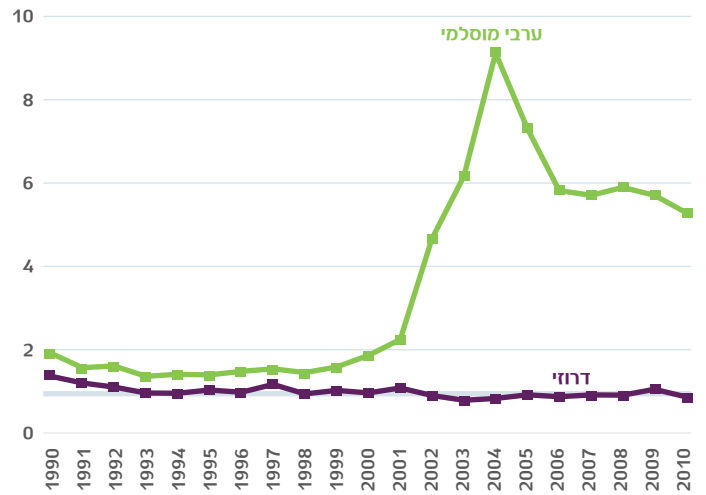
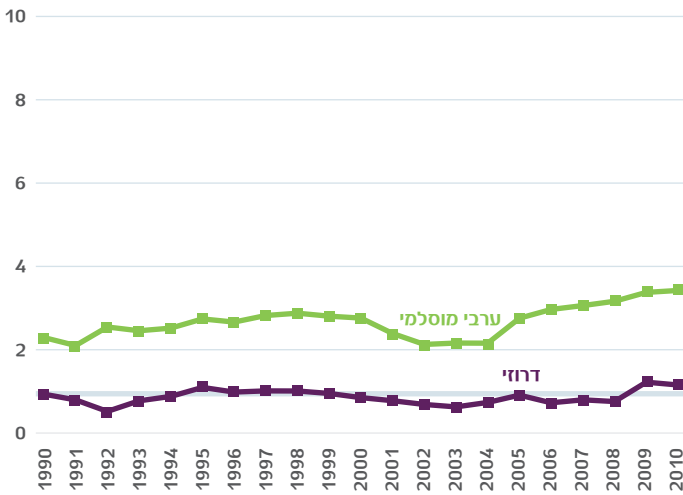
המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

תרשים 26 מציג את מספר מקרי החשד ל-1,000 גברים מוסלמים או דרוזים, יחסית לשיעורם בקרב יהודים ולפי קבוצות העברה. השיעורים בקרב מוסלמים עולים בהרבה על השיעורים בקרב יהודים, במיוחד בעברות נגד אדם – מדובר בסדר גודל של פי 6-10. בעברות של סדר ציבורי חלה אצל מוסלמים עלייה חדה בשיעור היחסי – מפי 2 בשנות התשעים עד לפי 5 ומעלה במחצית השנייה של העשור הראשון של שנות האלפיים. מגמה מתונה יותר של עלייה יחסית נרשמה אצל מוסלמים גם במקרי חשד בעברות רכוש. מספר מקרי החשד ל-1,000 דרוזים דומה לנתון המקביל אצל יהודים, בכל אחת מקבוצות העברה ולאורך זמן. כאשר משווים את שיעור מקרי החשד של מוסלמים או דרוזים בני 20-29 לשיעוריהם בקבוצה המקבילה של יהודים, רואים תמונה דומה לזו שתוארה לעיל, אלא שהפער גבוה יותר מזה ששורר באוכלוסייה כולה (תרשים נ-15 בנספח).

תרשים 26. מספר מקרי החשד ל-1,000 תושבים בקרב גברים מוסלמים או דרוזים, יחסית לנתון המקביל בקרב יהודים, לפי קבוצת העברה, 2010-1990

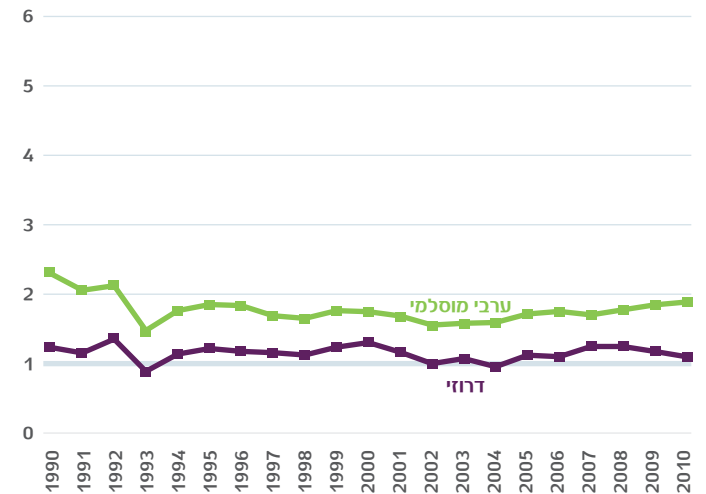
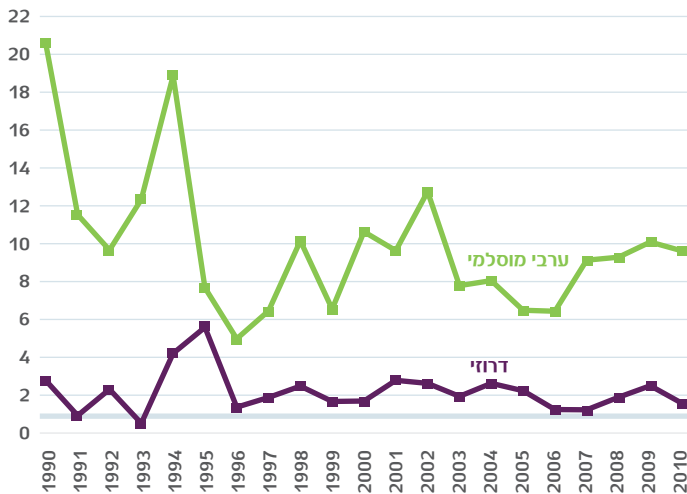
א. סדר ציבורי

ב. רכוש

ג. נגד גוף

ד. נגד אדם

ה.4. מעצרים

ה.4.א. כללי

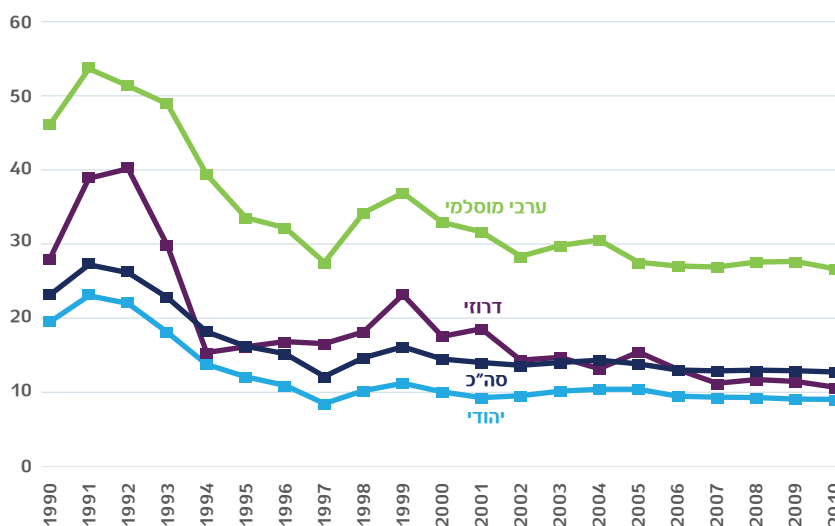
אנו עושים שימוש נרחב במספר המעצרים ל-1,000 תושבים (שיעור המעצרים) – מדד מקובל לממדי הפשיעה. יש להדגיש שבשנה נתונה מתרחשים גם מעצרים חוזרים של אותם חשודים. לנשים חלק זניח במעצרים, פחות מ-5% בשנת 2010, ולכן מעתה ואילך נתייחס אך ורק למעצרים של גברים.

שיעור המעצרים של מוסלמים יותר מכפול מזה של יהודים, ופער זה נותר בעינו לאורך השנים (תרשים 27). בכל קבוצות האוכלוסייה ניכרת מגמת ירידה בשיעור המעצרים.

שיעור המעצרים של גברים משתנה לפי הגיל (תרשים 28). השיעור מגיע לשיאו בקרב בני 20-24 ולאחר מכן פוחת בהתמדה, בכל אחת מקבוצות האוכלוסייה. לשם המחשה, בשנת 2010 הוא עמד בקרב בני 20-24 על כ-33 ל-1,000 תושבים ובקרב בני 40-44 על כמחצית מכך. בכל אחת מקבוצות הגיל שיעור המעצרים הגבוה ביותר נרשם בקרב מוסלמים והנמוך ביותר – בקרב יהודים (למעט במקרה של דרוזים מבוגרים). למשל, אצל בני 20-24 שיעור המעצרים של מוסלמים גבוה מ-80 ל-1,000, של דרוזים קרוב ל-30 ל-1,000, ושל יהודים עומד על כ-20 ל-1,000. יוצא אפוא ששיעור המעצרים של צעירים מוסלמים גבוה פי 4 מהשיעור של צעירים יהודים. יחס זה פוחת בגילים מבוגרים יותר.

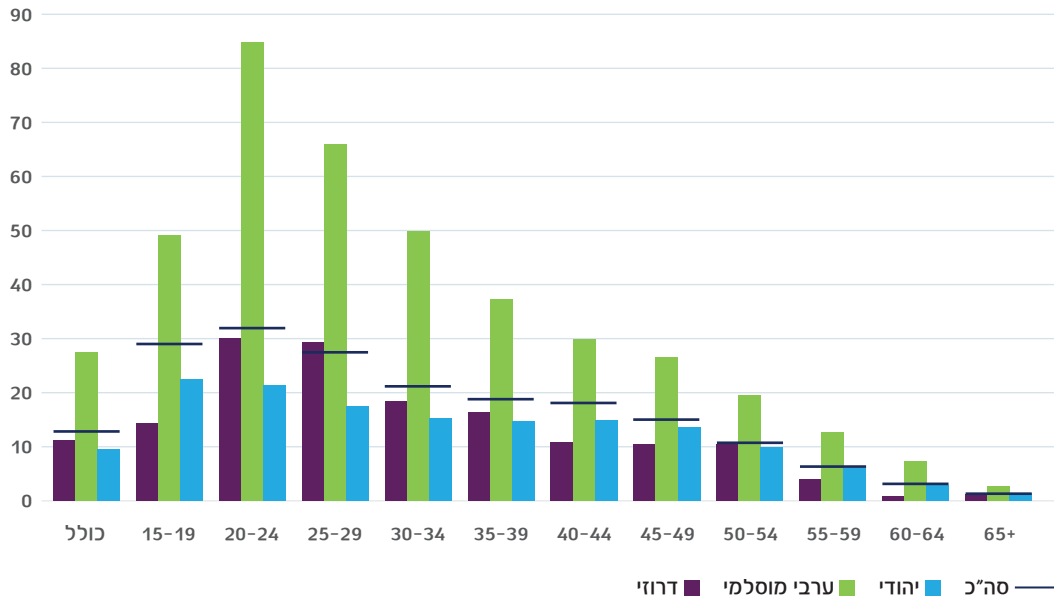
תרשים 29 מראה את התפתחות שיעורי המעצרים הסגוליים לאורך זמן, לפי הגיל וקבוצות האוכלוסייה. בשנות התשעים נרשמה בכל קבוצות האוכלוסייה ירידה בכל קבוצות הגיל, למעט קשישים (בקבוצה זו הנתונים תנודתיים בשל מיעוט המקרים). בעשור הקודם הירידה התמתנה או אף נבלמה.

תרשים 27. מספר המעצרים ל-1,000 גברים, לפי קבוצת האוכלוסייה, 1990-2010

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

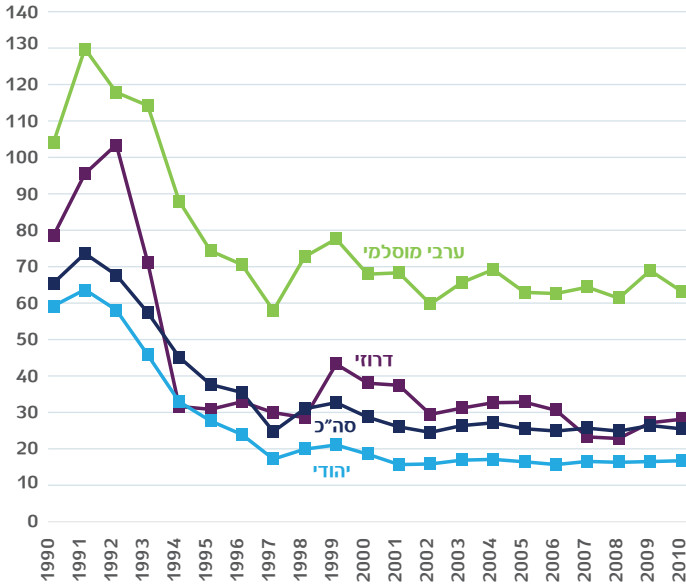
תרשים 28. מספר המעצרים ל-1,000 גברים, לפי קבוצות האוכלוסייה והגיל, 2010

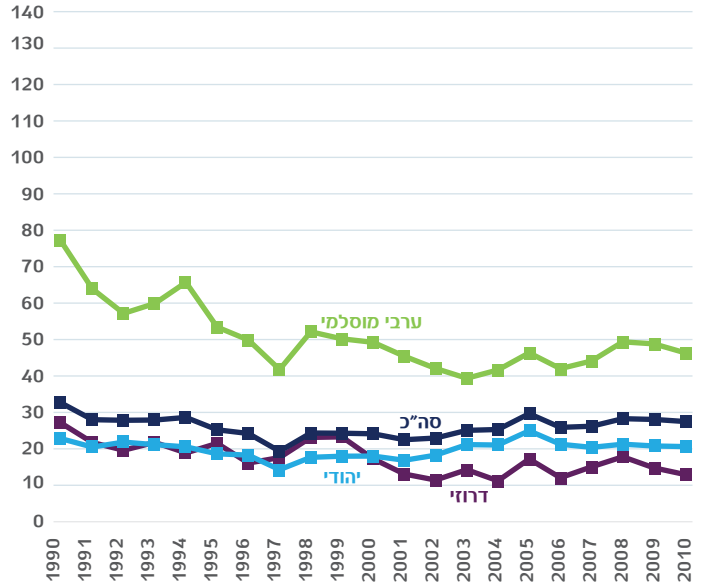
המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

תרשים 29. מספר המעצרים ל-1,000 גברים, לפי קבוצות גיל נבחרות ולפי קבוצת האוכלוסייה, 1990-2010

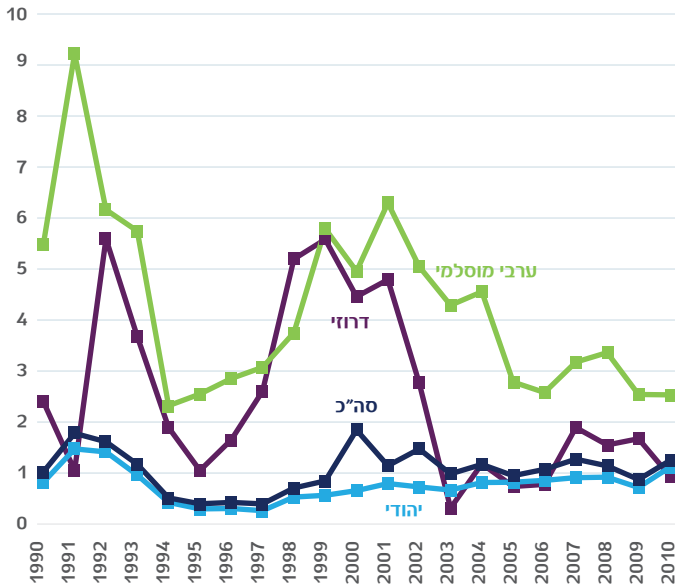
ב. בני 25-29

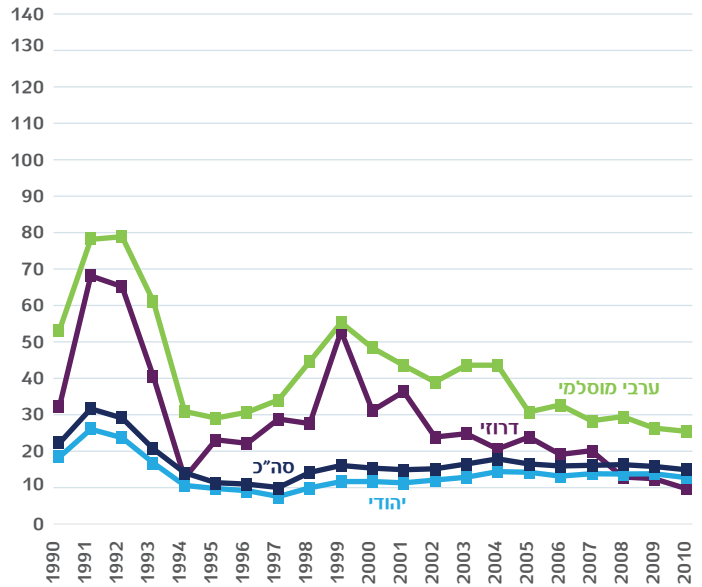
א. בני 15-19

ד. בני 65 ומעלה

ג. בני 45-49

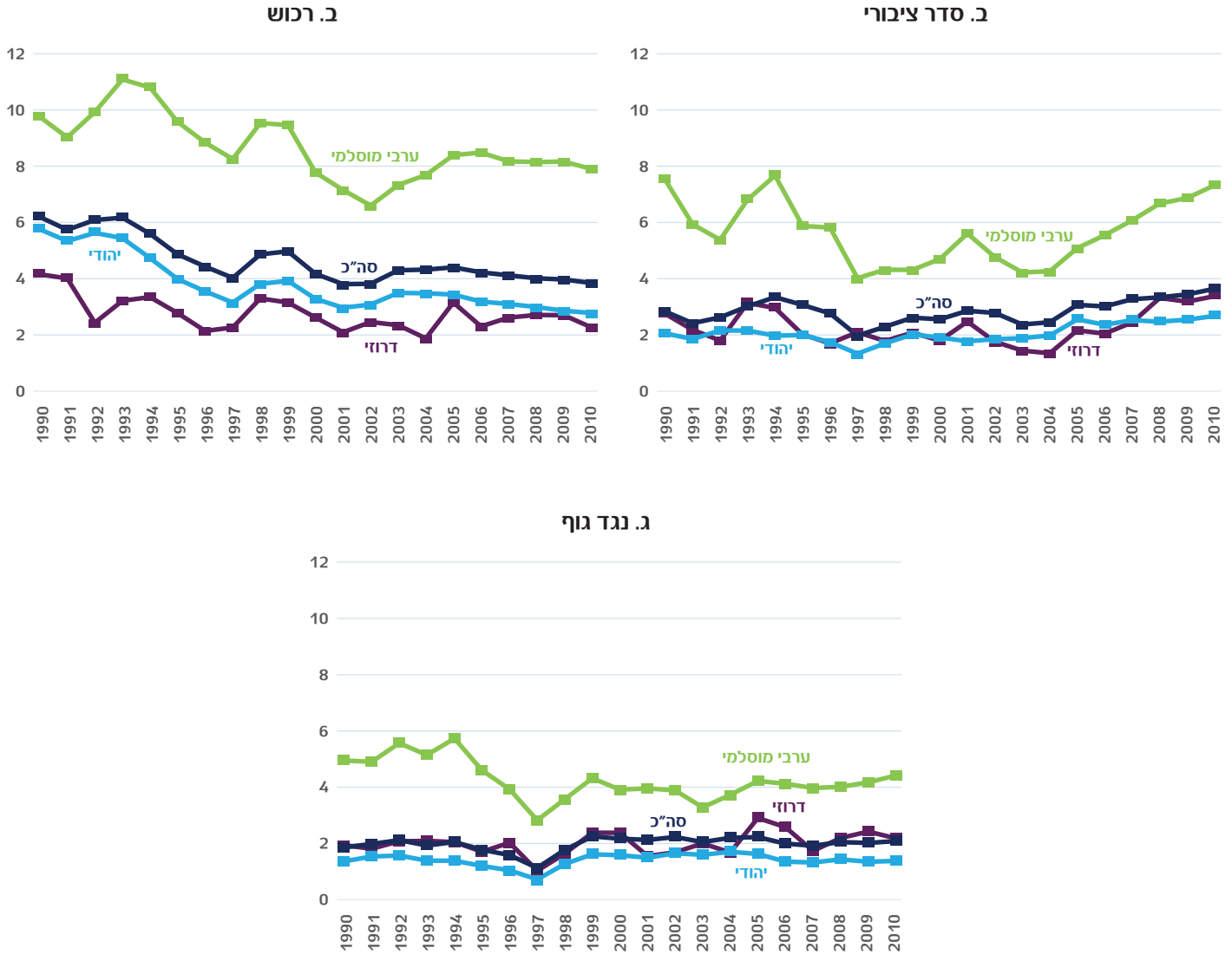
המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

ה.4.ב. המעצרים לפי קבוצות העברה

תרשים 30 מתאר את שיעור המעצרים של גברים, לפי קבוצות העברה והאוכלוסייה. המעצרים השכיחים ביותר נעשים על רקע עברות רכוש, ושכיחות המעצרים בשל הפרת הסדר הציבורי גבוהה במקצת משכיחות המעצרים בשל פגיעה בגוף. המדרג של שכיחות המעצרים לפי קבוצת עברה עולה בקנה אחד עם המדרג של האירועים לפי קבוצת עברה. שיעורי המעצרים של ערבים מוסלמים גבוהים בהרבה מאלו של קבוצות אוכלוסייה אחרות. בקרב מוסלמים נרשמה בשנות התשעים מגמת ירידה בשיעור המעצרים בחשד לביצוע העברות השכיחות ביותר (סדר ציבורי, רכוש ונגד גוף), ולאחר מכן הירידה נבלמה ובשיעור המעצרים על הפרת הסדר הציבורי אף חלה עלייה. שיעורי המעצרים בגין הפרת הסדר הציבורי ופגיעה בגוף של קבוצות האוכלוסייה האחרות נותרו כמעט ללא שינוי בשני העשורים שחלפו, ואילו בשיעור המעצרים בגין עברות רכוש חלה באותה תקופה ירידה מתמשכת.

תרשימים נ-16 עד נ-19 בנספח מציגים את המגמות בשיעורי המעצרים של גברים לפי קבוצות הגיל, העברה והאוכלוסייה. באופן כללי, ניתן לומר שבקרב מוסלמים צעירים (בני פחות מ-30) חלה בשנות התשעים ירידה משמעותית בשיעור המעצרים בחשד לביצוע מרבית סוגי העברות, ובולטת הירידה החדה במעצרים של בני נוער בגין עברות של הפרת הסדר הציבורי ונגד גוף. תופעה מעניינת נוספת: לכל אורך השנים יורד שיעור המעצרים בגין עברות מרמה, ומגמה זו משותפת לכל קבוצות האוכלוסייה.

תרשים 30. מספר המעצרים ל-1,000 גברים, לפי קבוצות העברה והאוכלוסייה, 1990-2010

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

תרשים 31 מציג את היחס שהתקיים במרוצת השנים בין שיעור המעצרים של גברים מוסלמים או דרוזים לשיעורם בקרב היהודים, לפי קבוצות העברה. שיעור המעצרים של מוסלמים גבוה בהרבה מהשיעור של יהודים בכל התקופה הנסקרת ובכל קבוצות העברה. הוא גבוה במיוחד בעברות נגד אדם (פי 8), ובשאר סוגי העברות הוא גבוה פי 2-4. שיעורי המעצרים של דרוזים דומים לאלו של יהודים, למעט בעברות נגד אדם – במקרה זה שיעור המעצרים של דרוזים כפול מזה של יהודים. שיעור המעצרים של מוסלמים על עברות של הפרת הסדר הציבורי פחת במהלך התקופה יחסית לשיעור בקרב יהודים, אם כי החל במחצית השנייה של העשור הקודם חלה בו עלייה מתמשכת עד 2008 ולאחריה התייצבות; במקרה של מעצרים על עברות נגד גוף היחס ירד עד ראשית שנות האלפיים ולאחר מכן עלה; ואילו שיעור המעצרים של מוסלמים על עברות רכוש עלה יחסית לשיעורם אצל יהודים בשני העשורים שחלפו.

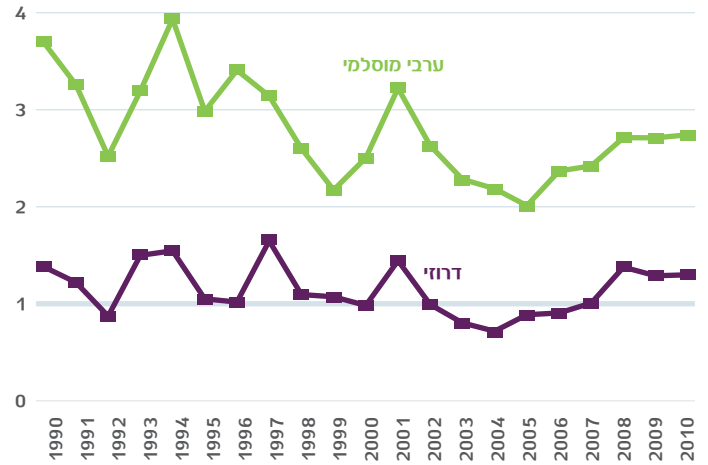
שיעורי המעצרים משתנים כאמור לפי גיל, ולכן יש לבחון את שיעורי המעצרים בקבוצת גיל נתונה (השיעורים הסגוליים) – ראו תרשימים נ-20 עד נ-23 בנספח. המגמות הבולטות בקרב גברים מוסלמים, יחסית ליהודים, הן ירידה חדה בשיעור המעצרים של בני נוער בגין חשד בעברות של הפרת הסדר הציבורי ונגד אדם, ועלייה חדה בשיעור המעצרים של בני 20-39 בגין חשד בכיצוע עברות רכוש ונגד אדם. בשיעור המעצרים הסגולי של מוסלמים בגין עברות נגד גוף הייתה כדרך כלל יציבות יחסית לשיעור אצל יהודים בכל קבוצות הגיל (השיעור גבוה פי 2-3).

אשר לשיעורי המעצרים של דרוזים, יחסית ליהודים, באופן כללי הם דומים בכל קבוצות הגיל וקבוצות העברה.

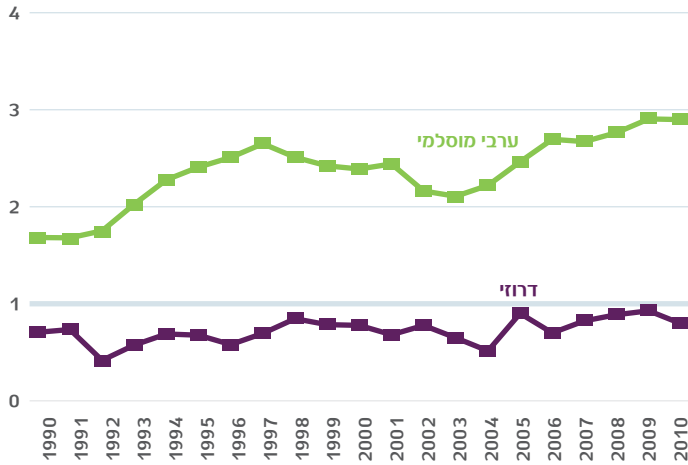
העונש המרבי שהחוק קובע לעברה מעיד על חומרתה. כאשר משווים את העונשים המרביים, מוצאים כי בקבוצות של עברות המין והעברות נגד ביטחון המדינה ונגד גוף חומרת העברות שמוסלמים נעצרו בגינן עולה על חומרת העברות שיהודים נעצרו בגינן, והדבר תקף במידת מה גם לגבי עברות רכוש ומוסר (תרשים 32). כך למשל, עונש המאסר המרבי על עברות מין עמד בעשור הקודם על 200-220 חודשים בקרב מוסלמים ועל 120-140 בקרב יהודים. חומרת העברות נגד אדם הייתה דומה, וחומרתן של עברות המרמה והפרת הסדר הציבורי הייתה נמוכה יותר. לדוגמה, העונש המרבי על הפרת הסדר הציבורי עמד בעשור הקודם על 20-26 חודשים אצל מוסלמים ועל 35-39 חודשים אצל יהודים. יצוין כי שיעור המעצרים של מוסלמים בגין הפרת הסדר הציבורי גבוה במידה ניכרת מזה של יהודים, ומאחר שניתן לשער כי כפועל יוצא מכך חלק ממעצרים אלה נערכים בגין עברות פחותות ערך, חומרתן הממוצעת של העברות נמוכה יותר אצל מוסלמים. באופן כללי נרשמה בשני העשורים הנסקרים עלייה מתונה בחומרה ברוב סוגי העברות, לרוב מפני שהחומרה עלתה במהירות במחצית השנייה של שנות התשעים ולאחר מכן די התייצבה. יוצאי דופן הם מעצרי מוסלמים על עברות נגד ביטחון המדינה – חומרת העברות פחתה בהתמדה משלהי שנות התשעים, בשעה ששיעור המעצרים נותר יציב מאמצע שנות התשעים ועד אמצע העשור הקודם ולאחר מכן עלה בחדות (לא מוצג בתרשימים).

תרשים 31. מספר המעצרים ל-1,000 תושבים בקרב גברים מוסלמים או דרוזים, יחסית לנתון המקביל בקרב יהודים, לפי קבוצת העברה, 1990-2010

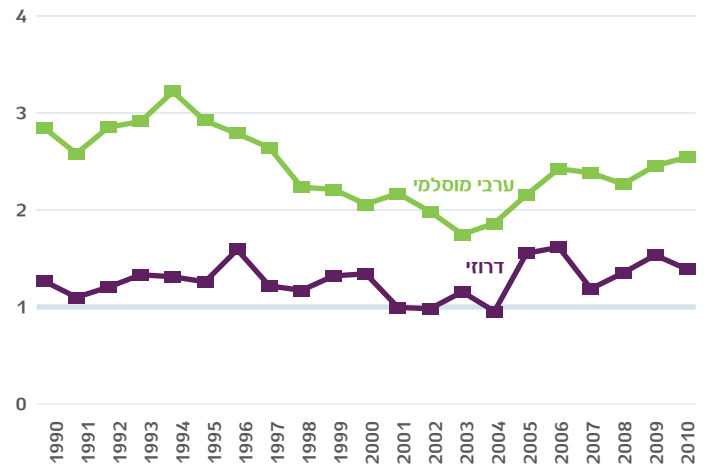
א. סדר ציבורי

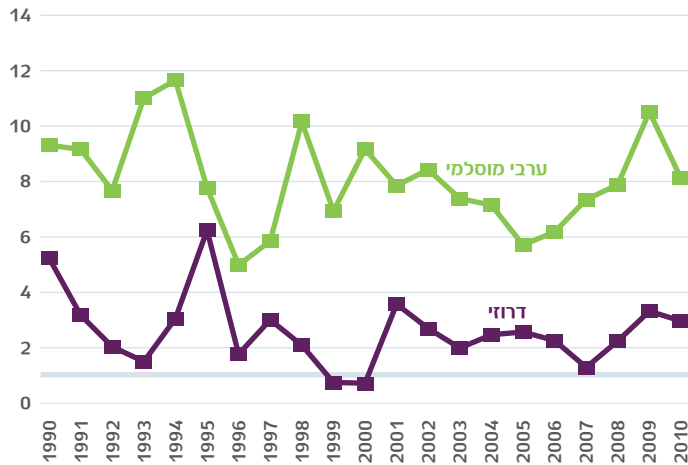
ב. רכוש

ג. נגד גוף

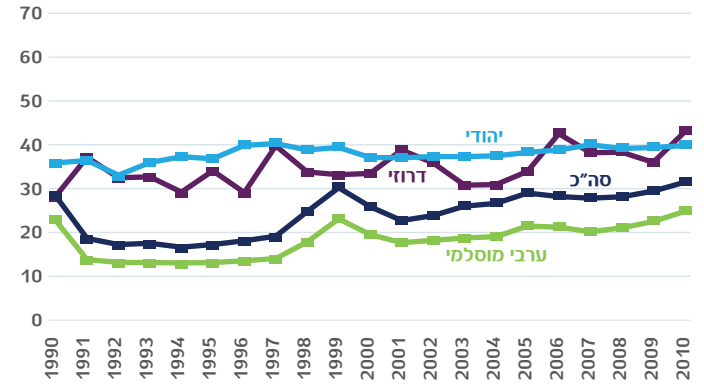
ד. נגד אדם

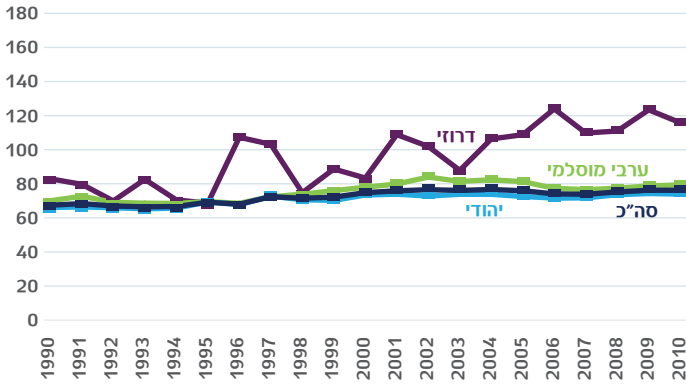
המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

תרשים 32. עונש המאסר המרבי על העברה שבגינה נעצרו גברים, לפי קבוצות העברה והאוכלוסייה, 1990-2010 (בחודשים)

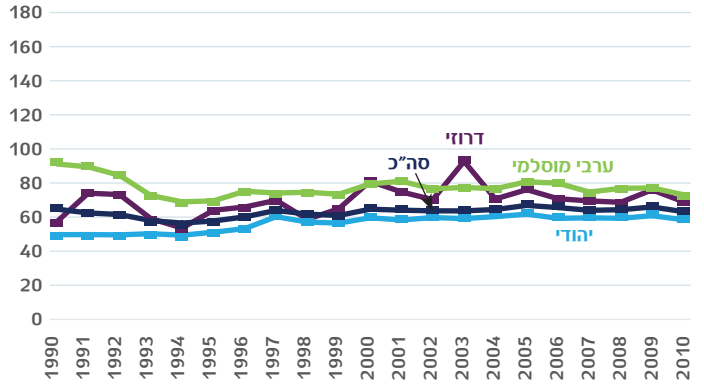
א. סדר ציבורי

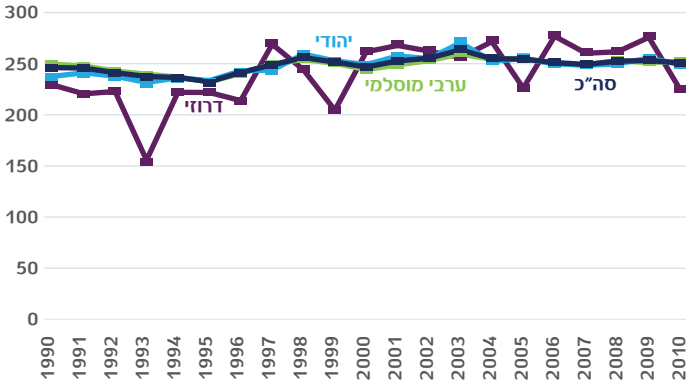
ב. רכוש

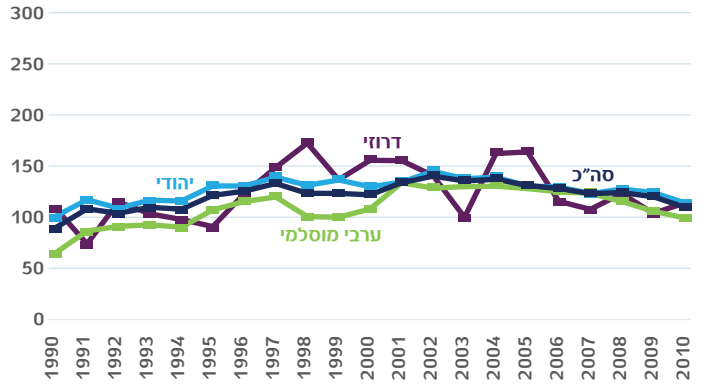
ג. נגד גוף

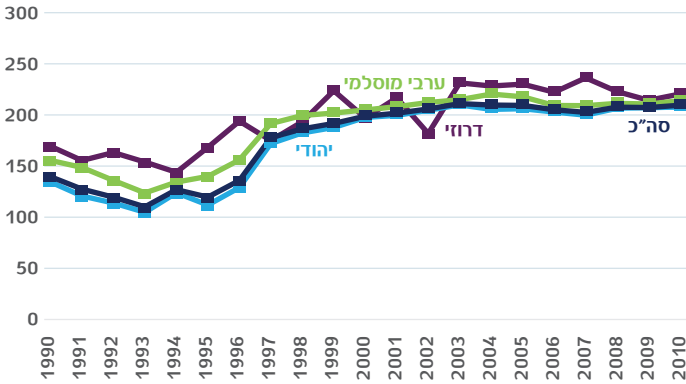
ד. נגד אדם

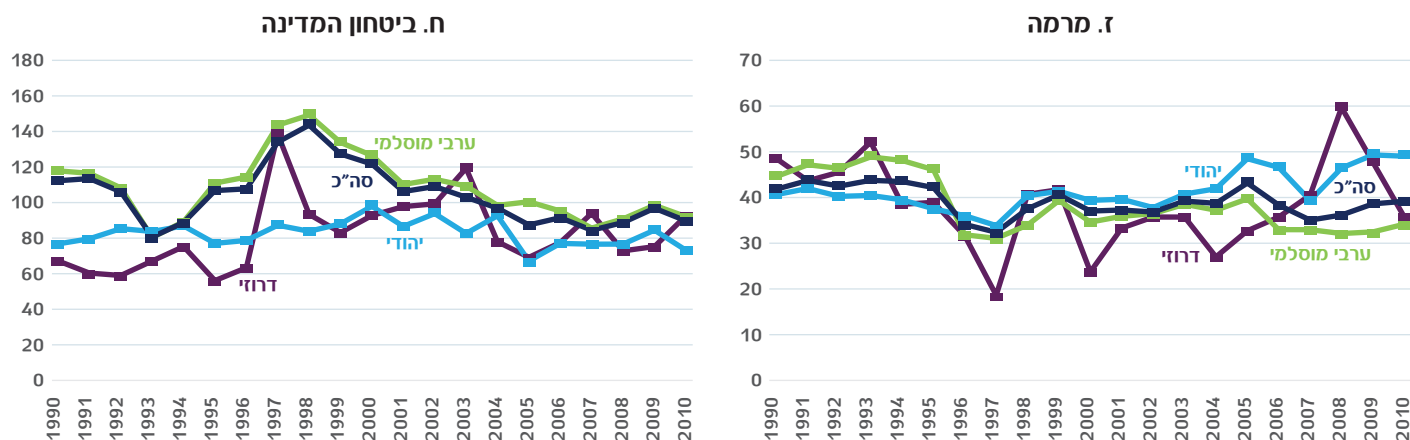
ה. מין

ו. מוסר

תרשים 32 (המשך)

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

ה.5. גזרי דין

הממצאים עד כה התבססו בעיקר על נתוני הסטטיסטיקה הפלילית של משטרת ישראל (וגם על הסקר החברתי של הלמ"ס). סעיף זה בוחן את שיעורי הגברים המורשעים²⁶ – מספר הגברים שחויבו בדין ל-1,000 תושבים – ואת חומרת העונשים, והוא מבוסס על נתונים מקובץ גזרי הדין לשנים 1990-2015. יש להדגיש שהניתוח מתייחס להרשעות בערכאה הגבוהה ביותר שדנה במקרה.

שיעור הגברים המורשעים בקרב הערבים גבוה הרבה יותר משיעורם בקרב היהודים – למעלה מ-10 ל-1,000 לעומת פחות מ-6 ל-1,000 בשלהי העשור הקודם (תרשים 33) – והבדלים אלו ניכרים בכל קבוצות הגיל והעברה. בשני העשורים שחלפו חלה ירידה בולטת בשיעור המורשעים, ערבים ויהודים כאחד, בכל קבוצות הגיל, למעט קשישים. ממצאים אלו עולים בקנה אחד עם ההבדלים בין דפוסי המעצרים של ערבים ויהודים.

תרשים 34 מציג את הממוצע של מספר ההרשעות המצטבר עד 2010 אצל גברים שהורשעו לפחות פעם אחת ב-1990-2010, לפי גיל. מספר ההרשעות עולה עם הגיל בשל הנטייה לחזור למעגל הפשע (רצידיביזם), והירידה שניכרת בגילים מבוגרים נובעת מסיבה טכנית: אין בידינו מידע על הרשעות מהתקופה שקדמה ל-1990, אך בתקופה זו אותם עבריינים היו צעירים, ובגילים אלה שיעורי הפשיעה הסגוליים גבוהים. בכל קבוצות הגיל המספר הממוצע של הרשעות מצטברות של מוסלמים גבוה במקצת מזה של הרשעות יהודים. בקרב בני 40-44 למשל הוא עומד על כ-1.5 למוסלמי ועל כ-1.4 ליהודי.

תרשים 35 מציג את שיעורי הגברים המורשעים לפי קבוצות העברה והאוכלוסייה. בקרב הערבים שיעורי המורשעים גבוהים – פי 2-3 בדרך כלל – משיעוריהם בקרב היהודים, בכל קבוצות העברה. בעשור הראשון של שנות האלפיים ירד באופן כללי שיעור הערבים שהורשעו בעברות רכוש ונגד גוף. מנגד –

ובמקביל לפרוץ האינתיפאדה השנייה – חלה עלייה בולטת בשיעור הערבים שהורשעו בעברות של הפרת הסדר הציבורי, אך בהמשך העשור המגמה התהפכה.

בהשוואה לבני נוער יהודים, בקרב בני נוער מוסלמים חלה בשני העשורים שחלפו ירידה חדה בשיעורי המורשעים בעברות סדר ציבורי, רכוש ונגד גוף (תרשים 36 להלן); לעומת זאת, בקרב מוסלמים מבוגרים לא התרחשה תופעה דומה.

תרשים 37 (להלן) מציג את התפלגות סוגי העונש שהושת על גברים מורשעים בשנת 2010 (מאסר בפועל, מאסר על תנאי וקנס) לפי קבוצות העברה והאוכלוסייה. באופן טבעי חלקם של העונשים החמורים (מאסר בפועל) נמוך יותר כאשר העברות קלות יחסית, כמו למשל עברות של הפרת הסדר הציבורי. סוגי העונש מתפלגים אצל מוסלמים ויהודים באופן דומה, למעט בעברות סדר ציבורי: במקרה זה חלקם של עונשי הקנס אצל המוסלמים גבוה בהרבה מחלקם אצל היהודים, על חשבון המאסרים על תנאי. ממצא זה עשוי להעיד שעברות הסדר ציבורי חמורות פחות בקרב המוסלמים. במרוצת השנים חלו אצל ערבים ויהודים עלייה בולטת ומתמשכת בחלקם של המאסרים בפועל – ובמידת מה גם בחלקם של המאסרים על תנאי – וירידה תלולה בחלקם של הקנסות, בכל קבוצות העברה (התפלגות סוגי העונש בשנת 1990 מופיעה בתרשים נ-25 בנספח). השינויים בהתפלגות מתיישבים עם העלייה שחלה במהלך השנים בחומרת העברות שבגינן בוצע מעצר (תרשים 32 לעיל).

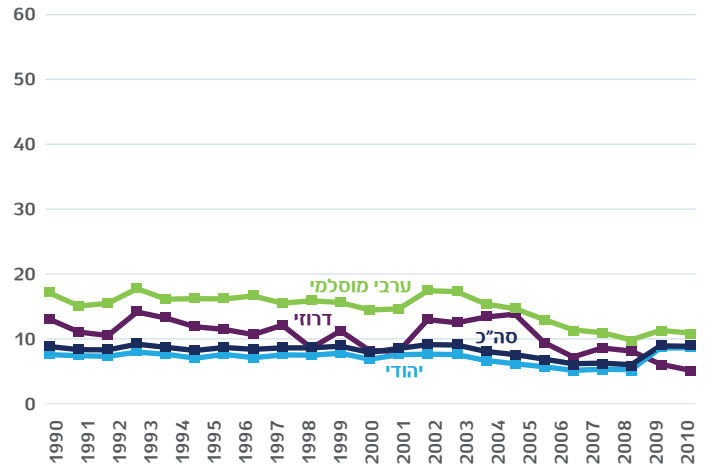
אשר למאסר בפועל, על מורשעים ערבים ויהודים הושת מספר חציוני דומה של חודשי מאסר בעברות סדר ציבורי, רכוש ונגד גוף (תרשים 38 להלן). בעברות סדר ציבורי ונגד גוף החציון נותר כמעט ללא שינוי במרוצת השנים, ובמקרה של מוסלמים שהורשעו בעברות סדר ציבורי החציון פחת בשנות האינתיפאדה השנייה, ושב ועלה משנת 2005; בעברות רכוש חלה בשני המגזרים ירידה – מכ-11-12 חודשים בשנות התשעים לכ-8-9 חודשים בעשור הקודם. החציון אצל בני 25-29 דומה לחציון בקרב כלל המורשעים, בכל קבוצות העברה. הוא הדין ביתר העונשים. יש להדגיש כי ההבדלים הקיימים בין האוכלוסיות בחומרת הענישה אינם מאפשרים לגזור מסקנות בעניין השוויון לפני החוק.

אשר למאסר על תנאי, בקרב גברים ערבים ויהודים אנו מוצאים מספר דומה של חודשי מאסר (תרשים 39 להלן). בעברות סדר ציבורי ורכוש החציון נותר ללא שינוי בשני העשורים שחלפו. לעומת זאת, בעברות נגד גוף החציון עלה מ-4 חודשים בתחילת שנות התשעים ל-6 חודשים במחצית השנייה של אותו עשור, ומאז הוא יציב.

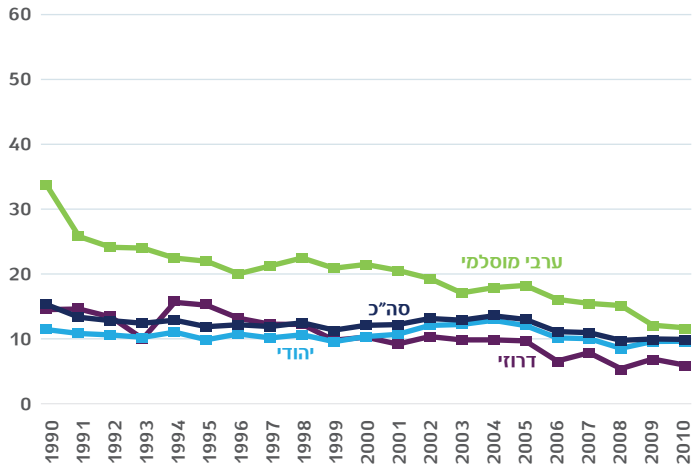
הקנסות שהוטלו על גברים ערבים שהורשעו בעברות רכוש ומרמה/כלכליות דומים לקנסות שהוטלו על יהודים (תרשים 40 להלן). בעברות רכוש ומרמה/כלכליות הקנסות נותרו קבועים במונחים ריאליים. בעברות סדר ציבורי, לעומת זאת, הם עלו באופן משמעותי משנת 2000 – במיוחד אצל ערבים – ומאז הקנס שהושת על ערבים גבוה מזה שהוטל על יהודים.

תרשים 33. מספר המורשעים¹ ל-1,000 גברים, לפי קבוצות גיל נבחרות ולפי קבוצות האוכלוסייה, 1990-2010²

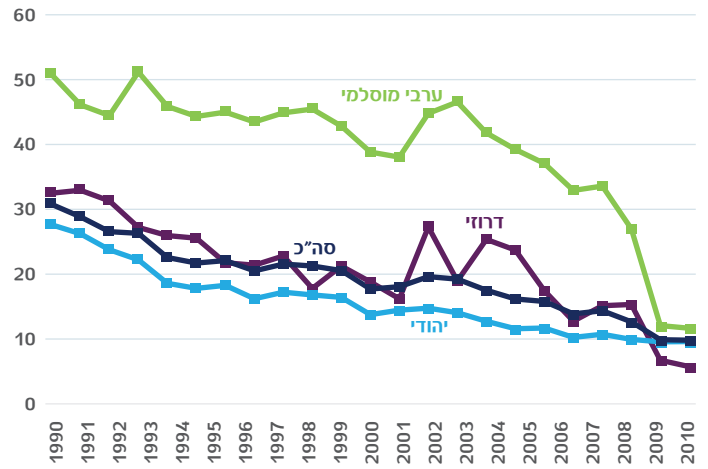
א. סה"כ

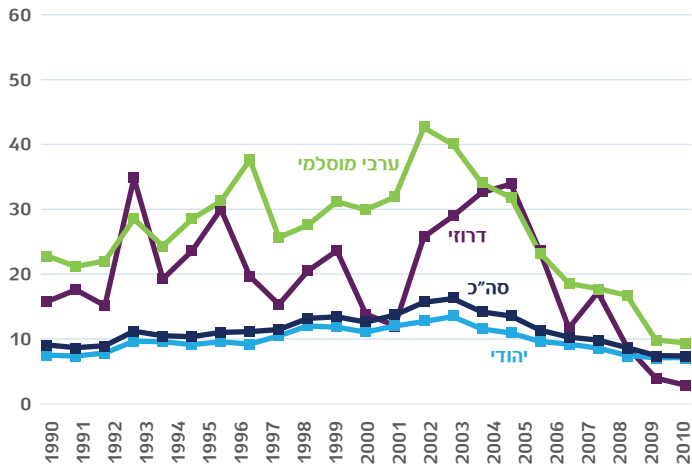
ב. בני 15-19

ג. בני 25-29

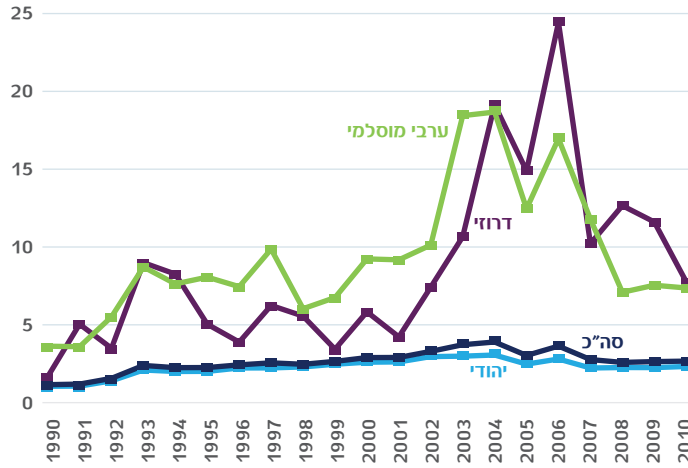

ד. בני 45-49

תרשים 33 (המשך)

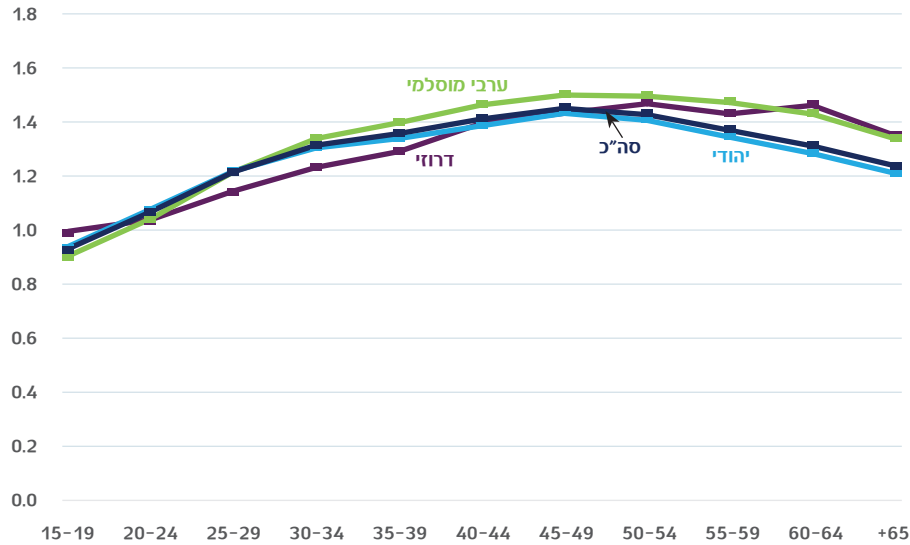
ה. בני 65 ומעלה

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. ספרנו רק את ההרשעה בערכאה העליונה.
2. לפי השנה שבה נעברה העברה.

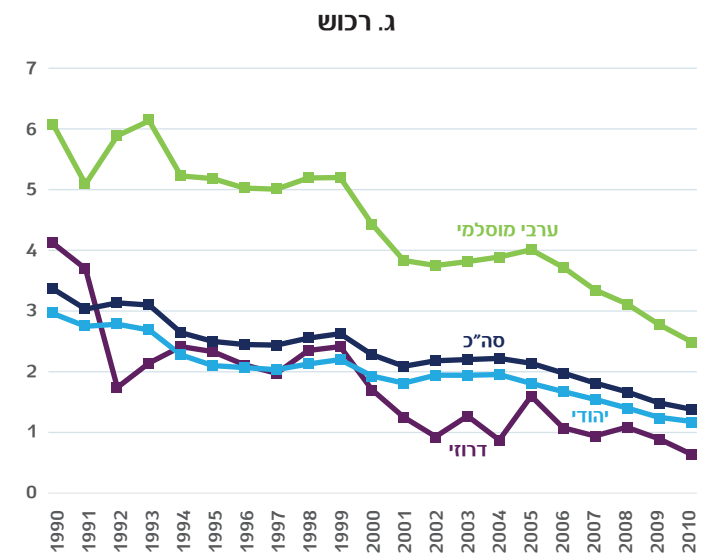
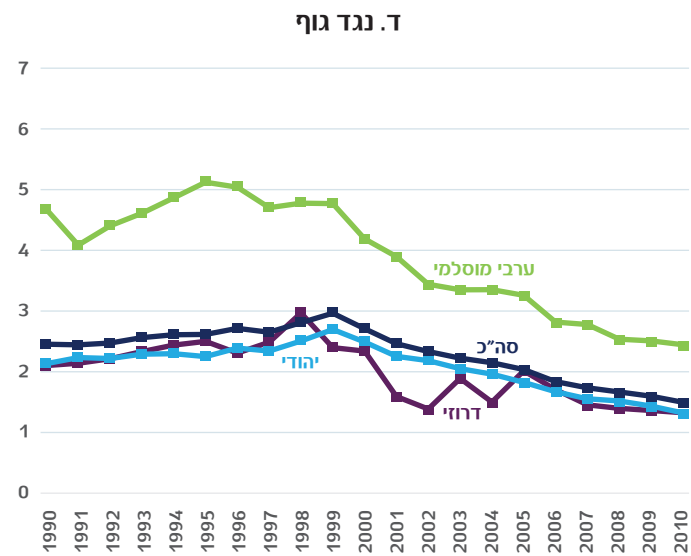
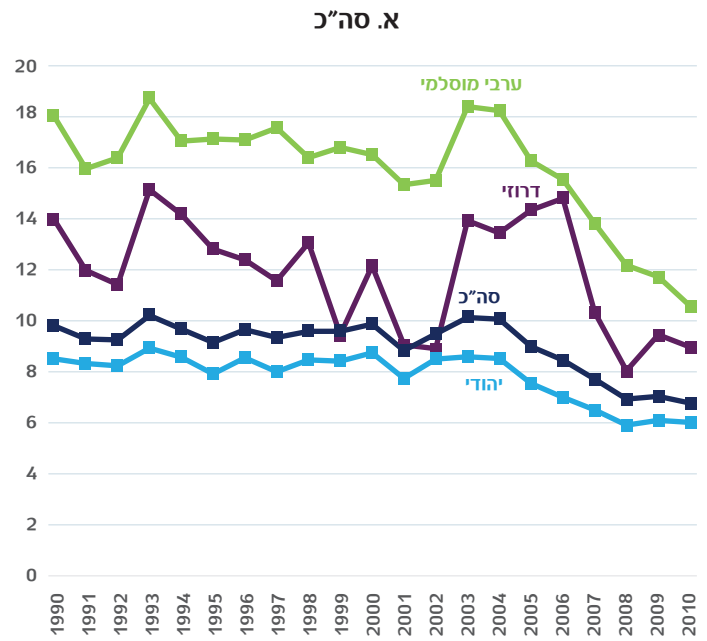
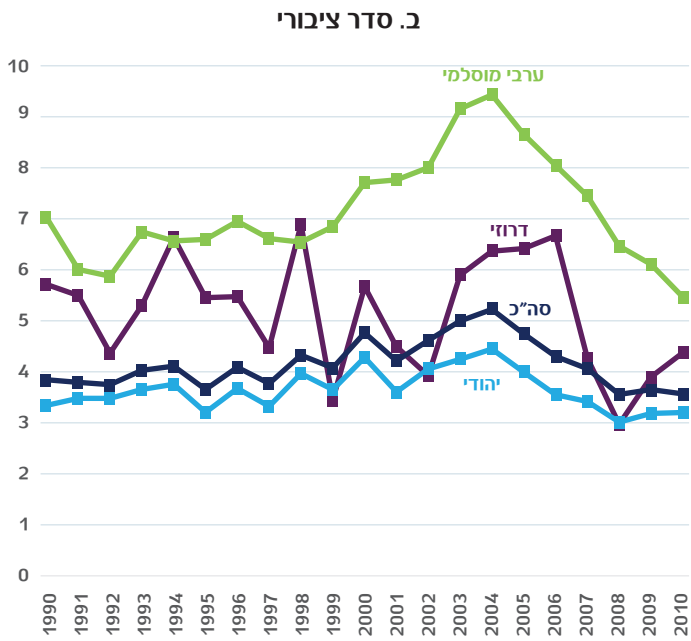
תרשים 34. מספר ההרשעות המצטבר¹ אצל גברים שהורשעו לפחות פעם אחת, לפי קבוצות הגיל והאוכלוסייה, 2010

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. ספרנו רק את ההרשעה בערכאה העליונה.

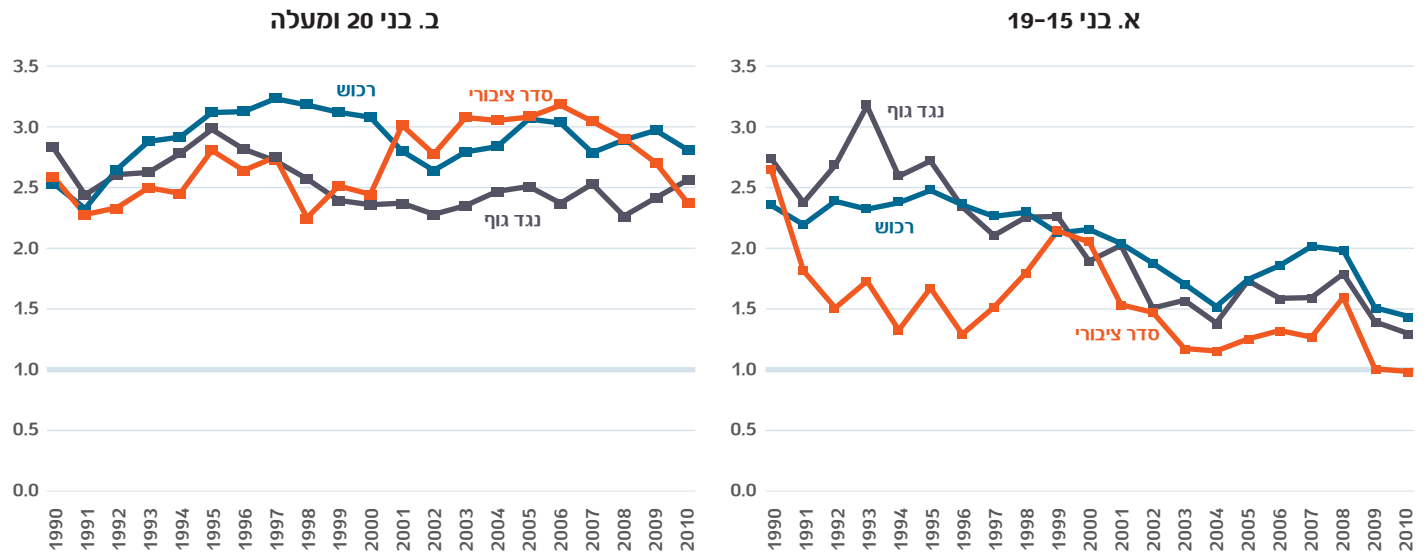
תרשים 35. מספר המורשעים¹ ל-1,000 גברים לפי קבוצות העברה² והאוכלוסייה, 1990-2010³

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. ספרנו רק את ההרשעה בערכאה העליונה.
2. במקרה שגזר הדין כולל הרשעות ביותר מקבוצת עברה אחת, כל אחת מהן מופיעה בתרשים בנפרד (למעט בתרשים שמציג את סך ההרשעות).
3. לפי השנה שבה נעברה העברה.

תרשים 36. מספר המורשעים¹ ל-1,000 תושבים בקרב הערבים, יחסית לנתון המקביל בקרב יהודים, לפי קבוצות הגיל והעברה,² 1990-2010³

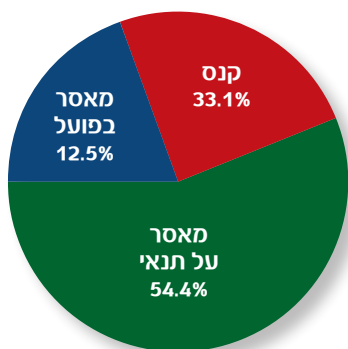

המקור: הלמ"ס (שנים שונות) ועיבודי המחברים.

1. ספרנו רק את ההרשעה בערכאה העליונה.
2. במקרה שגזר הדין כולל הרשעות ביותר מקבוצת עברה אחת, כל אחת מהן מופיעה בתרשים בנפרד.
3. לפי השנה שבה נעברה העברה.

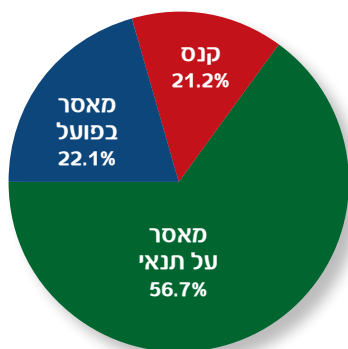
תרשים 37. התפלגות סוגי העונשים¹ שהוטלו על גברים שהורשעו, לפי קבוצות האוכלוסייה² והעברה,³ 2010⁴

ערבים מוסלמים

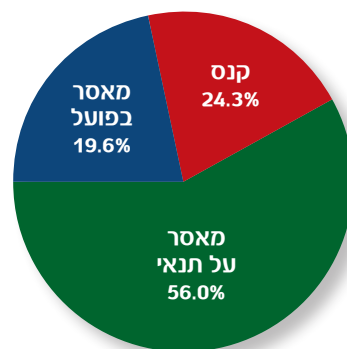

יהודים

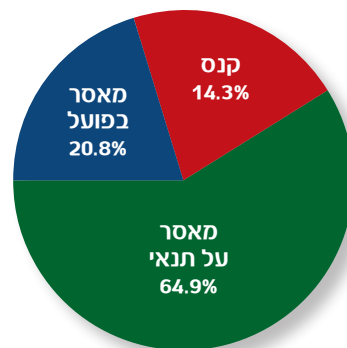
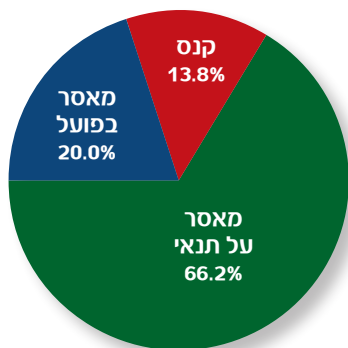
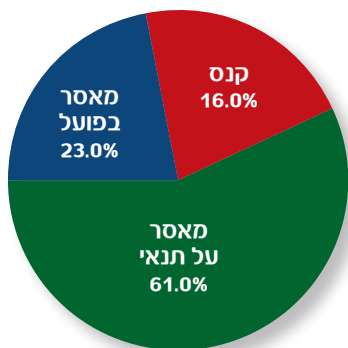
א. סדר ציבורי

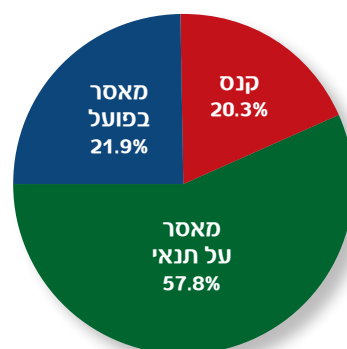
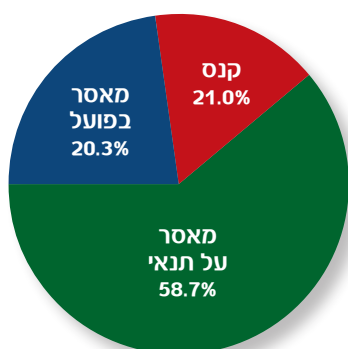
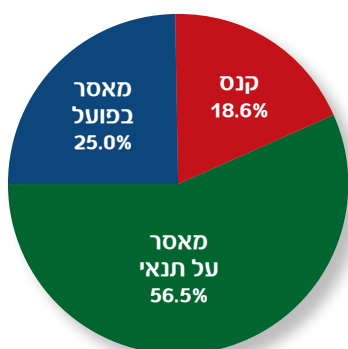
סה"כ

ב. רכוש

ג. נגד גוף

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

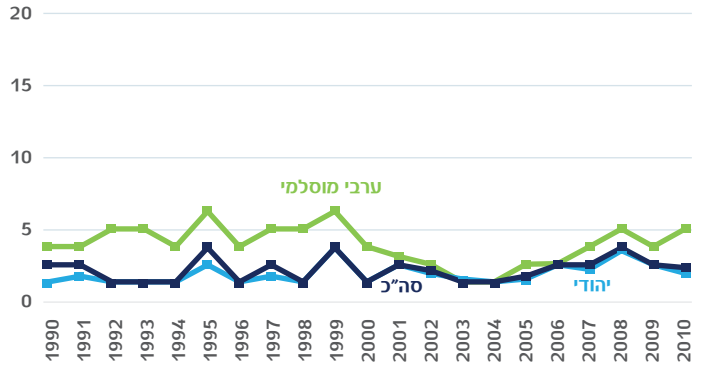
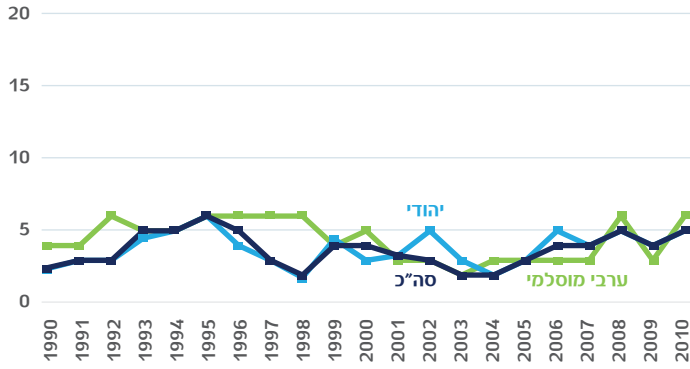
1. בערכאה העליונה. במקרה שהוטל יותר מסוג אחד של עונש ספרנו כל אחד בנפרד.
2. התרשים אינו מציג נתונים על דרוזים בשל מיעוט מקרים.
3. במקרה שגזר הדין כולל הרשעות ביותר מקבוצת עברה אחת, כל אחת מהן מופיעה בתרשים בנפרד.
4. לפי שנת ההכרעה בערכאה העליונה.

תרשים 38. המספר החציוני של חודשי מאסר בפועל שהוטלו על גברים שהורשעו,¹ לפי קבוצות העברה² והאוכלוסייה,³ 1990-2010⁴

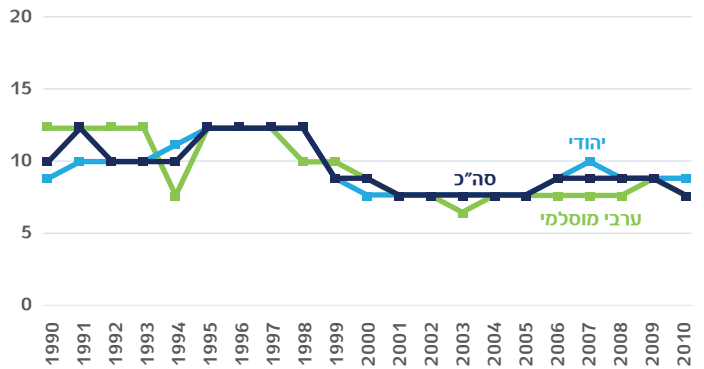
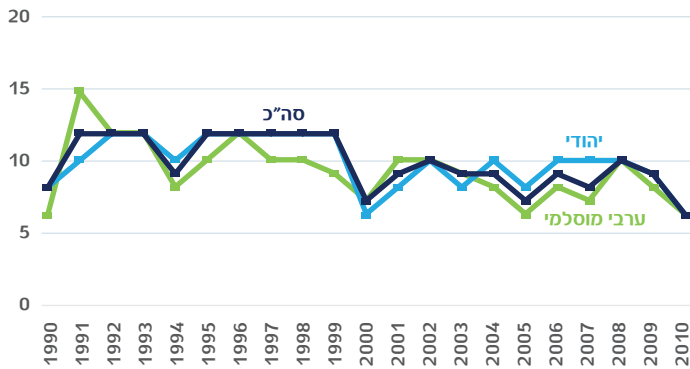
בני 25-29

סה"כ

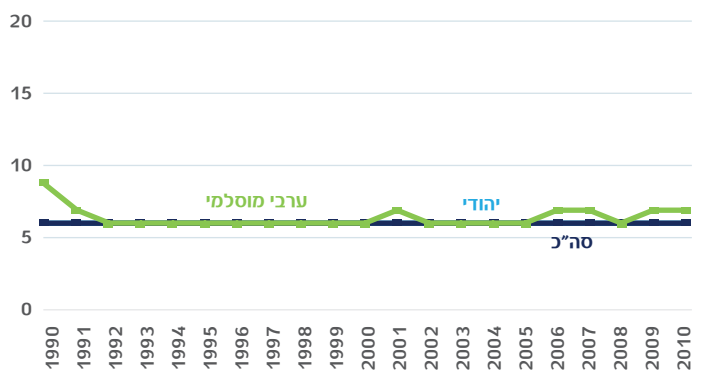
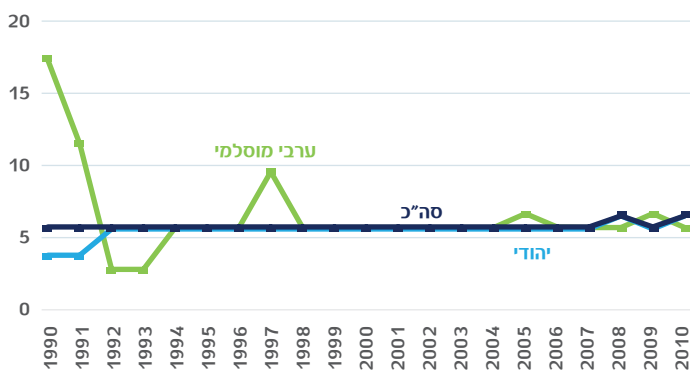
א. סדר ציבורי

ב. רכוש

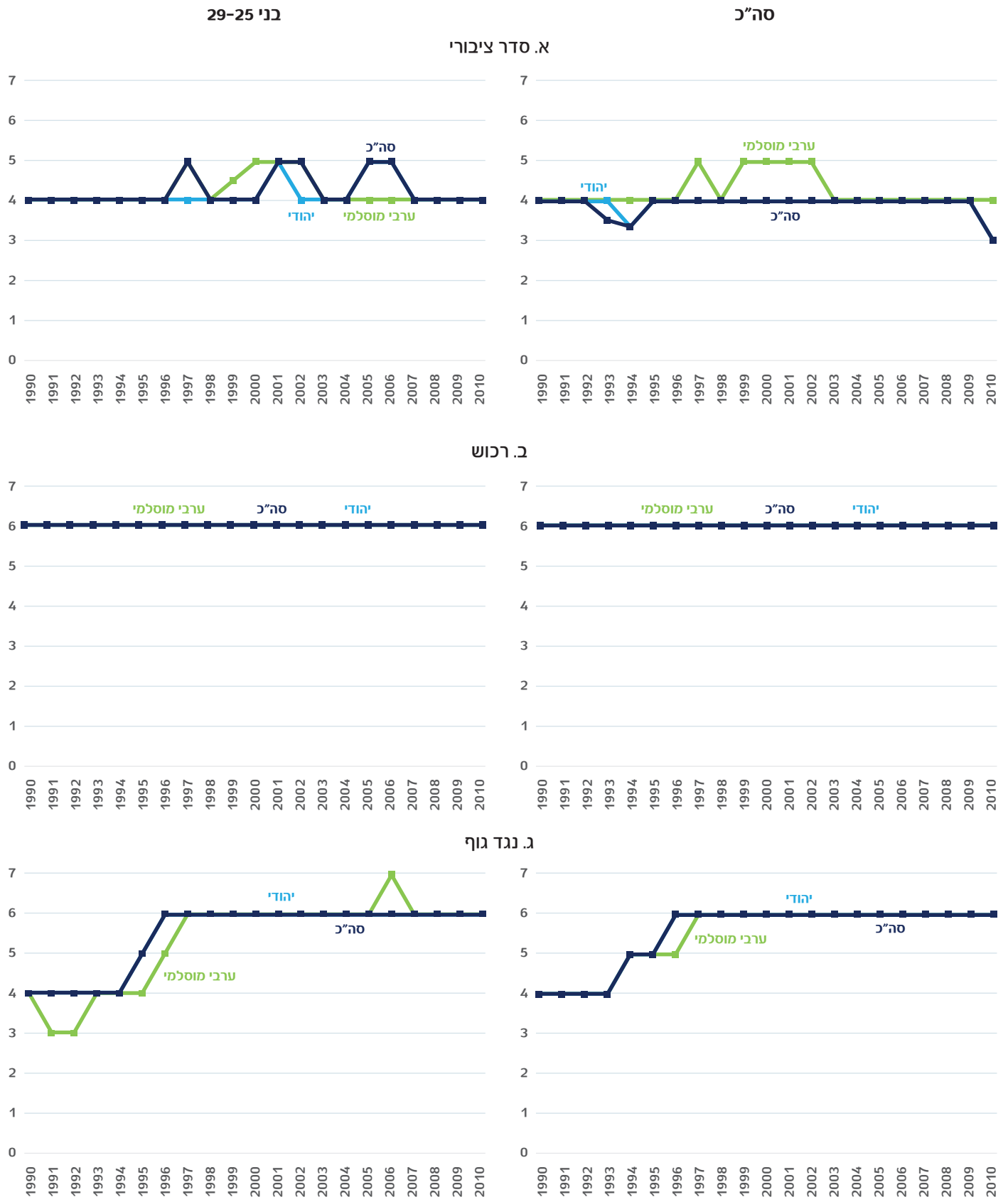
ג. נגד גוף

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. בערכאה העליונה.
2. במקרה שגזר הדין כולל הרשעות ביותר מקבוצת עברה אחת, כל אחת מהן מופיעה בתרשים בנפרד.
3. התרשים אינו מציג נתונים על דרוזים בשל מיעוט מקרים.
4. לפי השנה שבה נעברה העברה.

תרשים 39. המספר החציוני של חודשי מאסר על תנאי שהוטלו על גברים שהורשעו,¹ לפי קבוצות העברה² והאוכלוסייה,³ 1990-2010⁴

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. בערכאה העליונה.
2. במקרה שגזר הדין כולל הרשעות ביותר מקבוצת עברה אחת, כל אחת מהן מופיעה בתרשים בנפרד.
3. התרשים אינו מציג נתונים על דרוזים בשל מיעוט מקרים.
4. לפי השנה שבה נעברה העברה.

תרשים 40. הקנס החציוני שהוטל על גברים שהורשעו¹, לפי קבוצות העברה² והאוכלוסייה³, 1990-2010⁴ (ש"ח, במחירי 2010)

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. בערכאה העליונה.
2. במקרה שגזר הדין כולל הרשעות ביותר מקבוצת עברה אחת, כל אחת מהן מופיעה בתרשים בנפרד.
3. התרשים אינו כולל נתונים על דרוזים בשל מיעוט מקרים.
4. לפי השנה שבה נעברה העברה.

ה.6. הביטחון האישי

נחתום את התיאור של ממדי הפשיעה בדיון בתחושת הביטחון האישי של הציבור בישראל, כפי שהיא משתקפת במענה על השאלה באיזו מידה אדם חש ביטחון ללכת לבד בשעות החשכה באזור מגוריו. באופן כללי נרשמה בתחום זה יציבות באוכלוסייה (תרשים 41 ולוח נ-8 בנספח),²⁷ אך בין קבוצות האוכלוסייה יש הבדלים: בקרב ערבים חלה ירידה בלתי מבוטלת בשיעור הפרטים שמדווחים כי הם מרגישים בטוחים מאוד או בטוחים – מרמה של למעלה מ-75% בתחילת שנות האלפיים, בדומה ליהודים, עד לרמה של כ-66% בתחילת העשור הנוכחי; לעומת זאת, אצל יהודים נרשמה באותה תקופה עלייה של כ-3 נקודות אחוז בשיעור הפרטים החשים ביטחון אישי, לכ-77%.

לוח 3 מציג את תוצאות האמידה של ההסתברות להרגיש ביטחון אישי. אשר לכלל האוכלוסייה (מודל 1), הסיכוי להרגיש ביטחון אישי ביישובים כפריים וביישובים עירוניים קטנים גבוה בהרבה מהסיכוי לחוש כך ביישובים עירוניים גדולים, בהנחה שיתר המשתנים קבועים. לשם המחשה, יחס הסיכויים ביישוב כפרי עומד על כ-1.7, כלומר ביישובים אלה שיעור הפרטים החשים ביטחון אישי גבוה בכ-70% משיעורם ביישובים העירוניים הגדולים. תחושת הביטחון האישי עולה עם הגיל, והיא גבוהה יותר אצל גברים, לא-נשואים, משכילים, בריאים, חילונים, אופטימיים ובעלי רמה גבוהה של הכנסה משפחתית ברוטו לנפש תקנית.

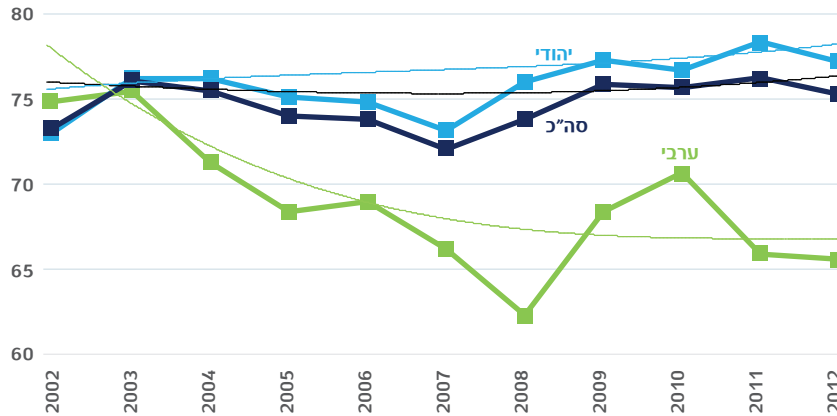
שיעור הערבים החשים ביטחון אישי נמוך בכ-24% משיעור היהודים, בהנחה שיתר המשתנים קבועים. על מנת לבחון את התפתחות הפער בין ערבים ליהודים בתחושת הביטחון האישי חזרנו על אותה אמידה והוספנו למשתנים המסבירים גם את משתנה האינטראקציה שנה×ערבי. תרשים 42 (להלן) מציג את האומדים ליחס הסיכויים של משתנה האינטראקציה. אף שהאומדים תנודתיים ניתן לומר שתחושת הביטחון האישי של ערבים נמצאת במגמת ירידה יחסית לתחושה בקרב יהודים, ומגמה זו דומה באופן כללי להתפתחות שמראים הנתונים הגולמיים בתרשים 41.

ערכנו אמידות מקבילות לאוכלוסייה הערבית בלבד וקיבלנו תוצאות דומות לאלו שמציג מודל 2 בלוח 3, למעט שני הבדלים בולטים: תחושת הביטחון האישי של ערבים משכילים נמוכה במקצת מזו של ערבים לא-משכילים, ואילו רמת הדתיות מתואמת חיובית עם תחושת הביטחון האישי. דרוזים חשים הרבה יותר בטוחים ממוסלמים, ואילו נוצרים חשים קצת פחות בטוחים ממוסלמים.

ההבדלים בתחושת הביטחון האישי אינם תלויים כמובן רק במאפייני הפרט אלא גם בהיקף הפעילות הפלילית ביישוב/אזור המגורים. לפיכך ערכנו אמידות שהוגבלו לשלושת היישובים המערובים שניתן לזהות בסקר החברתי – חיפה, ירושלים ותל אביב-יפו. אמנם תושבים מעטים מתגוררים בשכונות מעורבות, אך ניתן לשער שההבדלים בדפוסי הפשיעה בתוך היישובים קטנים מההבדלים ביניהם. מתברר כי תוצאות האמידות (לוח 3, מודל 3) דומות באופן כללי לאלו שהתקבלו בכל הארץ (מודל 1), אך שיעור הערבים החשים בטוחים מאוד או בטוחים נמוך רק בכ-2% משיעור היהודים המתגוררים באותם יישובים, בשעה שברמה הארצית הפער עומד על סדר גודל של 25%. בחיפה ובירושלים שיעור התושבים החשים ביטחון אישי נופל בהרבה משיעור בתל אביב-יפו.

27 הסקר החברתי של הלמ"ס מציג תמונה אחת לגבי שיעור הפרטים החשים ביטחון אישי בישראל ולגבי המגמה לאורך זמן (תרשים 41), ותמונה זו שונה מהתמונה שמפרסם מכון Gallup (תרשימים נ-3 ונ-8 בנספח). הדבר נובע כנראה מהבדלים בנוסח השאלה, בתשובות האפשריות ובמתודולוגיה.

תרשים 41. שיעור הפרטים החשים ביטחון אישי¹ לפי קבוצות האוכלוסייה, 2002-2012 (באחוזים)

המקור: הסקר החברתי של הלמ"ס ועיבודי המחברים.

קווי המגמה (פולינום מדרגה שלישית) הם אלו שאינם כוללים סימון של הערכים באמצעות נקודות.
 1. מרגיש בטוח מאוד או בטוח ללכת לבד בשעות החשכה באזור המגורים.

לוח 3. יחס הסיכויים לחוש ביטחון אישי¹, 2002-2012

חפיפה/ירושלים/ תל אביב-יפו	כל הארץ		
	ערבים	סה"כ	
מודל ³	מודל ²	מודל ¹	
***0.975		***0.757	ערבי
	***1.790		דרוזי ²
	***0.925		נוצרי ²
***0.783	***0.540	***0.299	אישה
	***0.227	***0.708	סוג היישוב ³ ירושלים עירוני קטן כפרי
	***1.424	***1.296	
	***2.231	***1.731	
***0.827			יישוב מעורב ⁴ חיפה ירושלים
***0.783			
***0.970	***1.050	***0.992	קבוצות הגיל ⁵ 29-25 34-30 39-35 44-40 49-45 54-50 59-55 64-60 74-65 75+
***1.042	***1.123	***1.053	
***1.220	***1.222	***1.288	
***1.165	***1.208	***1.326	
***1.383	***1.518	***1.466	
***1.346	***1.483	***1.604	
***1.460	***1.777	***1.630	
***1.250	***2.510	***1.740	
***1.414	***2.924	***1.732	
***1.015	***3.343	***1.388	

לוח 3. (המשך)

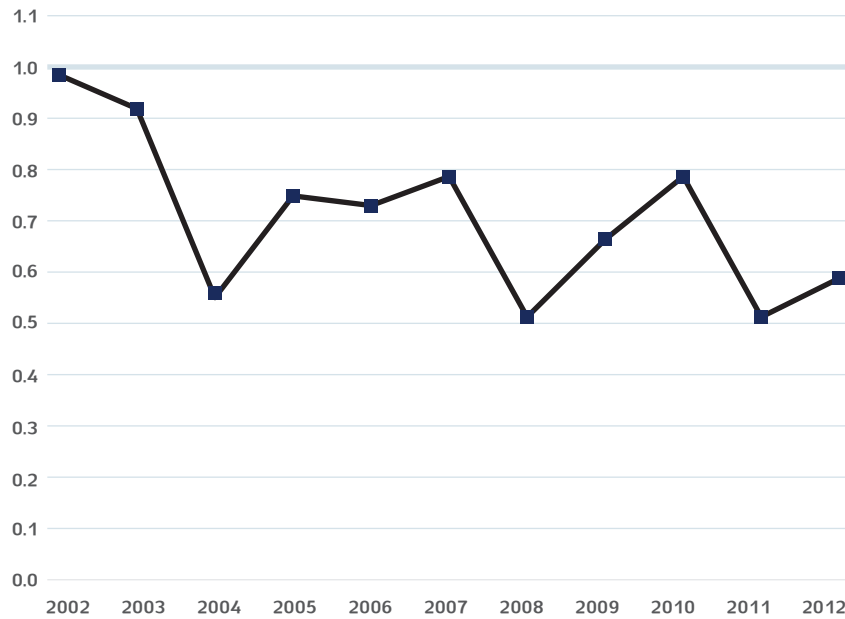
נשוי	***0.966	0.998	***0.966
ברשותו תעודה על-תיכונית	***1.383	***0.977	***1.261
מצבו הבריאותי אינו טוב ⁶	***0.500	***0.618	***0.509
רמת הדתיות ⁷	***1.012	***1.338	***0.930
דתי	***0.765	***1.102	***0.810
לא כל כך דתי			
אופטימי לגבי המצב הכללי בעתיד ⁸	***1.157	***1.409	***1.191
ההכנסה גבוהה ⁹	***1.469	***1.377	***1.442
השנה והנפה	V	V	V
מספר התצפיות	6,848,729	5,363,662	34,038,159
מספר התצפיות (לא משוקלל)	10,888	8,325	55,733
Pseudo R ²	0.097	0.071	0.099
Log Likelihood	-3,476,741	-3,134,073	-16,989,525

המקור: הסקר החברתי של הלמ"ס ועיבודי המחברים.

הסימנים *, **, *** מציינים רמת מובהקות של 10%, 5% ו-1%, בהתאמה. נערכו אמידות משוקללות.

1. מרגיש בטוח מאוד או בטוח ללכת לבד בשעות החשכה באזור המגורים.
2. קבוצת הבסיס: מוסלמים.
3. קבוצת הבסיס: יישוב טירוני שבו למעלה מ-100 אלף תושבים (לא כולל ירושלים).
4. קבוצת הבסיס: תל אביב-יפו.
5. קבוצת הבסיס: בני 20-24.
6. המשיבים "לא כל כך טוב" או "בכלל לא טוב" לשאלה "מהו מצב בריאותך בדרך כלל?" קבוצת הבסיס: המשיבים "טוב מאוד" או "טוב".
7. יהודים: דתי – "חרדי" או "דתי"; לא כל כך דתי – "מסורתי" או "לא כל כך דתי"; קבוצת הבסיס: "חילוני". לא-יהודים: דתי – "דתי מאוד"; לא כל כך דתי – "דתי"; קבוצת הבסיס: "לא כל כך דתי" או "לא דתי".
8. המשיבים "יהיו יותר טובים" לשאלה "בשנים הקרובות, את/ה חושב/ת שבהשוואה להיום החיים שלך?" קבוצת הבסיס: המשיבים "לא ישתנו" או "יהיו פחות טובים".
9. ההכנסה המשפחתית ברוטו מכל המקורות לנפש תקנית נמצאת מעל החציון בשנת הסקר.

תרשים 42. פי כמה השתנו סיכוייהם של ערבים, יחסית לסיכוייהם של יהודים, לחוש ביטחון אישי¹, 2002-2012 (לעומת הסיכוי היחסי בשנת 2002, 2002=1)²

המקור: הסקר החברתי של הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. מרגיש בטוח מאוד או בטוח ללכת לבד בשעות החשכה באזור המגורים.
2. מבוסס על אמידות כמו אלו שלוח 3 מציג בתוספת משתנה האינטראקציה שנה×ערבי. התרשים מציג את יחס הסיכויים של משתנה האינטראקציה.

1. סיכום

לתיאור מקיף ומהימן של ממדי הפשיעה במגזר הערבי יש חשיבות משני נימוקים עיקריים: ראשית, לאוכלוסייה הערבית מאפיינים ייחודיים שעשויים להשפיע על דפוסי הפשיעה בקרבה, ונתונים על דפוסים אלה יכולים לסייע לקבל החלטות – למשל ביחס להקצאת המשאבים למערכות של אכיפת החוק, החינוך והרווחה. שנית, נתונים אלה יכולים לסייע לעצב מחדש תפיסות ועמדות. לשם המחשה, בציבור הישראלי רווחת התפיסה שממדי הפשיעה נמצאים במגמת עלייה בחברה כולה, לרבות במגזר הערבי. אולם זוהי תפיסה שגויה שפוגעת במגזר הערבי ובאמון הציבור במשטרה, ותיאור מדויק של ממדי הפשיעה יכול לשנותה. אף על פי כן מתפרסמת רק מעט סטטיסטיקה פלילית, על אחת כמה וכמה סטטיסטיקה שנוגעת למגזר הערבי.

מחקר זה נועד למלא חלק מהחסר. הוא מתאר את דפוסי הפשיעה במגזר הערבי, בהשוואה לממדיה במגזר היהודי, בשנים 1990-2010. המחקר מבוסס בעיקר על קבצים מינהליים של מערכת אכיפת החוק, וכן על המידע על קרבנות עברה מתוך הסקרים החברתיים שהלמ"ס ערכה מתחילת שנות האלפיים ואילך.

מצאנו כי ממדי הפשיעה בישראל דומים לממדיה במדינות OECD. מאמצע שנות התשעים מיקומה היחסי של ישראל נותר פחות או יותר ללא שינוי. עם זאת שיעור החשים ביטחון אישי נמוך במידה משמעותית מהמקובל במדינות המערב.

מספר האירועים שנודעו למשטרה ל-1,000 תושבים ביישובים ערביים נמוך בהרבה מהנתון המקביל ביישובים יהודיים, והתמונה מתהפכת רק במקרה של עברות נגד גוף; ממצא זה מקבל חיזוק מכך שלערבי יש הסתברות גבוהה יותר ליפול קרבן לפגיעה גופנית. בעשור הקודם חלה ירידה של ממש בשיעור האירועים, אלא שהיא הייתה אטית יותר ביישובים הערביים. בולט הממצא שמתחילת האינתיפאדה השנייה חלה ביישובים הערביים עלייה חדה בשיעור ההפרות של הסדר הציבורי.

אשר ליחס בין מספר הדיווחים על אירועים פליליים למוקדי 100 של המשטרה לבין מספר האירועים (ה"תיקים" במשטרה), ביישובים הערביים הוא נמוך במידה ניכרת מהיחס ביישובים היהודיים. יש גם הסתברות נמוכה יחסית לכך שקרבן עברה ערבי ידווח למשטרה. תופעות אלו מתיישבות עם הממצא בספרות שחברות מסורתיות וקבוצות מיעוט מהמעמדות החברתיים-כלכליים הנמוכים נוטות להימנע ממגע עם רשויות אכיפת החוק. במרוצת השנים עלה היחס בין דיווחים לאירועים, בכלל זה ביישובים ערביים.

שיעור המעצרים של גברים מוסלמים יותר מכפול מזה של גברים יהודים, ופער זה נשמר במהלך השנים; הפערים גדולים עוד יותר בקרב צעירים ובעברות נגד אדם (ישראל אינה יוצאת דופן מבחינה זו: במדינות המערב קבוצות מיעוט מרקע חברתי-כלכלי נמוך בדרך כלל מתאפיינות בפשיעה רבה יחסית). בשנות התשעים נרשמה בישראל ירידה בשיעור המעצרים בכל קבוצות האוכלוסייה והגיל, ובפרט בקרב בני נוער מוסלמים; בעשור הקודם המגמה התמתנה ואף נבלמה, ושיעור המעצרים של מוסלמים שהפרו את הסדר הציבורי אפילו עלה.

שיעור הגברים המורשעים בקרב הערבים גבוה הרבה יותר משיעורם בקרב היהודים – למעלה מ-10 ל-1,000 לעומת פחות מ-6 ל-1,000 בשלהי העשור הקודם. הבדלים אלו ניכרים בכל קבוצות הגיל

והעברה. בשני העשורים שנסקרו חלה ירידה בולטת בשיעור המורשעים, ערבים ויהודים כאחד, ואצל בני נוער מוסלמים היא הייתה מהירה יותר. הממוצע של מספר ההרשעות המצטבר אצל גברים מוסלמים שהורשעו לפחות פעם גבוה במקצת מהנתון המקביל אצל יהודים.

סוגי העונש שהושת על מורשעים (מאסר בפועל, מאסר על תנאי וקנס) מתפלגים באופן דומה אצל מוסלמים ויהודים, למעט בעברות סדר ציבורי: במקרה זה חלקם של הקנסות גבוה בהרבה אצל מוסלמים, על חשבון המאסרים על תנאי. במרוצת השנים חלו אצל ערבים ויהודים עלייה בולטת ומתמשכת בחלקם של המאסרים בפועל – ובמידת מה גם בחלקם של המאסרים על תנאי – וירידה תלולה בחלקם של הקנסות, בכל קבוצות העברה. השינויים בהתפלגות מתיישבים עם העלייה שחלה במהלך השנים בחומרת העברות שבגינן בוצע מעצר. העונשים החציוניים (חודשי המאסר בפועל ועל תנאי וגובה הקנסות) שהושתו על מורשעים ערבים ויהודים דומים בקבוצות העברה השונות, והם היו יציבים יחסית במהלך השנים.

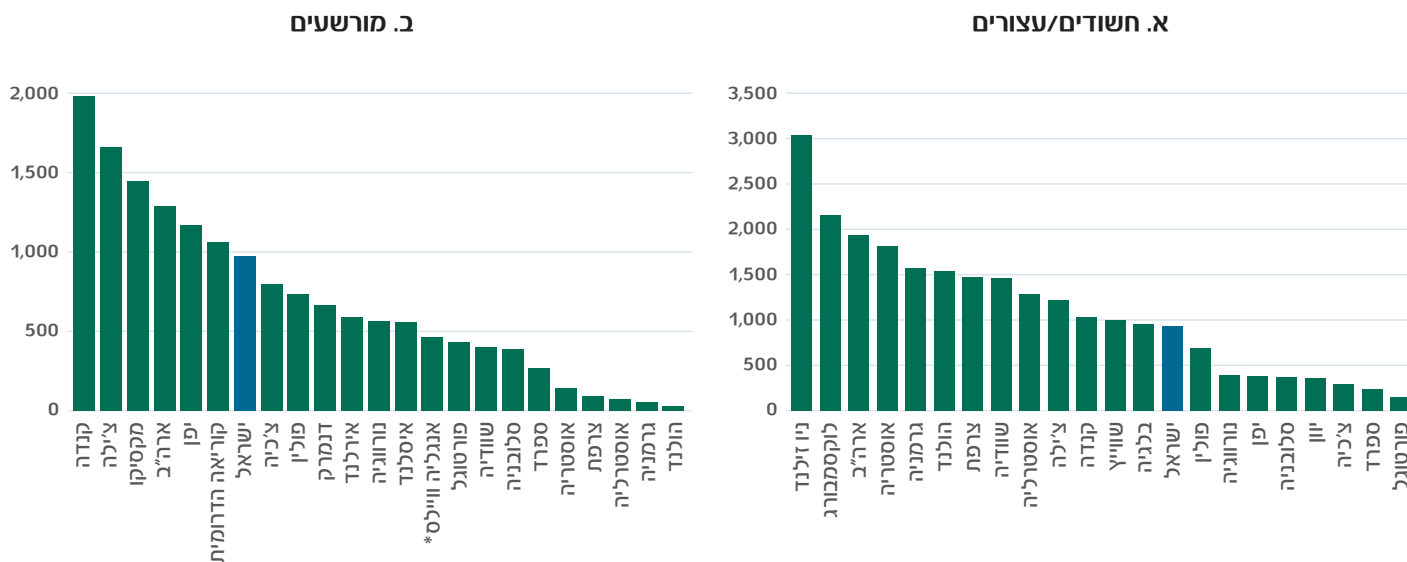
לבסוף, שיעור הערבים החשים בטוחים מאוד או בטוחים ללכת לבד בשעות החשכה באזור מגוריהם פחת והגיע לכ-66% בשנת 2012, בשעה שאצל יהודים הוא עלה עד לכ-77%. אמידות מלמדות ששיעור הערבים החשים ביטחון אישי נמוך ברבע משיעור היהודים, בהנחה שיתר המאפיינים האישיים קבועים. בתוך המגזר הערבי תחושת הביטחון של הדרוזים היא הגבוהה ביותר ולאחריה של מוסלמים ונוצרים.

המחקר מראה כי יש צורך להרחיב את הסטטיסטיקה הפלילית שמפרסמות הרשויות לאכיפת החוק והלמ"ס (ראו גם פוגל, 2006), וכן להעמיק את העיסוק המחקרי בדפוסי הפשיעה במגזר הערבי ובהסברים להם.

נספח

השוואה בין-לאומית

תרשים נ-1. מספר המעורבים בפעילות פלילית ל-100,000 תושבים במדינות OECD, 2011

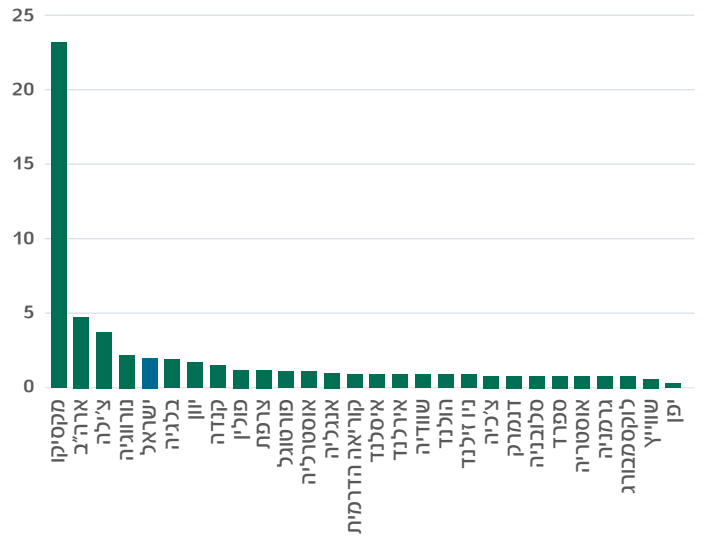

המקור: United Nations Office on Drugs and Crime: www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/statistics/crime.html. אוחזר בתאריך 14.12.2014.

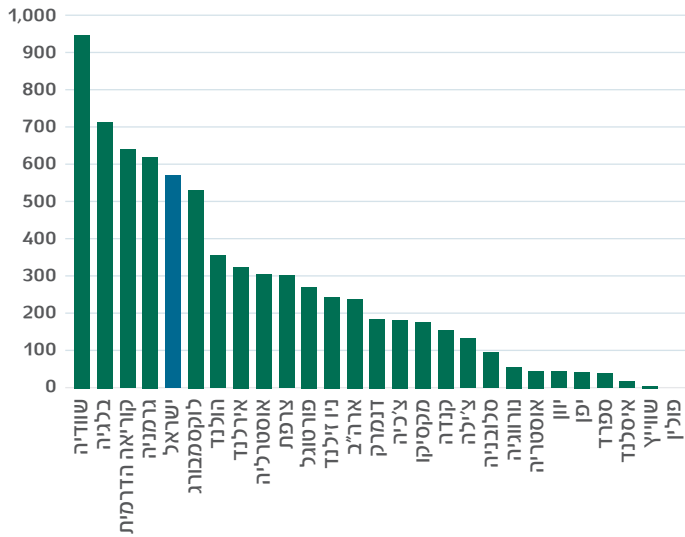
* אנגליה ווילס – נתוני 2008.

תרשים נ-2. מספר מקרי הפשע המדווחים ל-100,000 תושבים במדינות OECD¹, לפי סוג העברה, 2011

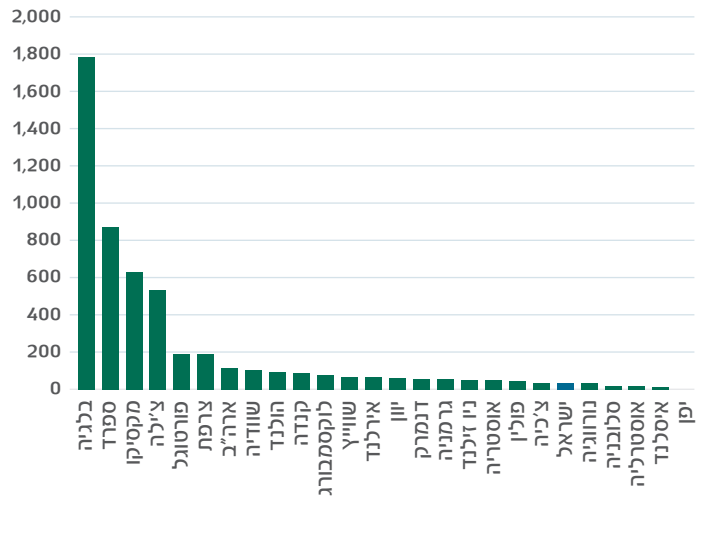
א. רצח

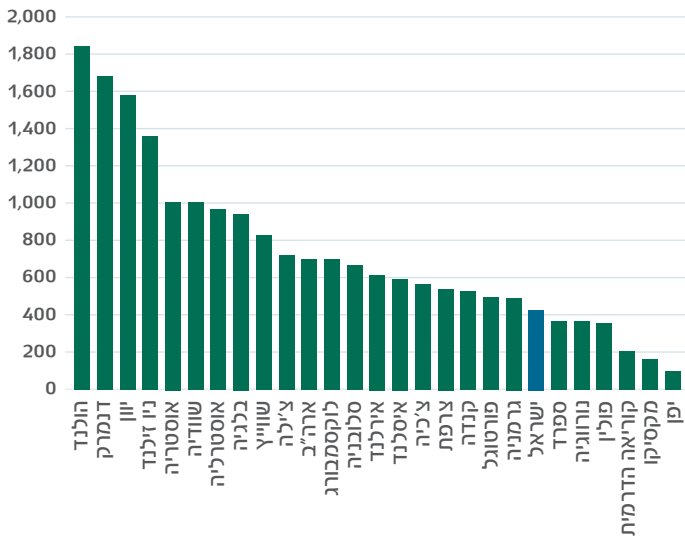
ב. תקיפה

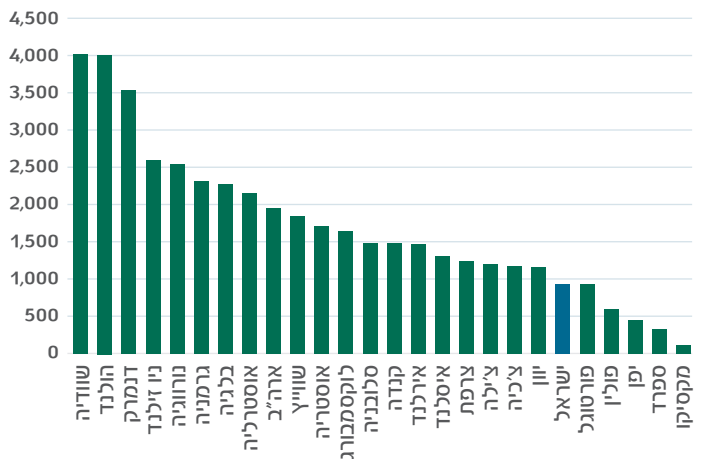
ג. שוד

ד. פריצה

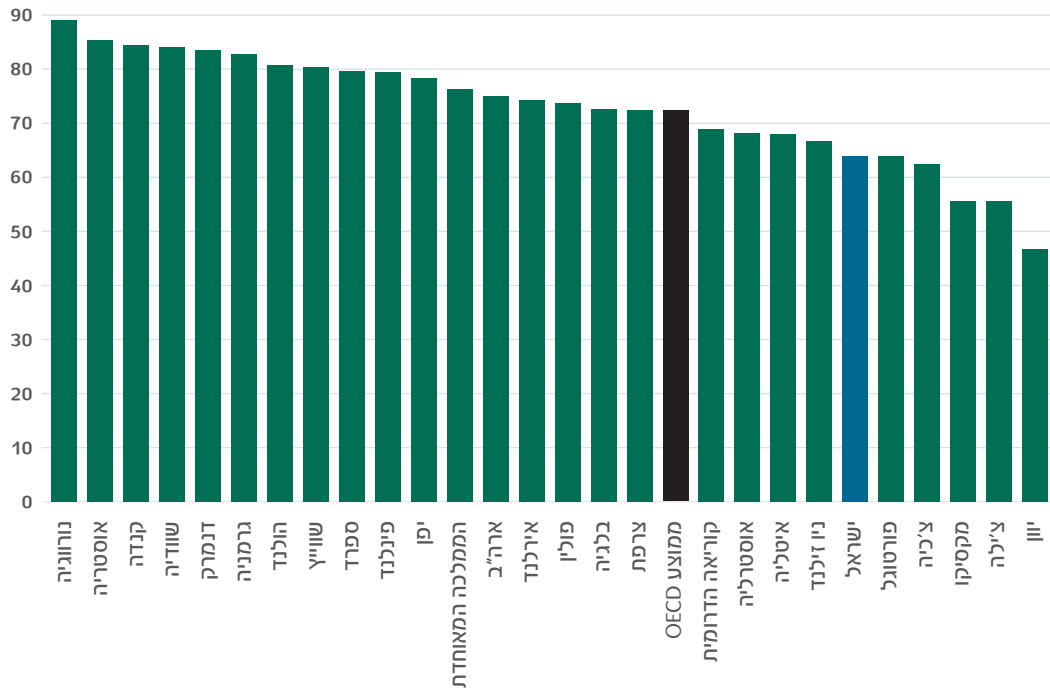
ה. גנבה

המקור: United Nations Office on Drugs and Crime
www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/statistics/crime.html
 אוחזר בתאריך 14.12.2014.

1. מדינות שהנתונים עליהן היו זמינים.

תרשים נ-3. שיעור הפרטים החשים ביטחון אישי¹ במדינות OECD, 2012 (באחוזים)

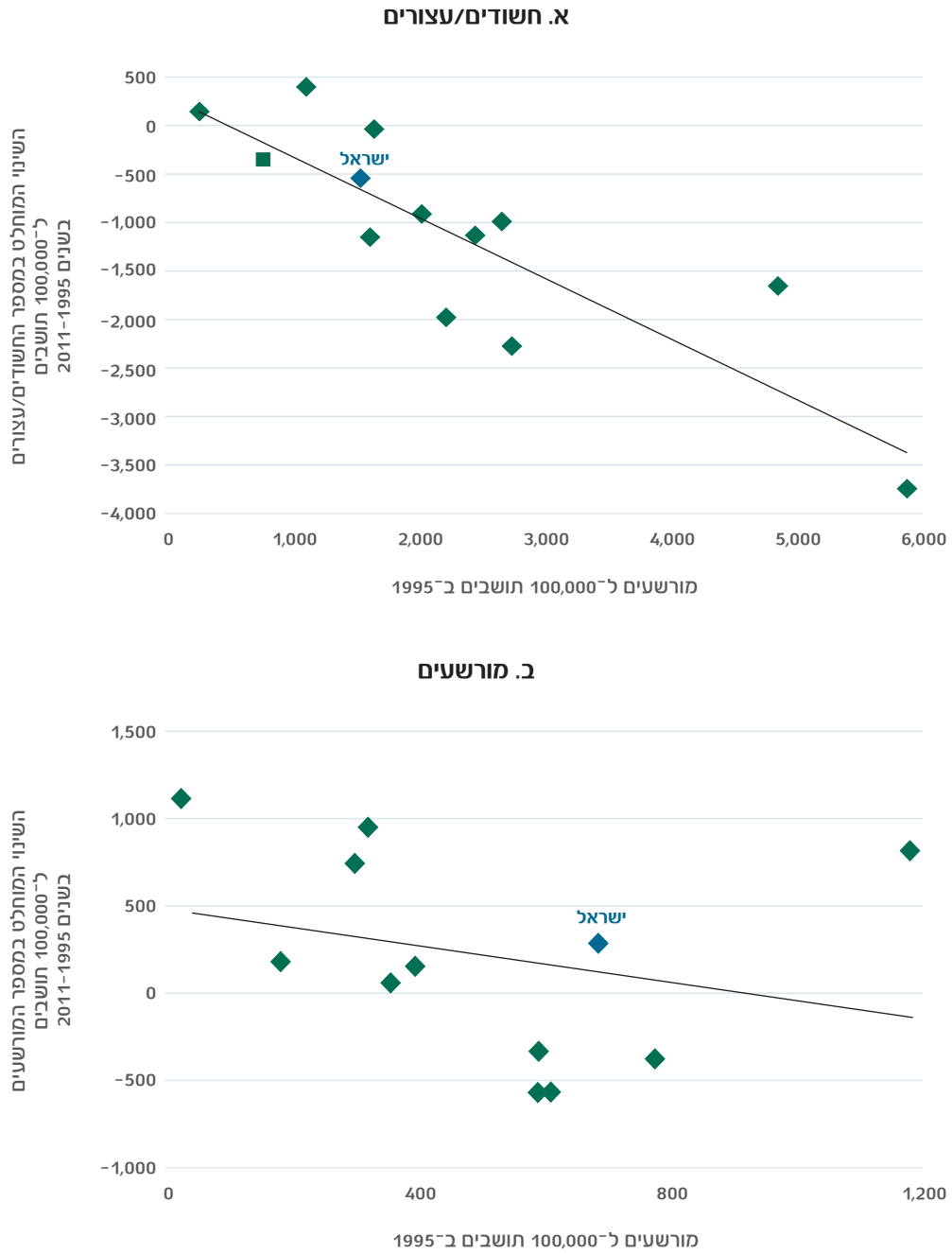

המקור: Gallup World Poll (www.gallup.com): <http://dx.doi.org/10.1787/888932966713>. אוצר בתאריך

14.12.2014.

1. מרגישה/ בטוח/ה ללכת לבד בלילה בעיר/באזור המגורים (כן/לא).

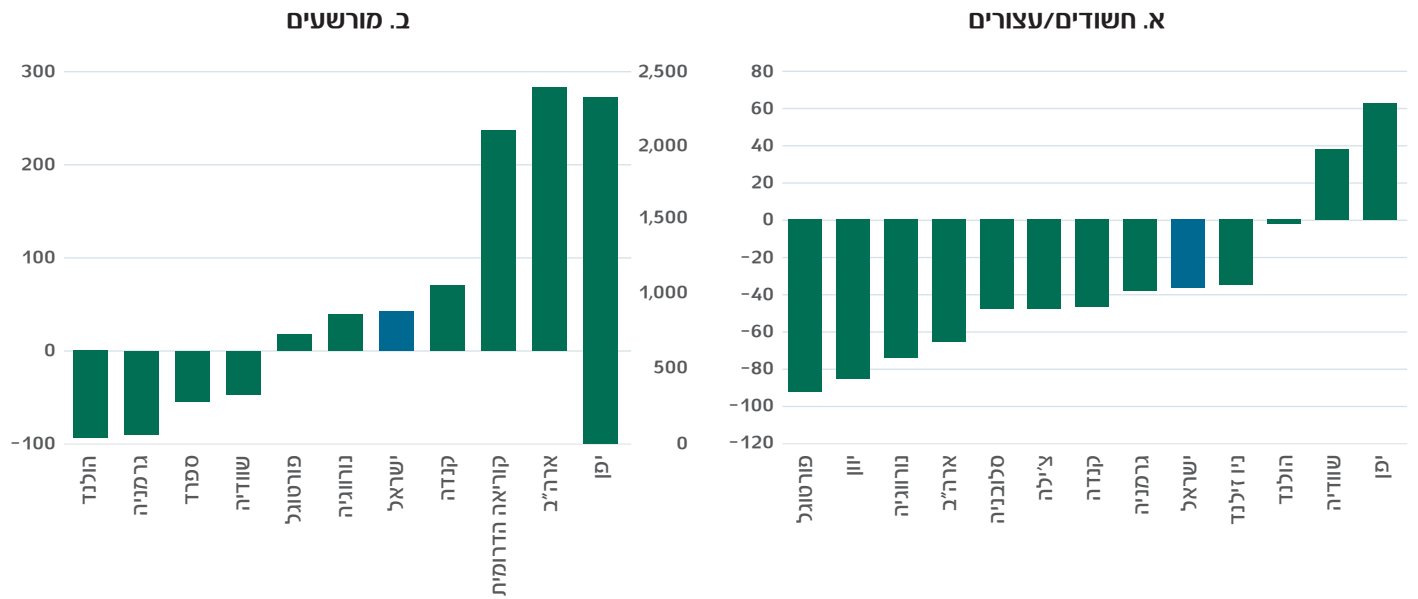
תרשים נ-4. השינוי המוחלט במספר המעורבים בפעילות פלילית ל-100,000 תושבים, מדינות OECD¹, 2011 לעומת 1995

המקור: United Nations Office on Drugs and Crime: www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/statistics/crime.html, אוחזר בתאריך 14.12.2014.

1. מדינות שהנתונים עליהן היו זמינים. בחלק מהתרשימים הושמטו תצפיות חריגות.

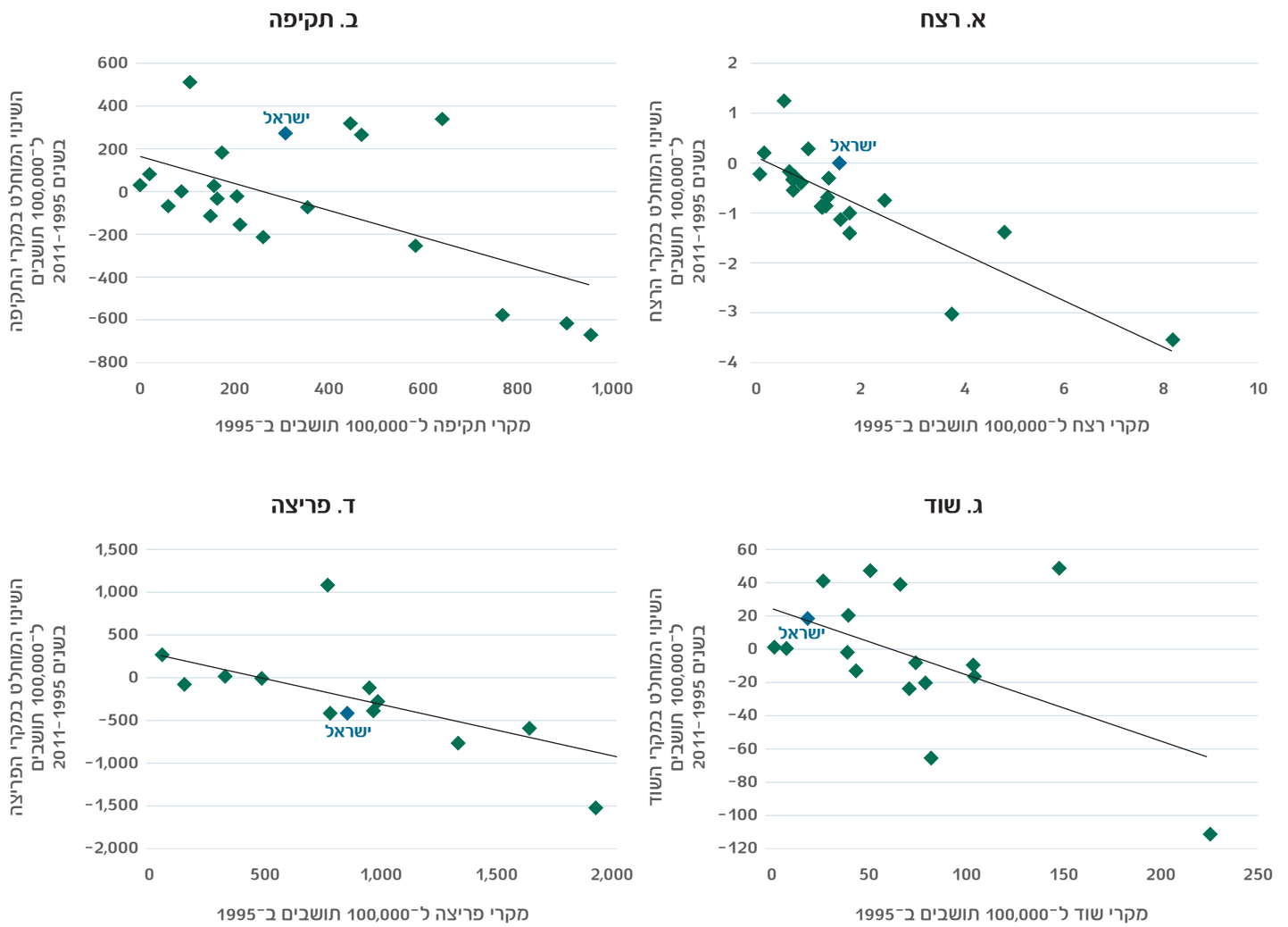
תרשים נ-5. שיעור השינוי במספר המעורבים בפעילות פלילית ל-100,000 תושבים, מדינות OECD¹, 2011 לעומת 1995 (באחוזים)

המקור: United Nations Office on Drugs and Crime: www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/statistics/crime.html; עיבודי המחברים. אוחזר בתאריך 14.12.2014.

1. מדינות שהנתונים עליהן היו זמינים.

תרשים נ-6. השינוי המוחלט במספר הפשעים המדווחים ל-100,000 תושבים, לפי סוג העברה, מדינות OECD¹, 2011 לעומת 1995

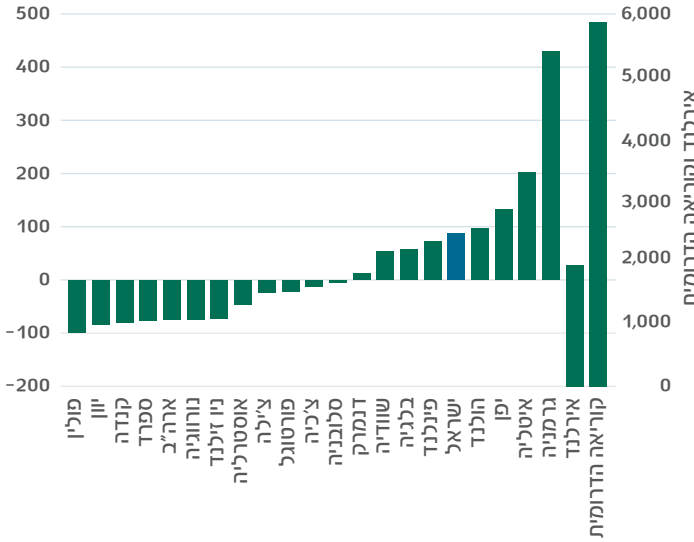

המקור: United Nations Office on Drugs and Crime: www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/statistics/crime.html; עיבודי המחברים. אוזר בתאריך 14.12.2014.

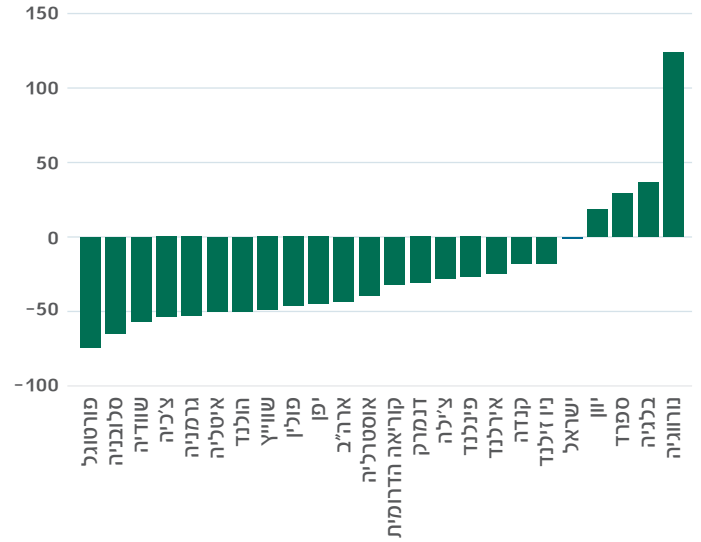
1. מדינות שהנתונים עליהן היו זמינים. בחלק מהתרשימים הושמטו תצפיות חריגות.

תרשים נ-7. השינוי המוחלט במספר הפשעים המדווחים ל-100,000 תושבים, לפי סוג העברה, מדינות OECD¹, 2011 לעומת 1995

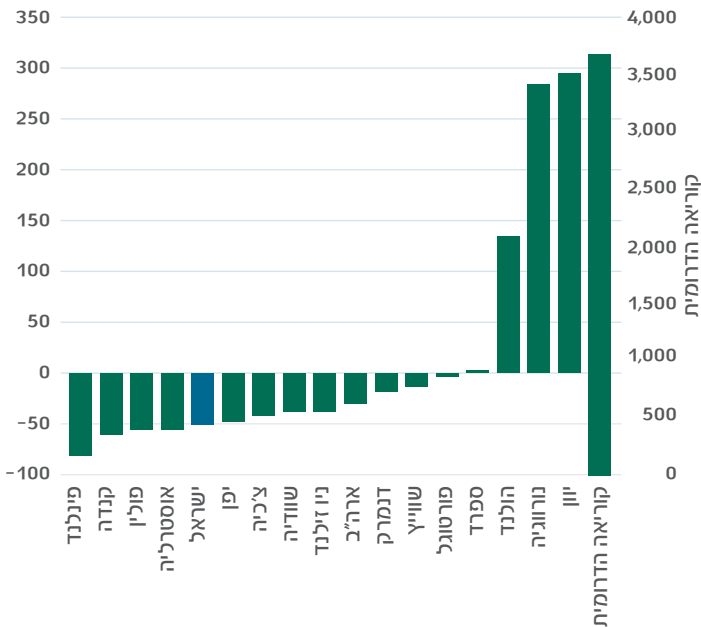
ב. תקיפה

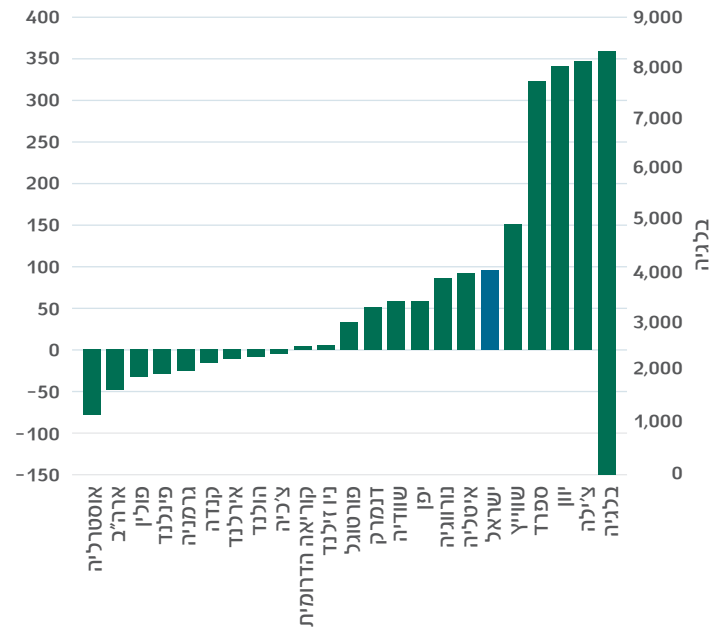
א. רצח

ד. פריצה

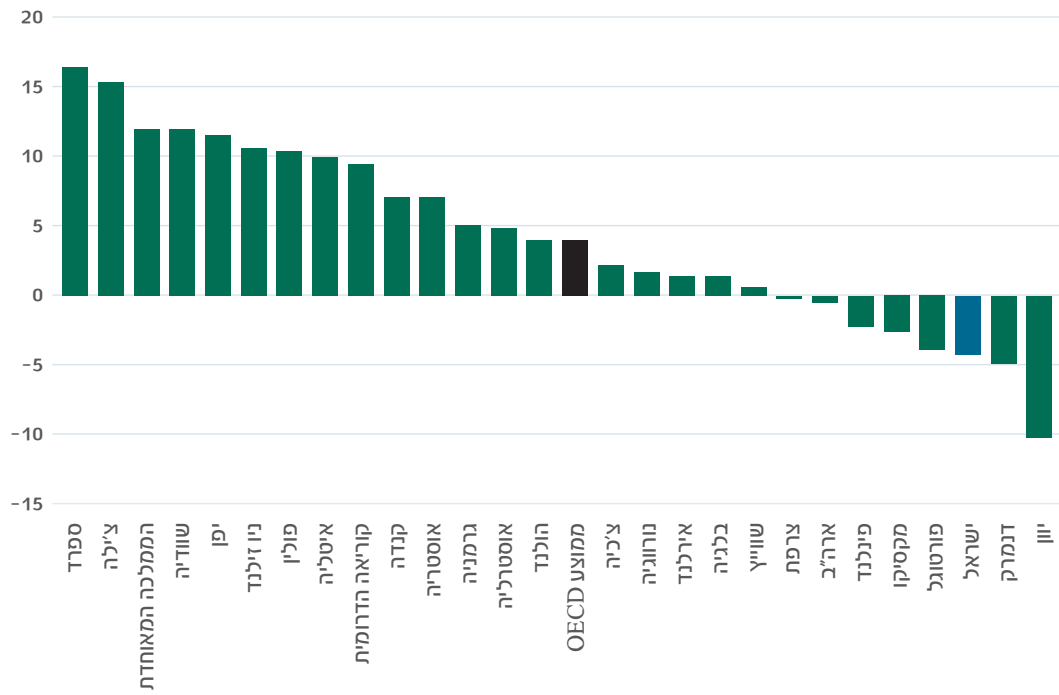

ג. שוד

המקור: www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/statistics/crime.html; עיבודי המחברים. אוחר בתאריך 14.12.2014.
 1. מדינות שהנתונים עליהן היו זמינים.

תרשים נ-8. השינוי בשיעור הפרטים החשים ביטחון אישי¹ מדינות OECD, 2012 לעומת 2007 (נקודות אחוז)

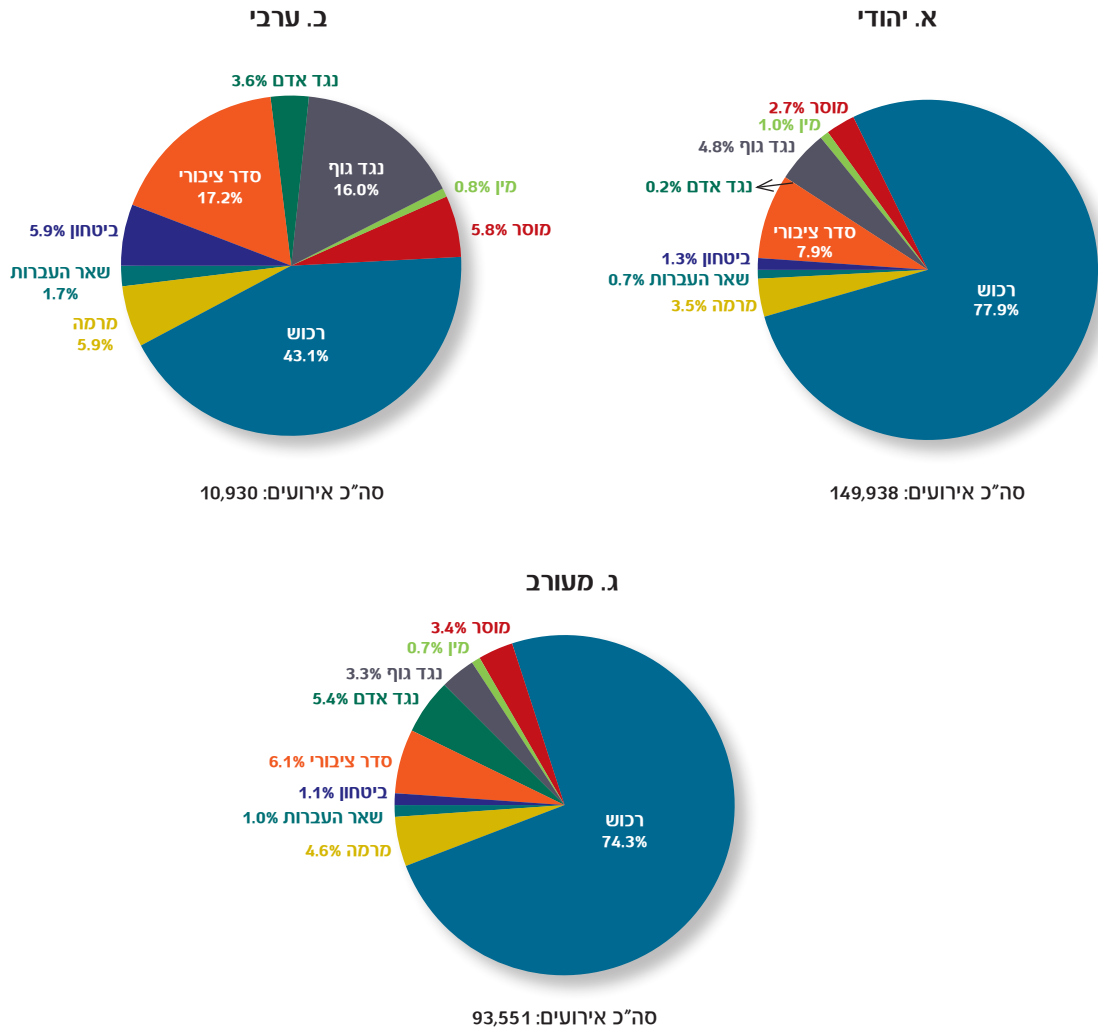
המקור: (www.gallup.com) Gallup World Poll :13 10.1787/8889329667 http://dx.doi.org/ .אוחזר בתאריך 14.12.2014.

1. מרגישה בטוחה/ללכת לבד בלילה בעיר/באזור המגורים (כן/לא).

האירועים וקרבת העברה

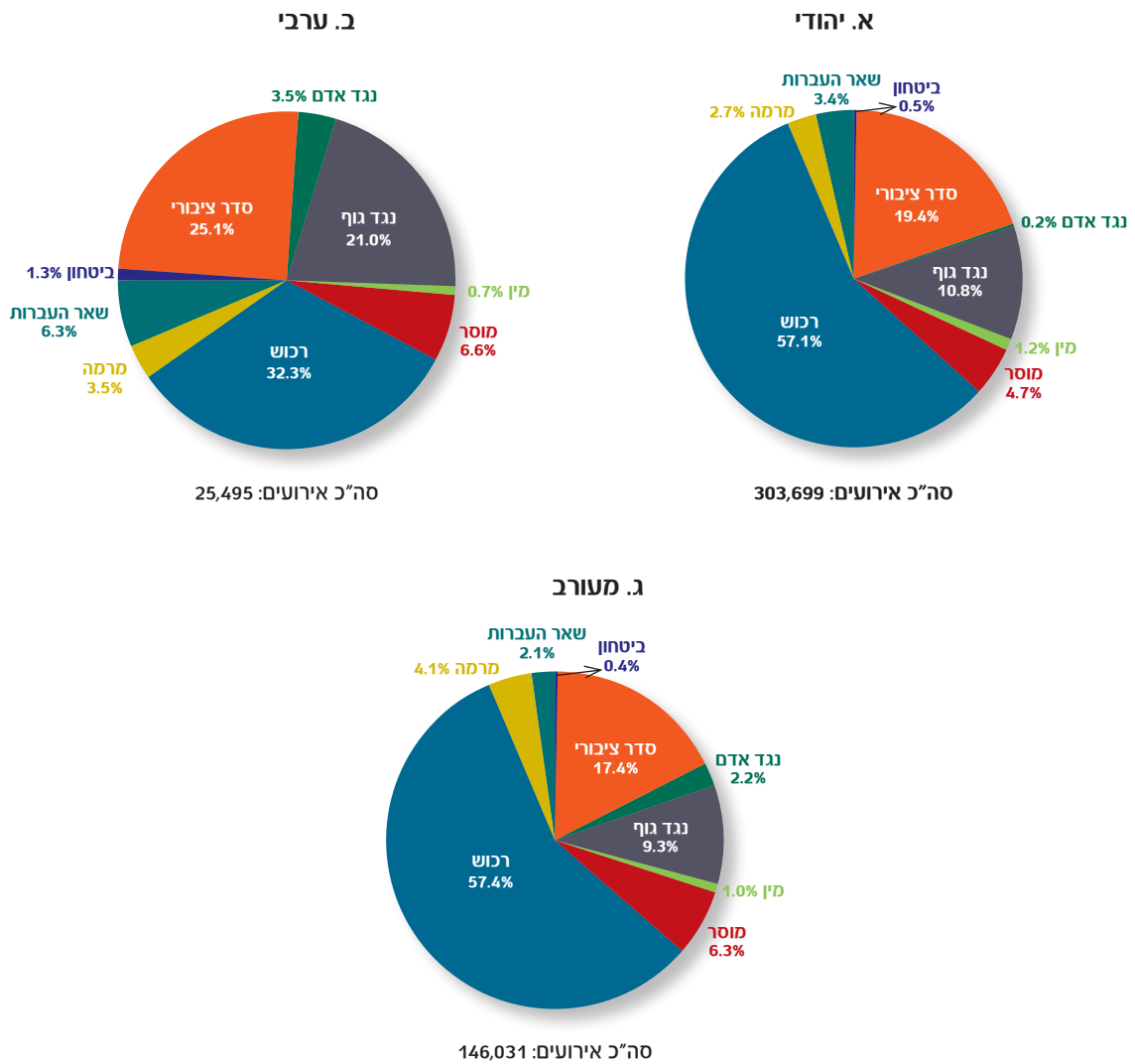
תרשים נ-9. התפלגות האירועים לפי קבוצת העברה¹ וסוג היישוב²

1990

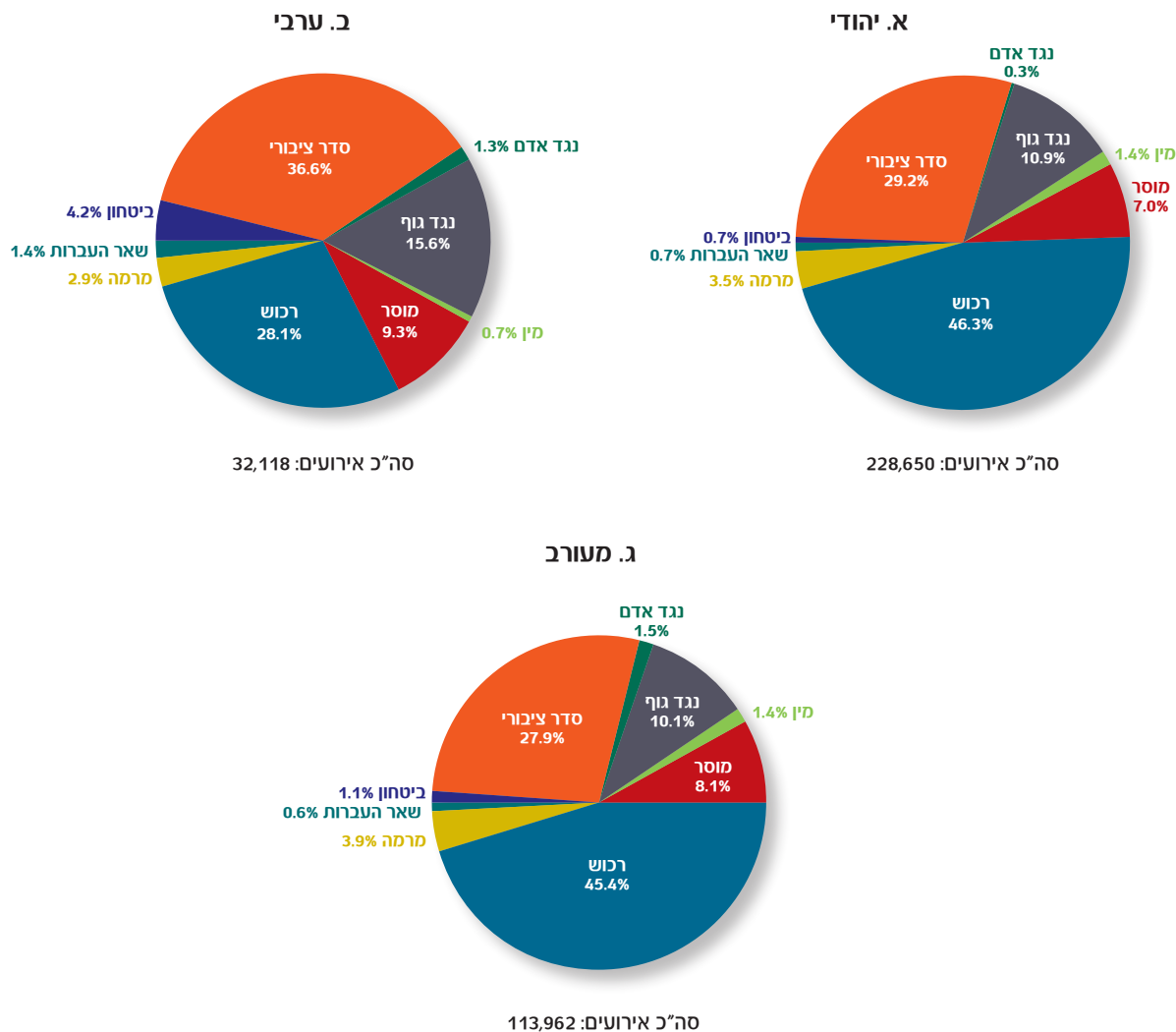
תרשים נ-9. התפלגות האירועים לפי קבוצת העברה¹ וסוג היישוב² – המשך

2000

תרשים נ-9. התפלגות האירועים לפי קבוצת העברה¹ וסוג היישוב² – המשך

2010

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. נכללו רק סוגי עברות שהיו בהן לפחות אירוע אחד ל-1,000 תושבים. מרמה – כולל עברות כלכליות.
2. היישובים המעורבים הם: חיפה, ירושלים, לוד, מעלות-תרשיחא, נווה שלום, נצרת עילית, עכו, רמלה ותל אביב-יפו.

לוח נ-1. גנבת רכב – קרבנות העברה¹ והדיווח למשטרה לפי קבוצת האוכלוסייה, 2002-2012

שנה	קרבנות העברה (ל-1,000 תושבים) ²			שיעור המדווחים למשטרה (באוזים)		
	סה"כ	יהודי	ערבי	סה"כ	יהודי	ערבי
2002	33	32	38	92	94	79
2003	29	29	33	92	96	71
2004	24	26	12	94	94	91
2005	38	38	35	95	97	80
2006	33	33	32	94	94	90
2007	37	39	27	95	95	95
2008	29	30	24	93	94	83
2009	24	26	18	95	96	86
2010	21	22	17	96	96	93
2011	21	22	17	93	93	93
2012	18	18	22	90	93	76

המקור: הסקר החברתי של הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. המשיבים בחיוב על השאלה: "ב-12 החודשים האחרונים, האם נגנב רכב שעמד לרשותך או לרשות בני משק הבית?"
2. תושבים שיש ברשות/בבעלות משק הבית שלהם כלי רכב אחד לפחות.

לוח נ-2. פריצה לרכב/גנבה מרכב – קרבנות העברה¹ והדיווח למשטרה לפי קבוצת האוכלוסייה, 2002-2012

שנה	קרבנות העברה (ל-1,000 תושבים) ²			שיעור המדווחים למשטרה (באוזים)		
	סה"כ	יהודי	ערבי	סה"כ	יהודי	ערבי
2002	145	150	111	56	57	40
2003	178	185	128	55	58	28
2004	173	174	164	52	55	32
2005	174	178	147	61	64	39
2006	137	141	115	56	60	33
2007	127	130	109	54	57	38
2008	104	109	75	55	58	35
2009	100	103	84	47	49	33
2010	73	77	52	51	54	27
2011	65	65	61	47	48	47
2012	60	57	75	47	49	41

המקור: הסקר החברתי של הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. המשיבים בחיוב על השאלה: "ב-12 החודשים האחרונים, האם פרצו לרכב או גנבו מרכב שעמד לרשותך או לרשות בני משק הבית?"
2. תושבים שיש ברשות/בבעלות משק הבית שלהם כלי רכב אחד לפחות.

לוח נ-3. פריצה לדירה/גנבה מדירה – קרבנות העברה¹ והדיווח למשטרה
לפי קבוצת האוכלוסייה, 2002-2012

שנה	קרבנות העברה (ל-1,000 תושבים) ²			שיעור המדווחים למשטרה (באחוזים)		
	סה"כ	יהודי	ערבי	סה"כ	יהודי	ערבי
2002	64	67	43	58	62	18
2003	75	80	46	60	62	33
2004	66	68	53	53	57	24
2005	81	85	61	54	58	26
2006	76	77	70	56	61	25
2007	81	83	69	60	66	27
2008	68	72	47	61	65	30
2009	63	67	38	58	61	34
2010	60	63	42	57	61	26
2011	57	61	39	58	61	41
2012	55	54	64	57	60	45

המקור: הסקר החברתי של הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. המשיבים בחיוב על השאלה: "ב-12 החודשים האחרונים, האם פרצו לדירה או גנבו דבר מה מהדירה?"

לוח נ-4. גנבה – קרבנות העברה¹ והדיווח למשטרה לפי קבוצת האוכלוסייה, 2002-2012

שנה	קרבנות העברה (ל-1,000 תושבים)			שיעור המדווחים למשטרה (באחוזים)		
	סה"כ	יהודי	ערבי	סה"כ	יהודי	ערבי
2002	50	54	21	48	50	21
2003	57	61	27	48	49	36
2004	58	61	39	39	40	30
2005	64	68	42	43	44	34
2006	59	63	41	42	42	37
2007	60	65	30	37	40	9
2008	55	61	19	41	43	14
2009	47	52	18	35	36	17
2010	40	44	16	36	36	31
2011	39	42	23	42	42	38
2012	42	44	31	36	37	32

המקור: הסקר החברתי של הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. המשיבים בחיוב על השאלה: "ב-12 החודשים האחרונים, האם גנבו ממך דבר מה ללא שימוש בכוח וללא איום בשימוש בכוח: גנבת ארנק, כיוס וכדומה?".

לוח נ-5. פגיעה גופנית – קרבנות העברה¹ והדיווח למשטרה לפי קבוצת האוכלוסייה, 2002-2012

שנה	קרבנות העברה (ל-1,000 תושבים)			שיעור המדווחים למשטרה (באחוזים)		
	סה"כ	יהודי	ערבי	סה"כ	יהודי	ערבי
2002	12	12	13	62	58	85
2003	15	14	17	57	59	47
2004	15	14	21	50	47	62
2005	17	15	28	55	55	57
2006	14	14	16	55	57	49
2007	14	14	14	57	57	56
2008	11	12	8	52	53	42
2009	14	14	13	58	57	61
2010	12	12	14	45	41	63
2011	12	13	9	49	53	25
2012	12	12	13	62	58	85

המקור: הסקר החברתי של הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. המשיבים בחיוב על השאלה: "ב-12 החודשים האחרונים, האם פגעו בך גופנית, למשל הכו או פצעו אותך?"

לוח נ-6. יחס הסיכויים של קרבנות¹ ערבים, 2002-2012

המשתנה המסביר	גנבת רכב ²	פריצה לרכב / גנבה מרכב ²	פריצה לדירה / גנבה מדירה	גנבה	פגיעה גופנית
דרוזי ³	***1.355	***0.814	***0.894	***1.067	***0.443
נוצרי ³	1.006	***1.391	***1.145	1.005	**0.973
אישה	***0.664	***0.818	***0.891	***1.050	***0.463
סוג היישוב ⁴	ירושלים	***0.554	***2.097	***0.619	***0.078
	עירוני קטן	0.474	***0.973	***1.139	0.988
	כפרי	***0.130	***0.829	***1.064	***0.293
קבוצות הגיל ⁵	29-25	***0.742	***0.728	**1.098	***0.855
	34-30	***0.531	***0.982	***1.220	***0.731
	39-35	***0.604	***0.858	***1.167	***0.715
	44-40	**1.026	***0.837	***1.260	***0.528
	49-45	***0.713	***0.560	***1.355	***0.721
	54-50	0.979	***0.802	***0.861	***0.312
	59-55	0.984	***0.895	***1.367	***0.267
	64-60	***0.453	***0.245	***1.164	***0.293
	74-65	1.014	***0.420	***1.617	***0.175
	75+	***0.841	***0.846	***0.756	***0.125

לוח נ-6. (המשך)

המשתנה המסביר	גנבת רכב ²	פריצה לרכב / גנבה מרכב ²	פריצה לדירה / גנבה מדירה	גנבה	פגיעה גופנית
נשוי	***0.946	***0.828	***1.123	***0.668	***0.613
ברשותו תעודה על-תיכונית	***0.608	1.001	***1.051	***1.274	***0.776
מצבו הבריאותי אינו טוב ⁶	***1.065	***0.947	***1.080	***1.229	***2.324
רמת הדתיות ⁷ דתי מאוד דתי	***0.147 ***1.332	***0.706 ***0.935	**0.478 ***0.777	***0.586 ***0.847	***0.302 ***0.403
ההכנסה גבוהה ⁸	***1.026	***1.031	***1.027	1.003	***0.363
יש שני כלי רכב ומעלה במשק הבית ⁹	1.003	***1.507			
השנה והנפה	V	V	V	V	V
מספר התצפיות	3,766,931	3,839,514	5,730,690	5,719,821	5,623,764
מספר התצפיות (לא משוקלל)	6,051	6,051	8,889	8,889	8,887
Pseudo R ²	0.08	0.051	0.034	0.057	0.116
Log Likelihood	-421,730	-1,164,247	-1,157,887	-691,825	-418,588

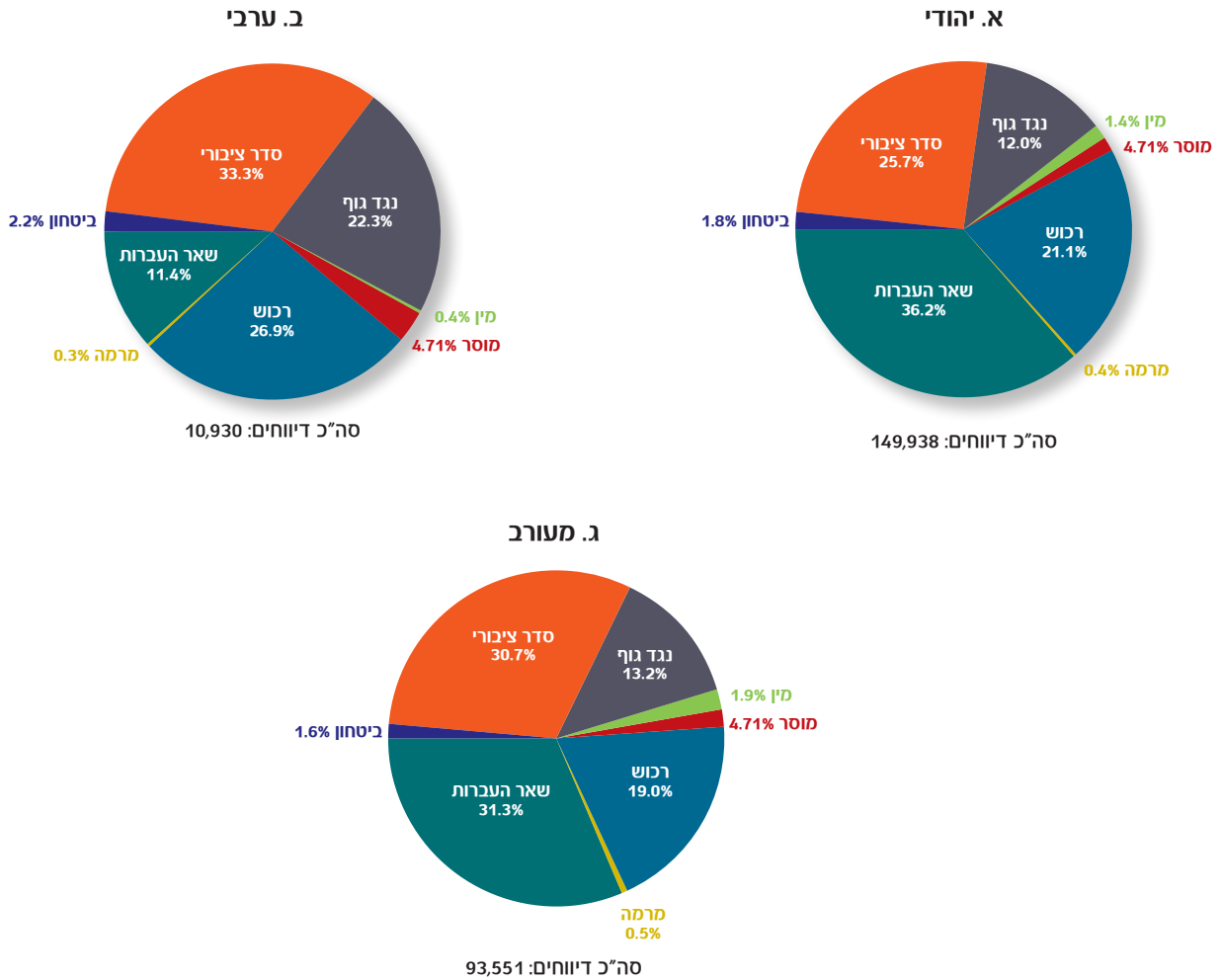
המקור: הסקר החברתי של הלמ"ס ועיבודי המחברים.

הסימנים *, **, *** מציינים רמת מובהקות של 10%, 5% ו-1%, בהתאמה. נערכו אמידות משוקללות.

- הגדרותיהם של סוגי הקרבנות מופיעות בהערות השוליים ללוחות נ-1 עד נ-5.
- באמידות נכללו רק משקי בית שברשותם/בבעלותם לפחות כלי רכב אחד.
- קבוצת הבסיס: מוסלמי.
- קבוצת הבסיס: יישוב טירוני שבו מעל 100 אלף תושבים (לא כולל ירושלים).
- קבוצת הבסיס: בני 20-24.
- המשיבים "לא כל כך טוב" או "בכלל לא טוב" לשאלה "מהו מצב בריאותך בדרך כלל?". קבוצת הבסיס: המשיבים "טוב מאוד" או "טוב".
- קבוצת הבסיס: "לא כל כך דתי" או "לא דתי".
- ההכנסה המשפחתית ברוטו מכל המקורות לנפש תקנית נמצאת מעל החציון בשנת הסקר.
- קבוצת הבסיס: יש כלי רכב אחד במשק הבית.

הדיווחים למוקדי 100 של המשטרה ודיווחי קרבנות העברה

תרשים נ-10. התפלגות הדיווחים למוקדים¹ לפי סוג היישוב² וקבוצת האוכלוסייה, 2010

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. נכללו רק דיווחים על מעשים פליליים.
2. היישובים המעורבים הם: חיפה, ירושלים, לוד, מעלות-תרשיחא, נווה שלום, נצרת עילית, עכו, רמלה ותל אביב-יפו.

לוח נ-7. יחס הסיכויים של קרבנות עברה¹ ערבים לדווח למשטרה, 2002-2012

המשטרה המסביר	גנבת רכב	פריצה לרכב / גנבה מרכב	פריצה לדירה / גנבה מדירה	גנבה	פגיעה גופנית
דרוזי ²	1.02	***0.799	***2.181	***0.503	
נוצרי ²	***0.210	***1.203	***1.387	***2.230	***1.963
אישה	***0.142	***0.911	***1.160	***0.643	***1.852
סוג היישוב ³	ירושלים	***0.562	***0.437	***2.588	***1.543
	עירוני קטן	***0.220	***0.916	***2.110	***9.138
	כפרי		***1.646	***3.021	***11.356
קבוצות הגיל ⁴	29-25	***30.777	***1.517	***0.557	***3.441
	34-30	***13.547	***1.162	***0.403	***2.629
	39-35	***4.727	***0.743	***1.138	***3.928
	44-40	***3.113	***0.826	***2.600	***7.486
	49-45	***206.03	***1.246	***0.999	***1.449
	54-50		***3.604	1.038	***8.402
	59-55	***57.242	***0.938	***2.908	***7.246
	64-60		***0.770	***2.891	
	74-65		***2.462	***8.806	***2.768
	75+		***2.844	***1.151	
נשוי	***0.199	***1.457	***0.852	***1.930	***0.458
ברשותו תעודה על-תיכנית	***2.099	***1.050	***1.097	***0.687	***0.880
מצב הבריאותי אינו טוב ⁵	***0.772	***1.345	***0.644	***0.716	***1.067
רמת הדתיות ⁶	דתי מאוד	***0.204	***1.195	***1.359	***0.918
	דתי		***0.861	***0.888	***1.109
אופטימי לגבי המצב הכללי העתידי ⁷	***7.203	***1.485	***0.968	***0.832	***0.618
ההכנסה גבוהה ⁸	***0.880	***1.102	***0.846	***1.557	***0.261
השנה	V	V	V	V	V
מספר התצפיות	67,551	351,633	284,738	152,526	87,798
מספר התצפיות (לא משוקלל)	136	572	442	235	126
Pseudo R ²	0.35	0.064	0.083	0.162	0.215
Log Likelihood	-22,593	-214,334	-167,021	-77,412	-47,414

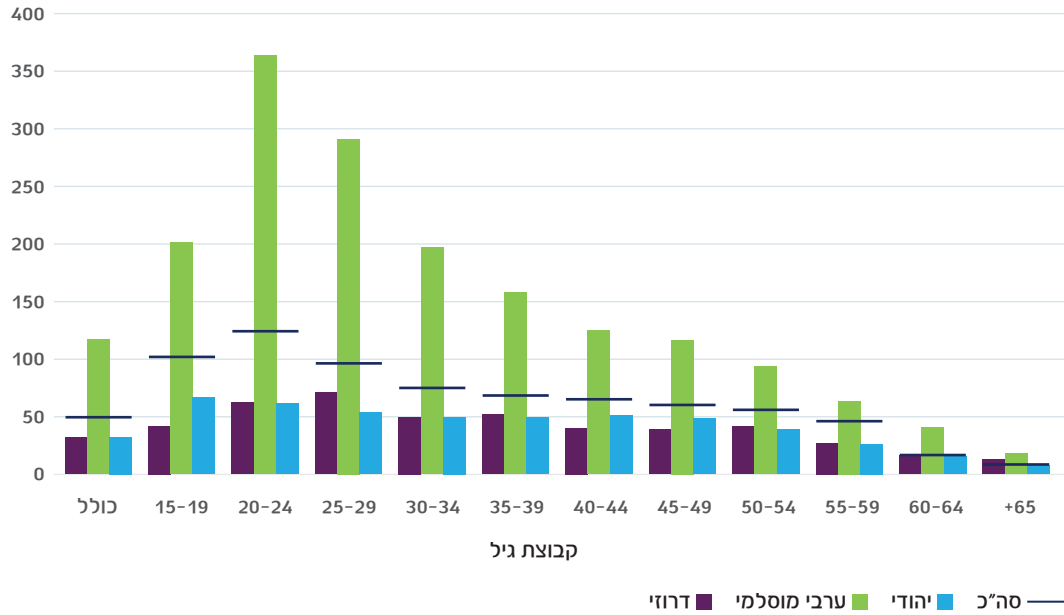
המקור: הסקר החברתי של הלמ"ס ועיבודי המחברים.

הסימנים *, **, *** מציינים רמת מובהקות של 10%, 5% ו-1%, בהתאמה. נערכו אמידות משוקללות.

1. הגדרותיהם של סוגי הקרבנות מופיעות בהערות שוליים ללוחות נ-1 עד נ-5.
2. קבוצת הבסיס: ערבים מוסלמים.
3. קבוצת הבסיס: יישוב עירוני שבו מעל 100 אלף תושבים (לא כולל ירושלים).
4. קבוצת הבסיס: בני 20-24.
5. המשיבים "לא כל כך טוב" או "בכלל לא טוב" לשאלה "מהו מצב בריאותך בדרך כלל?" קבוצת הבסיס: המשיבים "טוב מאוד" או "טוב".
6. קבוצת הבסיס: "לא כל כך דתי" או "לא דתי".
7. המשיבים "יהיו יותר טובים" לשאלה "בשנים הקרובות, את/ה חושב/ת שבהשוואה להיום החיים שלך?" קבוצת הבסיס: המשיבים "לא ישתנו" או "יהיו פחות טובים".
8. ההכנסה המשפחתית ברטו מכל המקורות לנפש תקנית נמצאת מעל החציון בשנת הסקר.

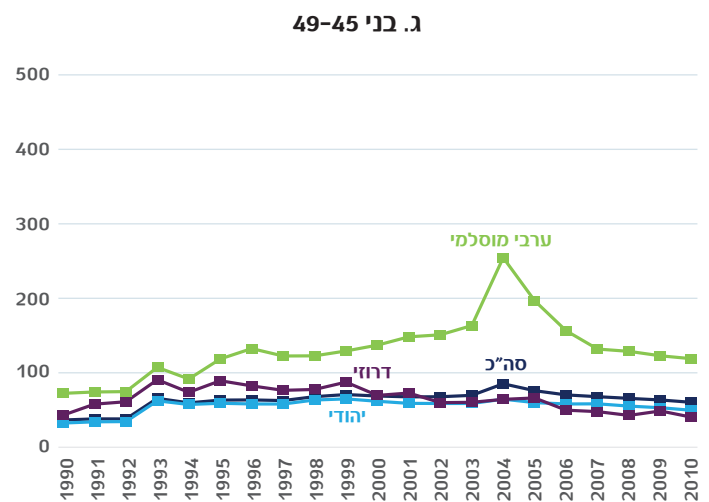
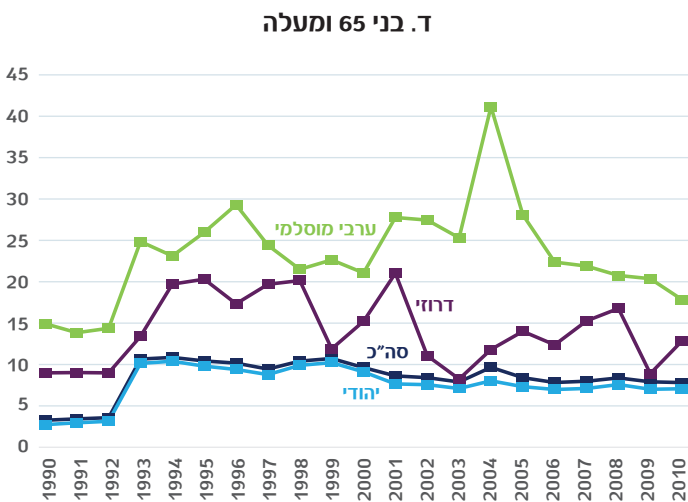
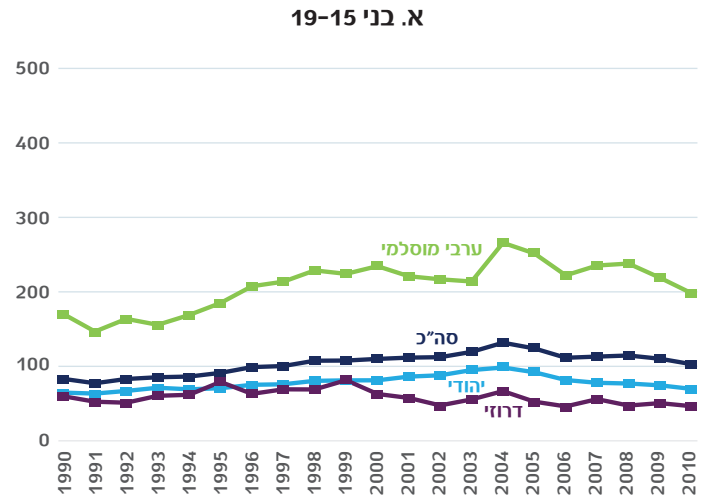
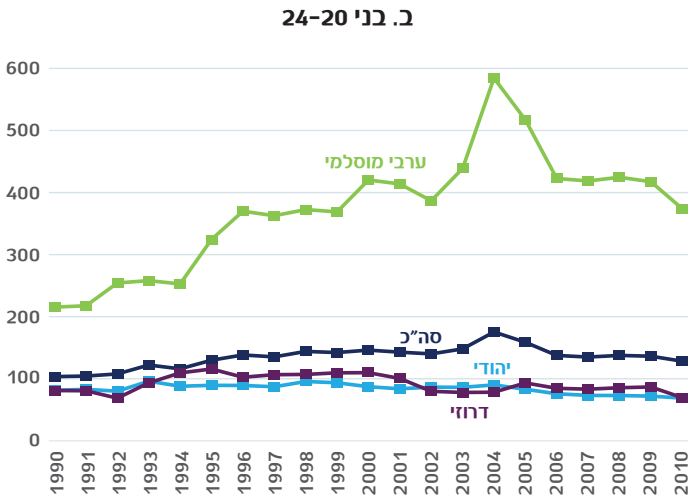
מקרי החשד

תרשים נ-11. מקרי החשד ל-1,000 גברים, לפי קבוצות האוכלוסייה והגיל, 2010

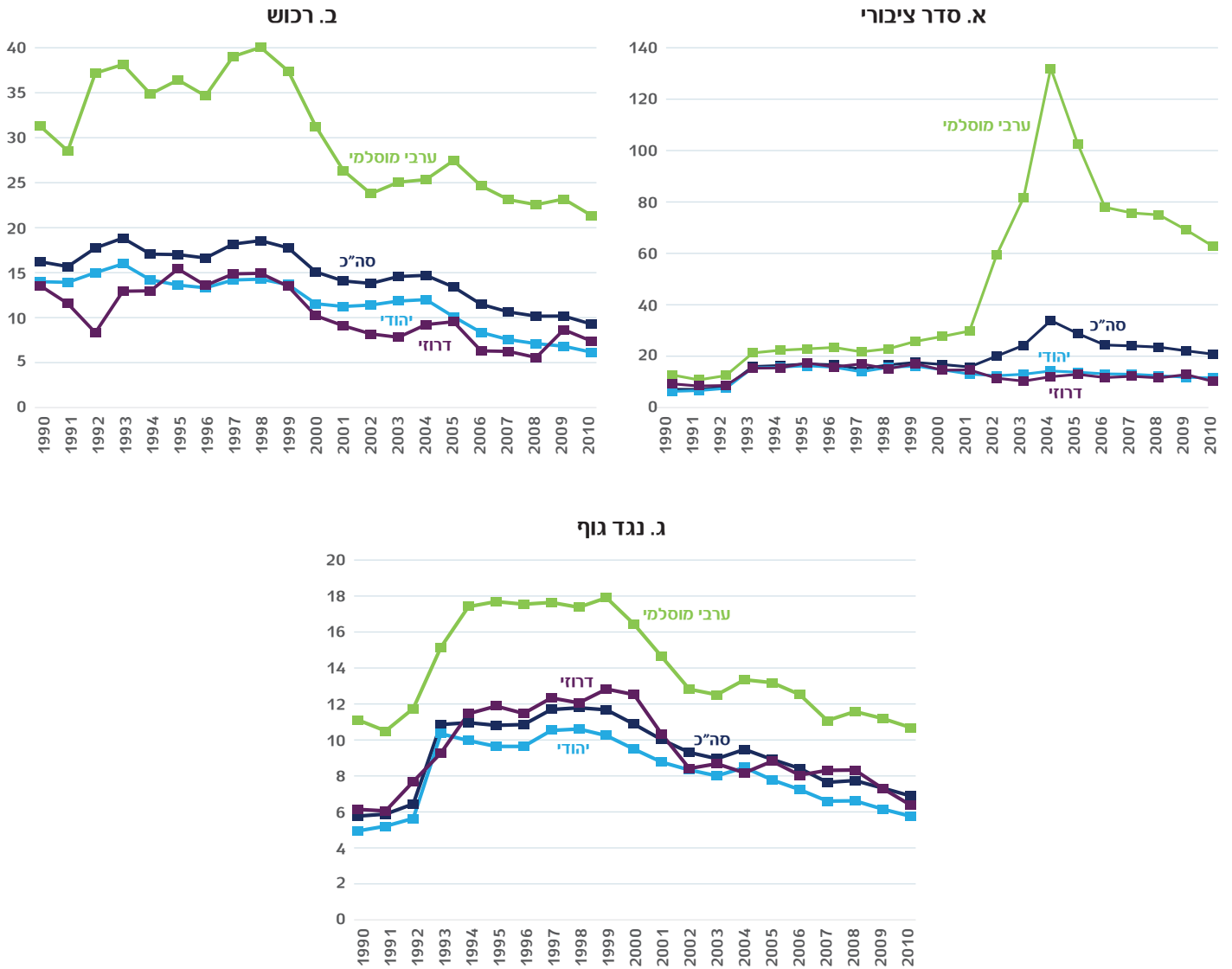
המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

תרשים נ-12. מקרי החשד ל-1,000 גברים, לפי קבוצת האוכלוסייה וקבוצות גיל נבחרות, 1990-2010

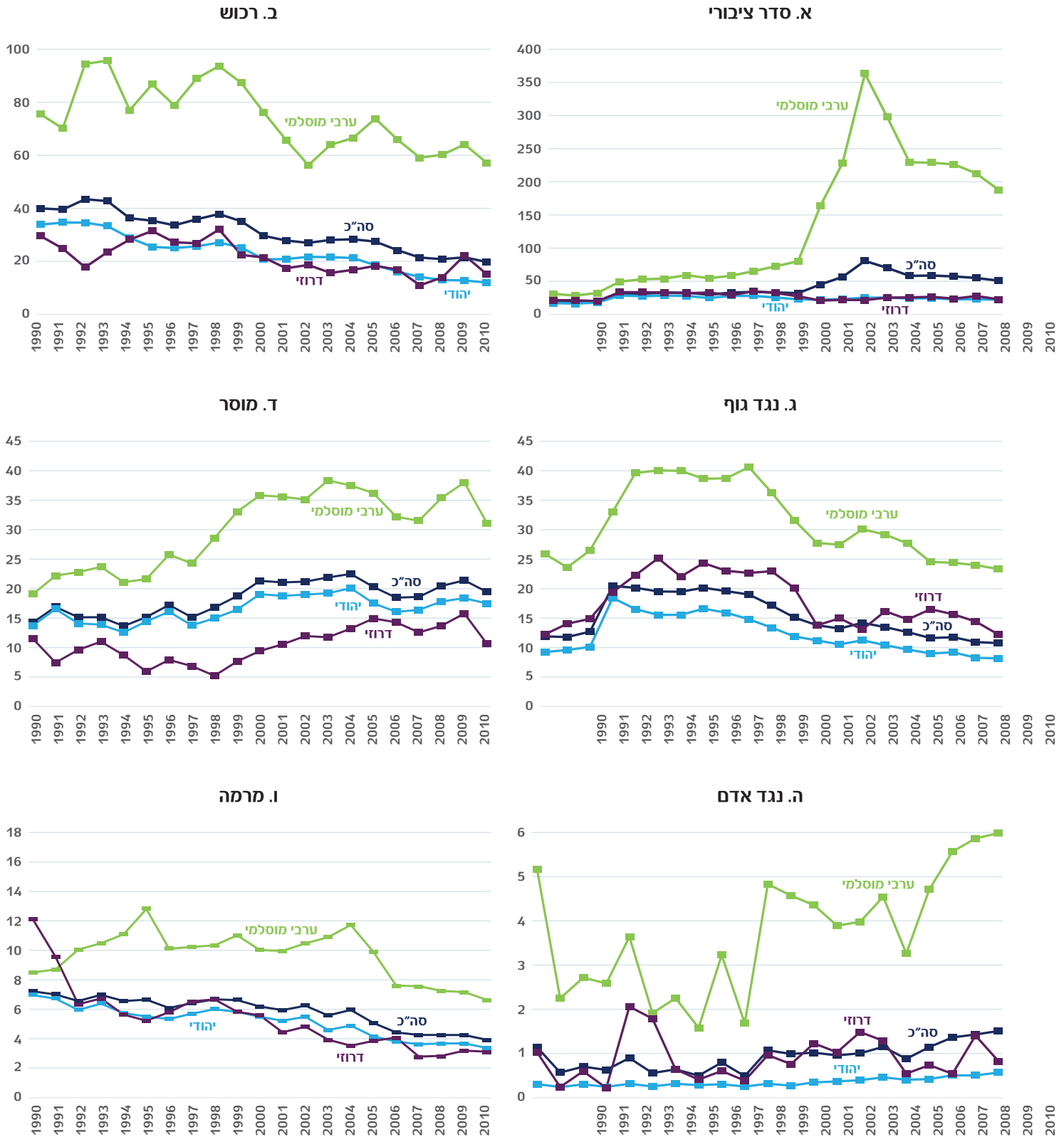
המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

תרשים נ-13. מקרי החשד ל-1,000 גברים, לפי קבוצות העברה והאוכלוסייה, 1990-2010

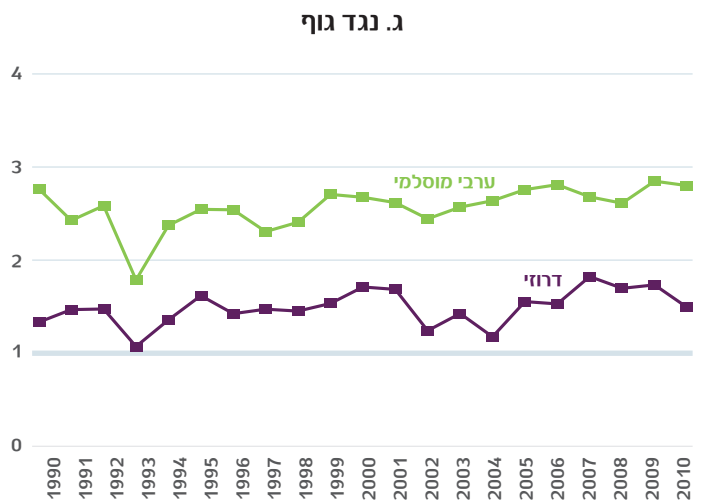
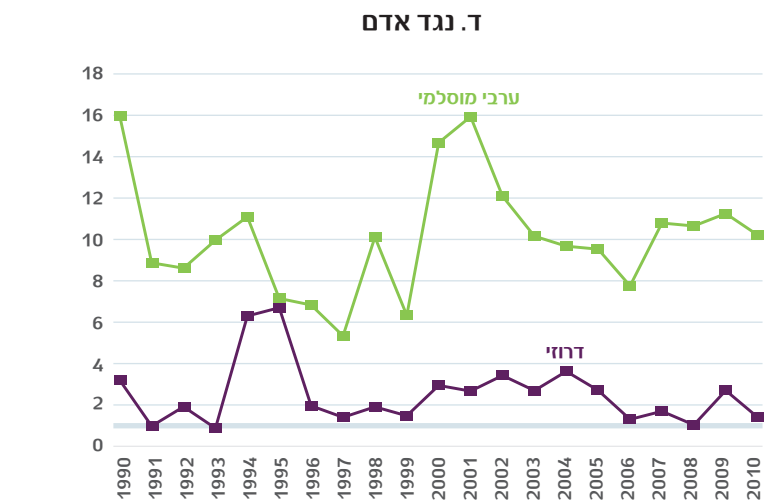
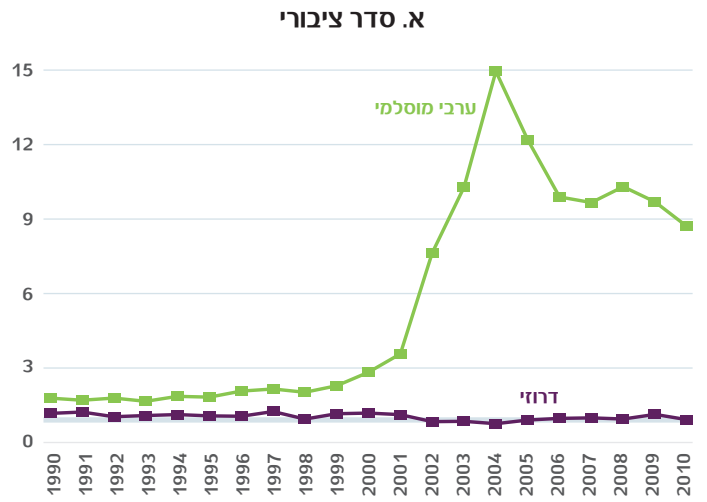
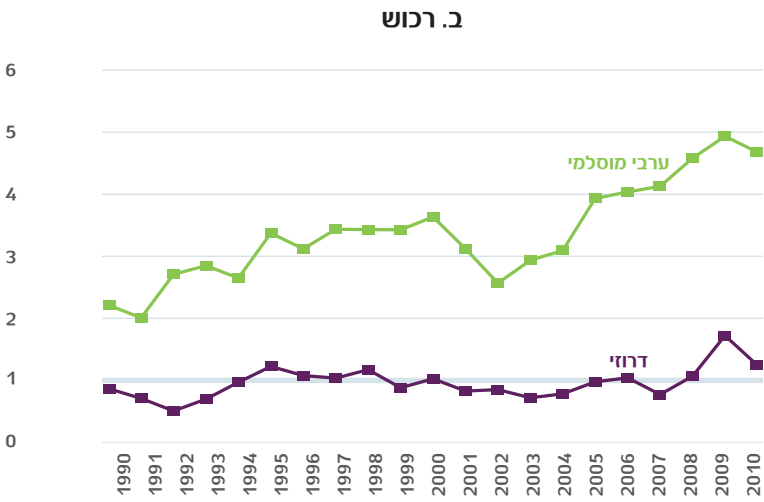
המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

תרשים נ-14. מקרי החדש ל-1,000 גברים בני 20-29, לפי קבוצות העברה והאוכלוסייה, 1990-2010

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

תרשים נ-15. מקרי החשד בקרב גברים מוסלמים או דרוזים בני 20-29:
 המספר ל-1,000 תושבים יחסית לשיעור המקביל בקרב יהודים, לפי קבוצת העברה, 1990-2010

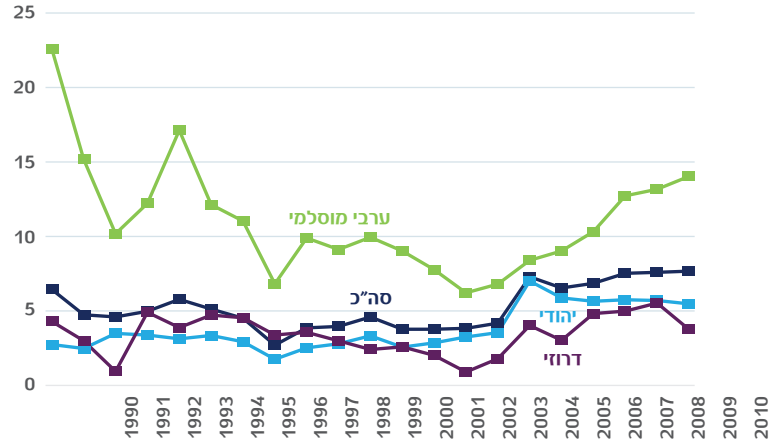

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

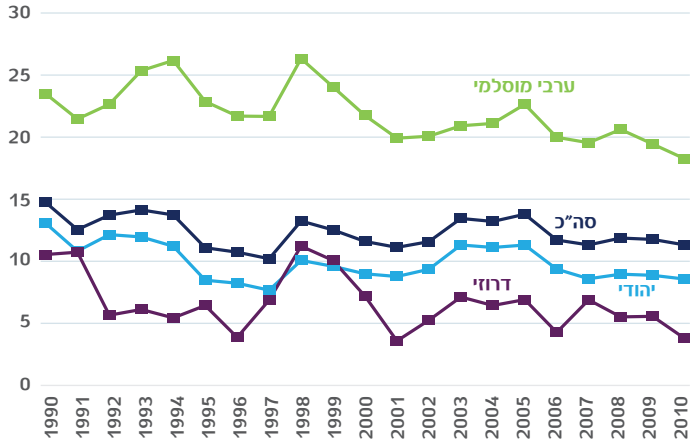
המעצרים

תרשים נ-16. מספר המעצרים ל-1,000 גברים בני 15-19, לפי קבוצות העברה והאוכלוסייה, 1990-2010

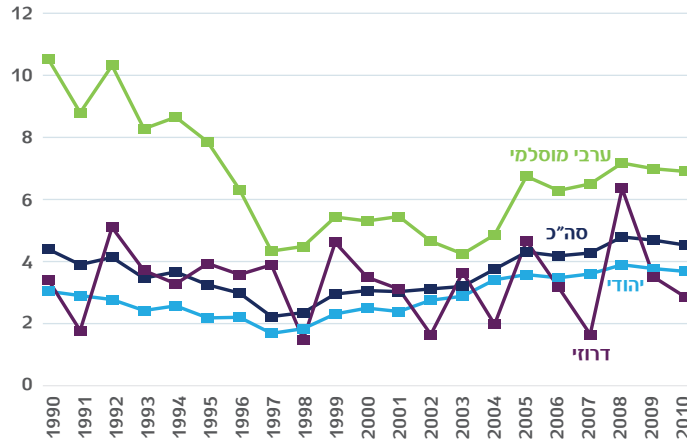
א. סדר ציבורי

ב. רכוש

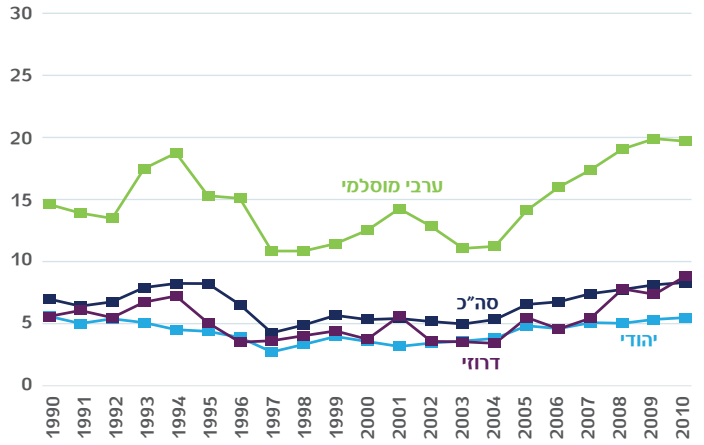
ג. נגד גוף

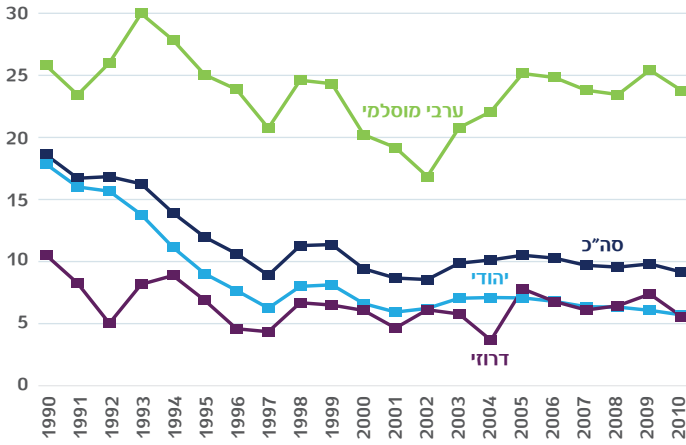
המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

תרשים נ-17. מספר המעצרים ל-1,000 גברים בני 20-29, לפי קבוצות העברה והאוכלוסייה, 1990-2010

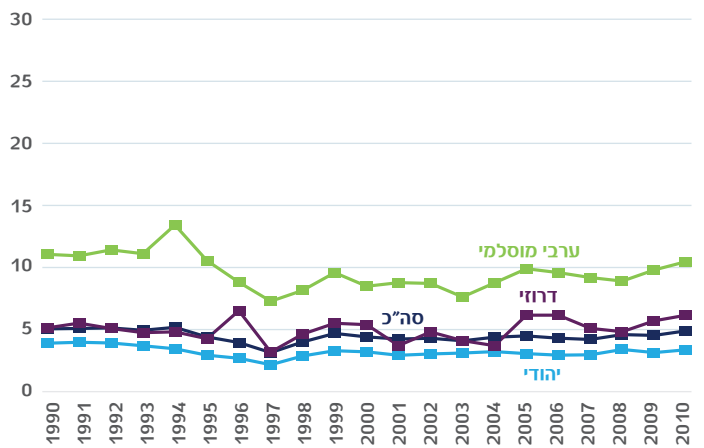
א. סדר ציבורי

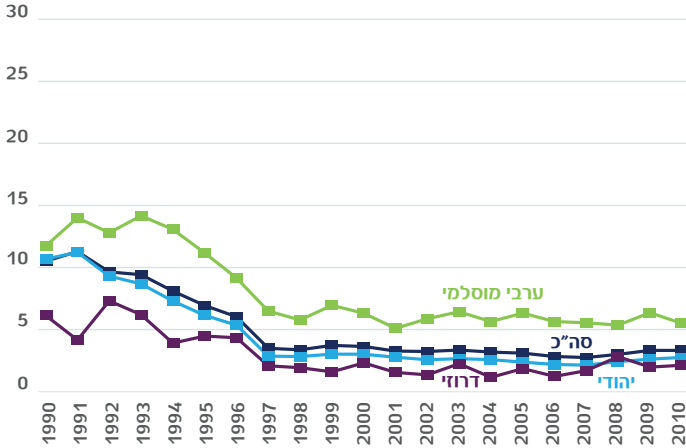
ב. רכוש

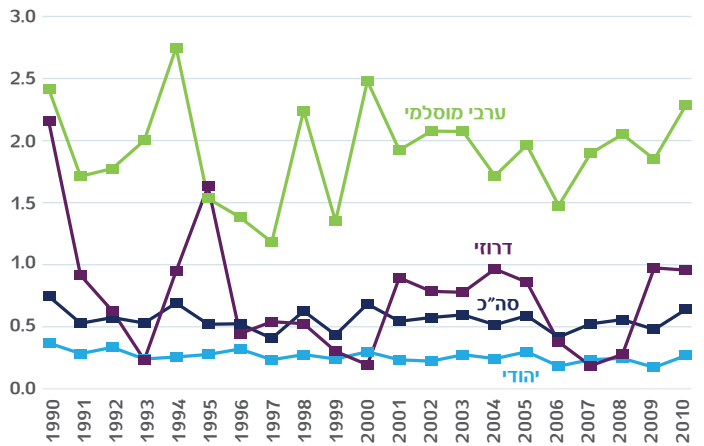
ג. נגד גוף

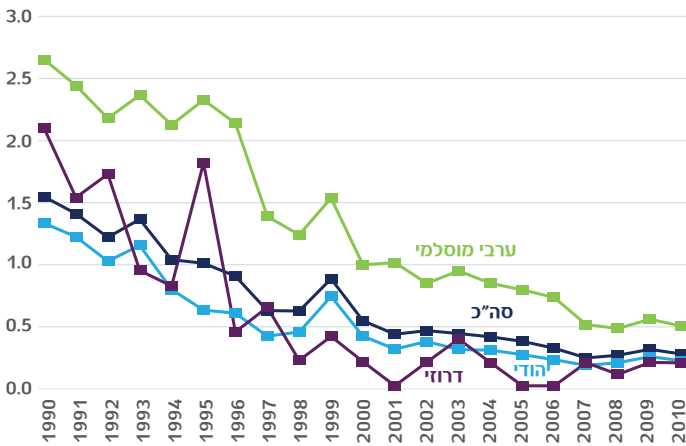
ד. מוסר

ה. נגד אדם

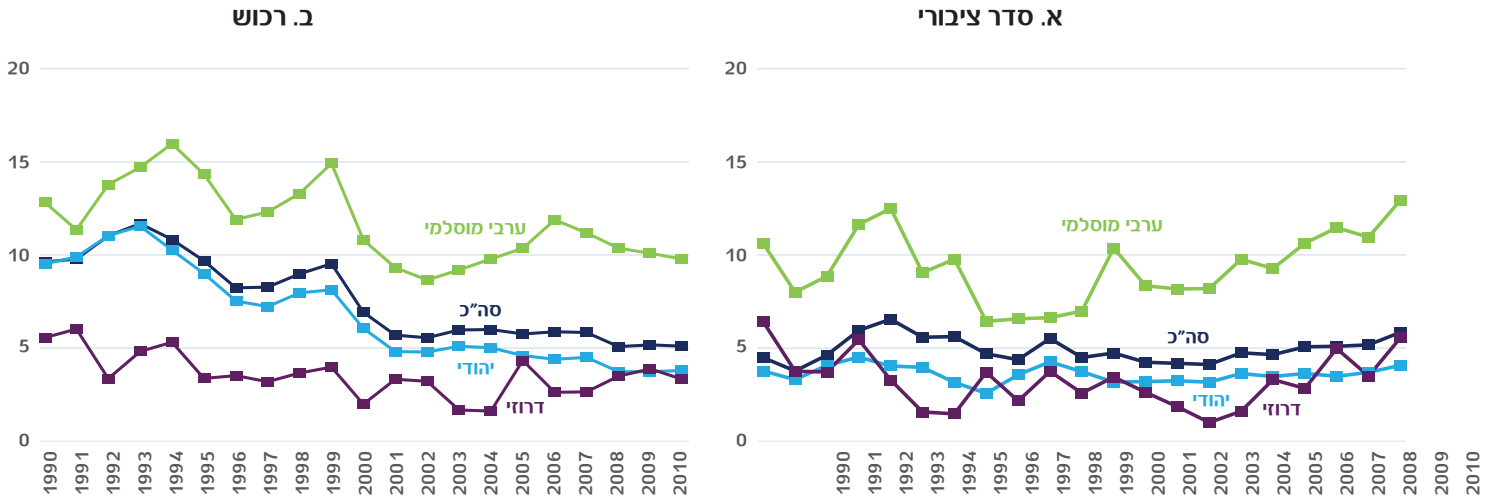

ו. מרמה

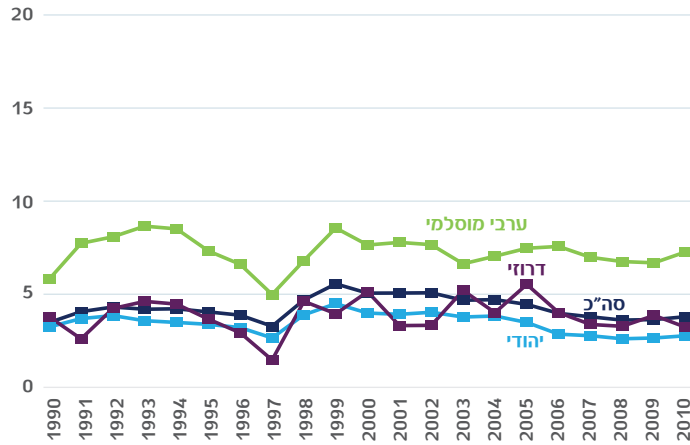

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

תרשים נ-18. מספר המעצרים ל-1,000 גברים בני 30-39, לפי קבוצות העברה והאוכלוסייה, 1990-2010

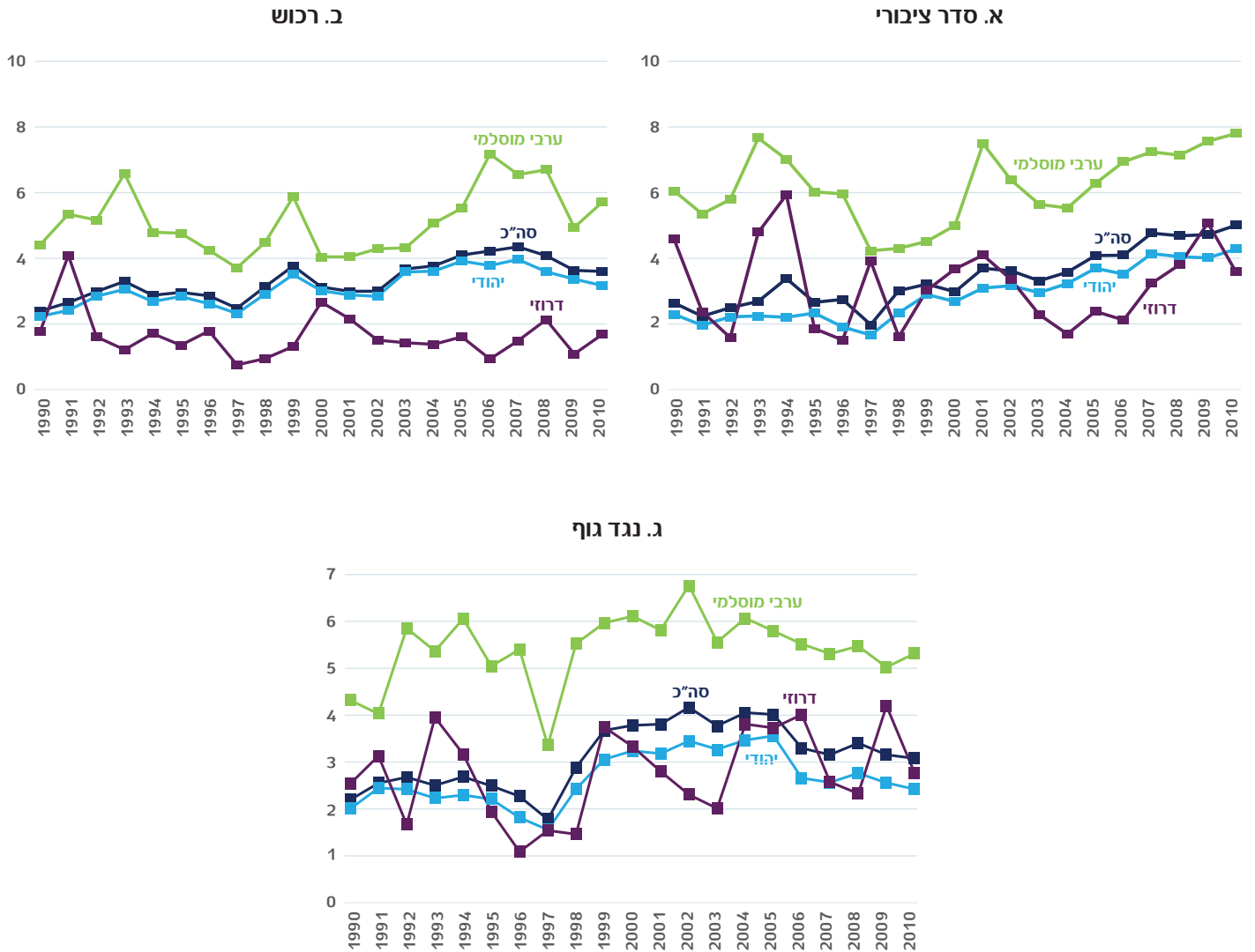

ג. נגד גוף

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

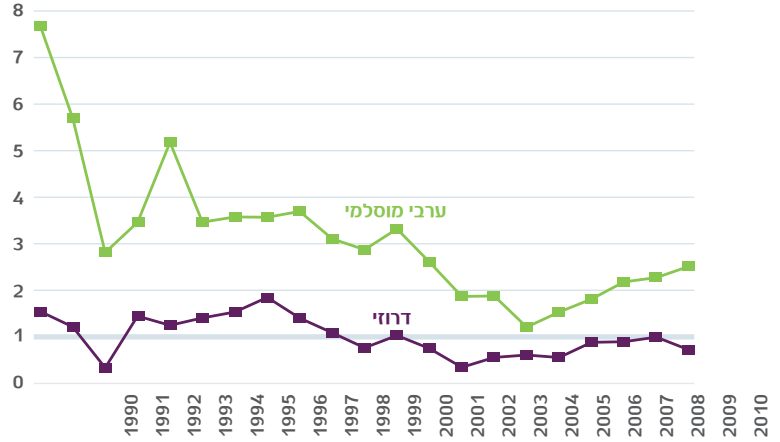
תרשים נ-19. מספר המעצרים ל-1,000 גברים בני 40-49, לפי קבוצות העברה והאוכלוסייה, 1990-2010

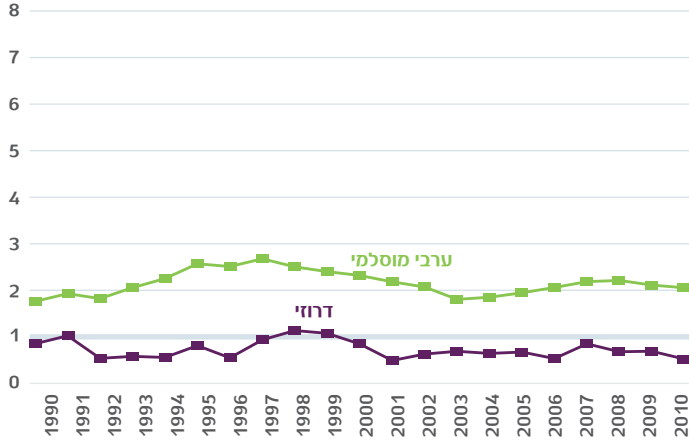
המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

תרשים נ-20. המעצרים של גברים מוסלמים או דרוזים בני 15-19:
 המספר ל-1,000 בני גילם יחסית לשיעור המקביל בקרב יהודים, לפי קבוצת העברה, 1990-2010

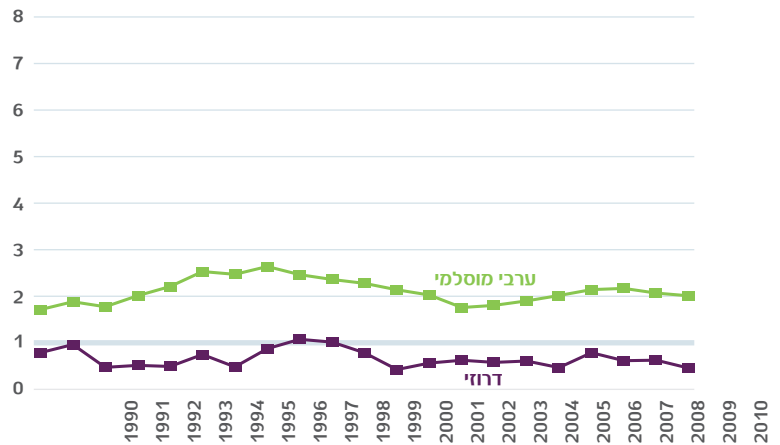
א. סדר ציבורי

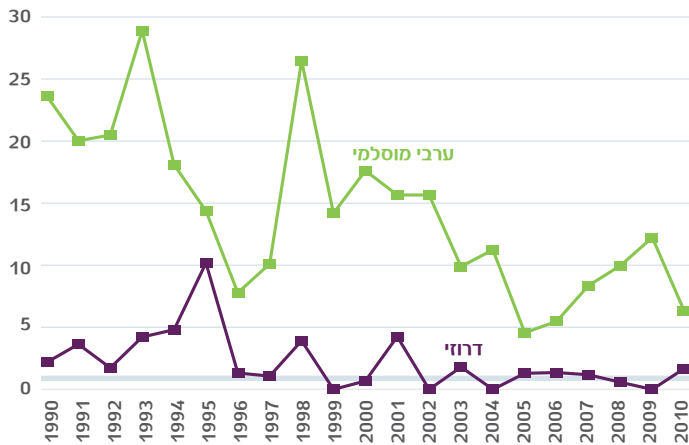
ב. רכוש

ג. נגד גוף

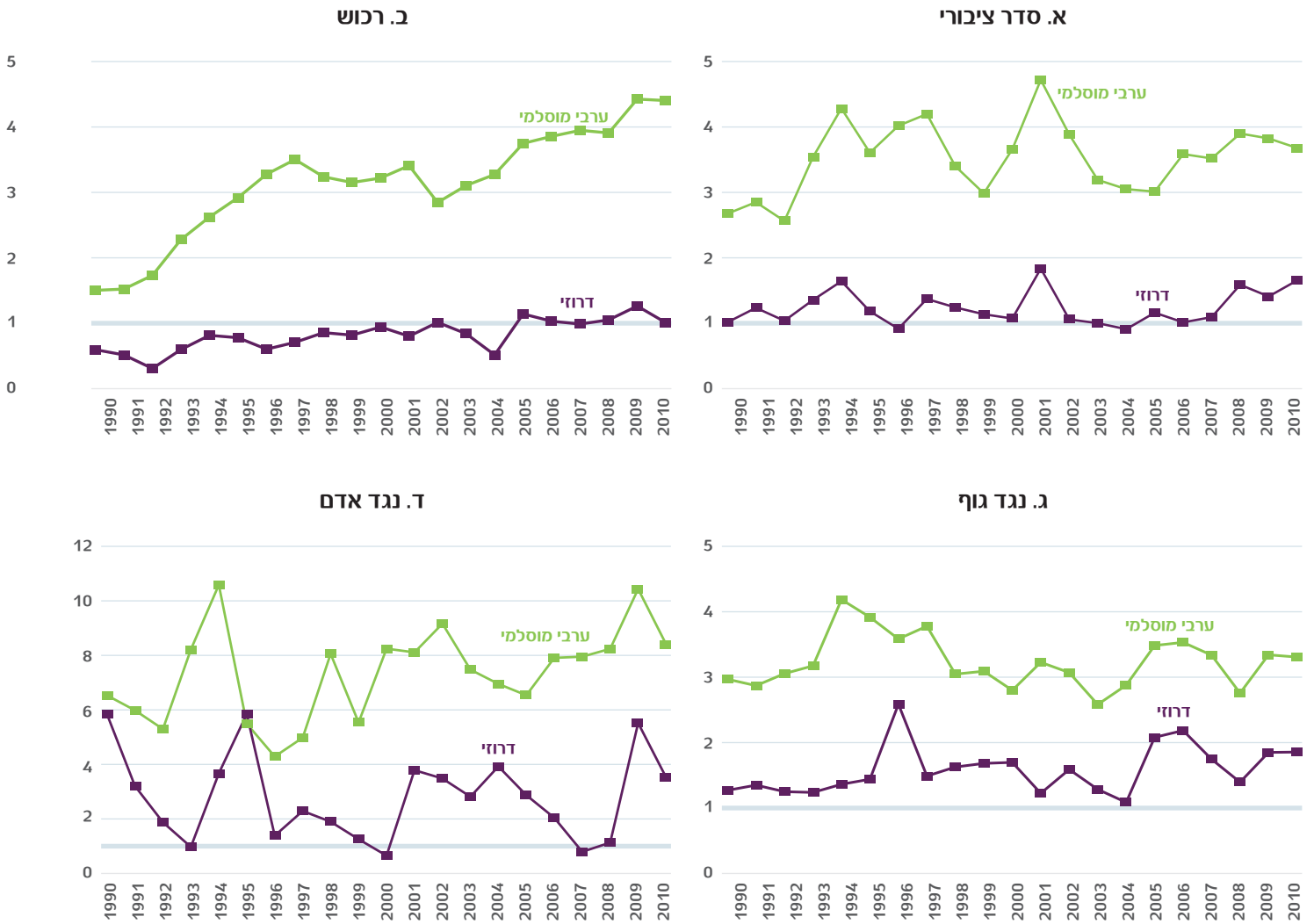

ד. נגד אדם

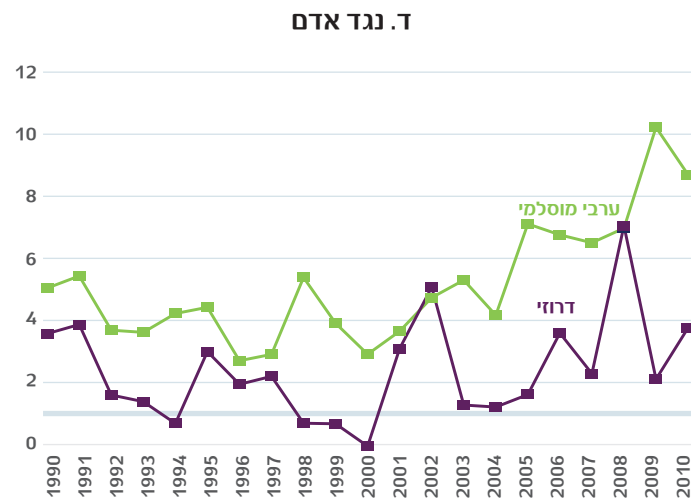
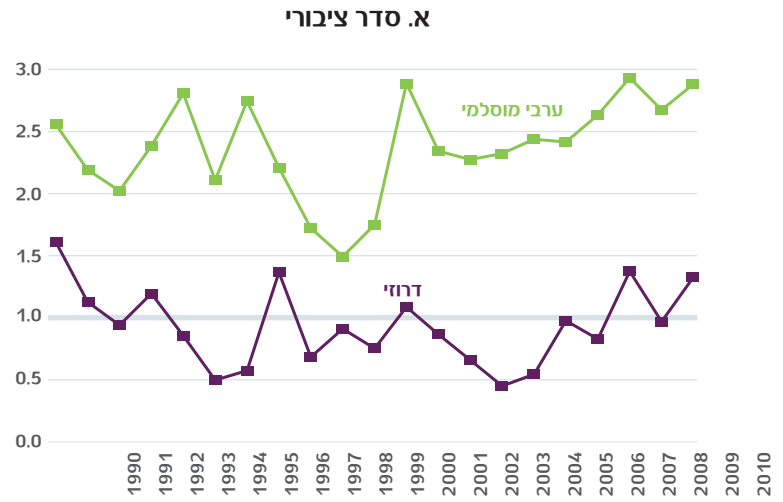
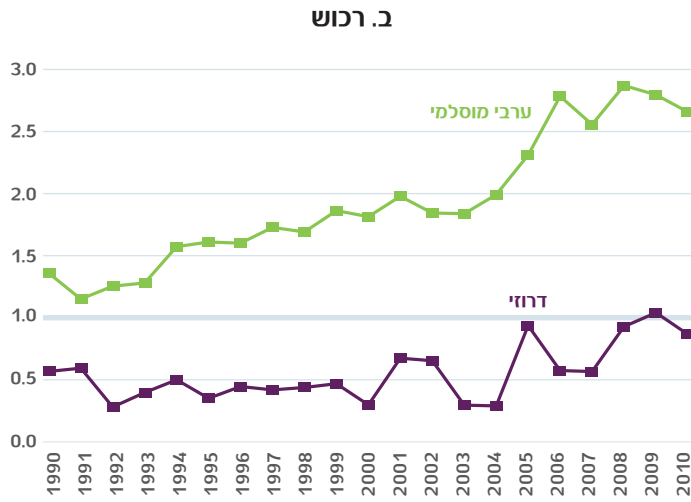
המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

תרשים נ-21. המעצרים של גברים מוסלמים או דרוזים בני 20-29:
 המספר ל-1,000 בני גילם יחסית לשיעור המקביל בקרב יהודים, לפי קבוצת העברה, 1990-2010

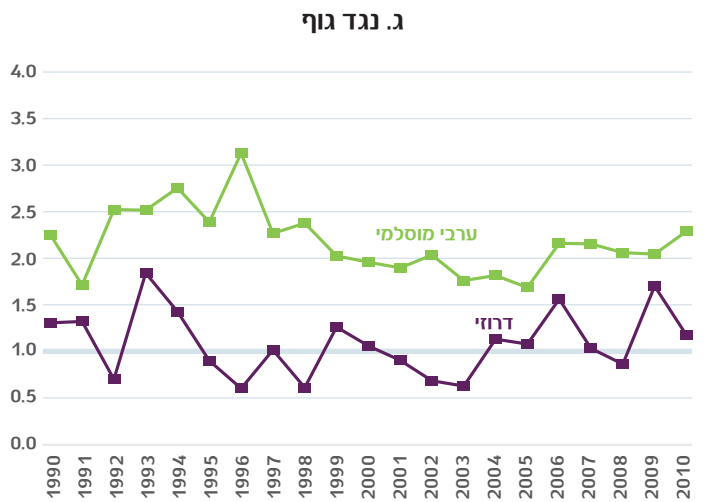
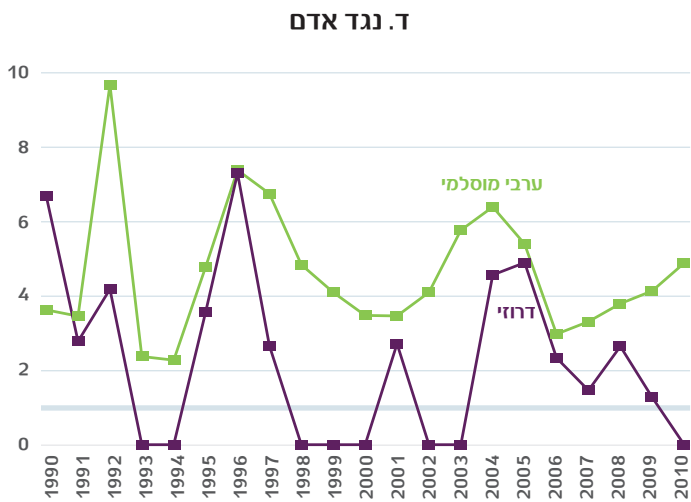
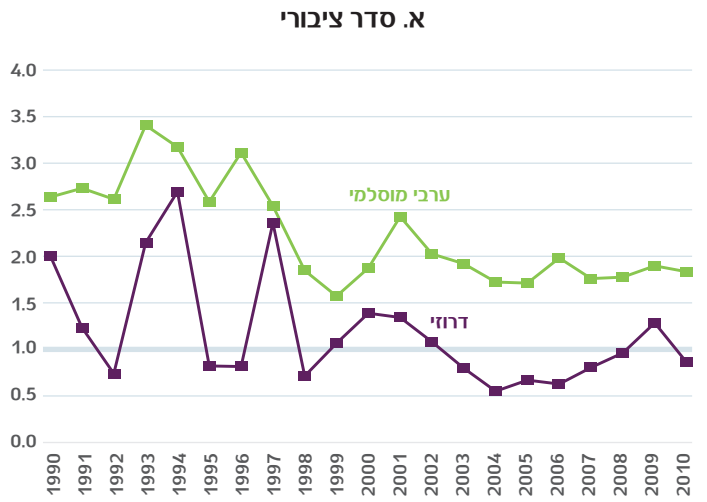
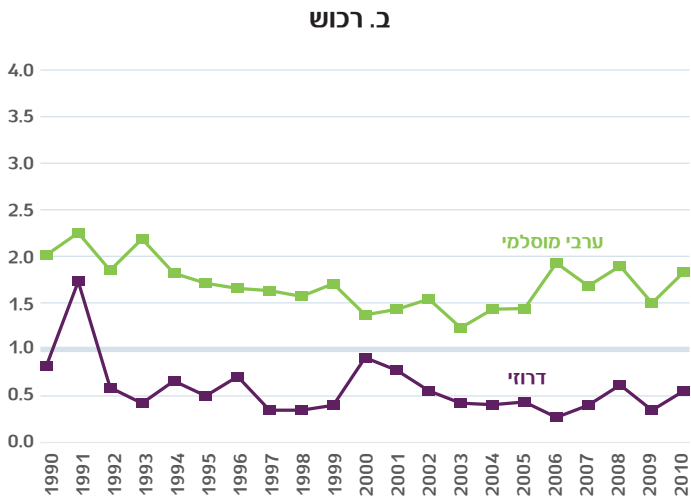
המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

תרשים נ-22. המעצרים של גברים מוסלמים או דרוזים בני 30-39:
 המספר ל-1,000 בני גילם יחסית לשיעור המקביל בקרב יהודים, לפי קבוצת העברה, 1990-2010

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

תרשים נ-23. המעצרים של גברים מוסלמים או דרוזים בני 40-49:
 המספר ל-1,000 בני גילם יחסית לשיעור המקביל בקרב יהודים, לפי קבוצת העברה, 1990-2010

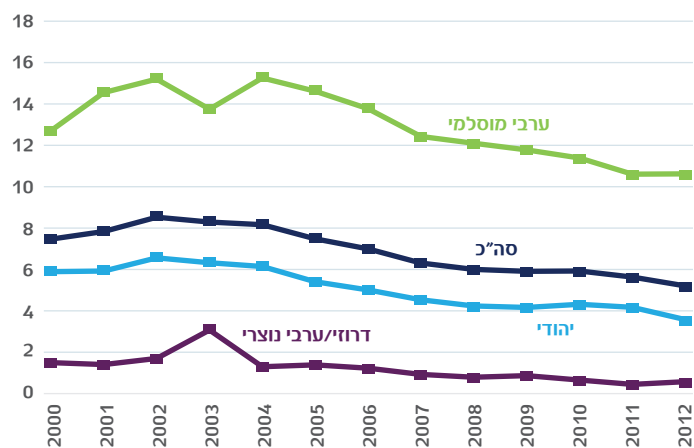

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

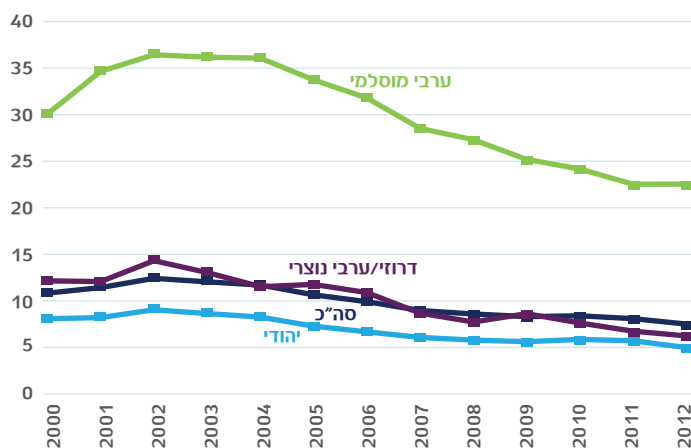
גזרי דין

תרשים נ-24. מספר הנאשמים במשפטים פליליים ל-1,000 איש, לפי קבוצות הגיל והאוכלוסייה, 2000-2012

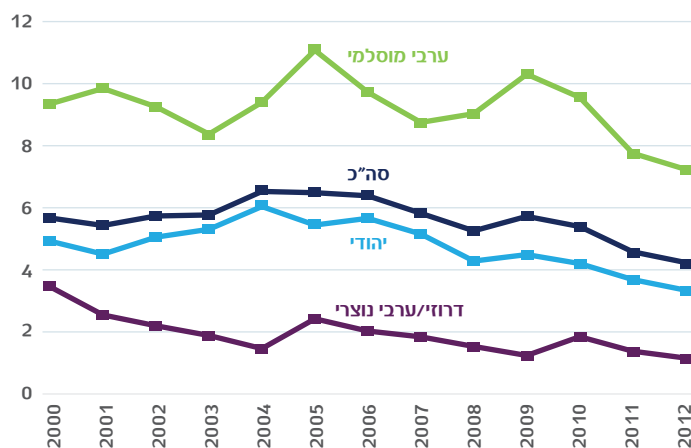
א. סה"כ

ג. מבוגרים

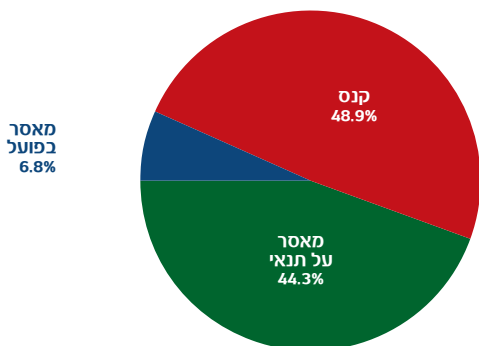
ב. קטינים (בני 12-18)

המקור: הלמ"ס (שנים שונות) ועיבודי המחברים.

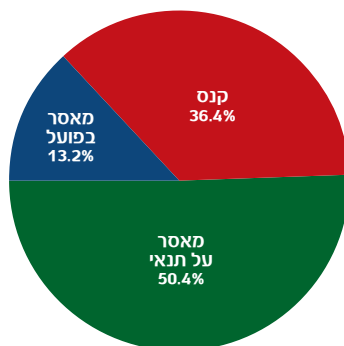
תרשים נ-25. התפלגות סוגי העונשים¹ שהוטלו על גברים שהורשעו, לפי קבוצות האוכלוסייה² והעברה,³ 1990⁴

ערבים מוסלמים

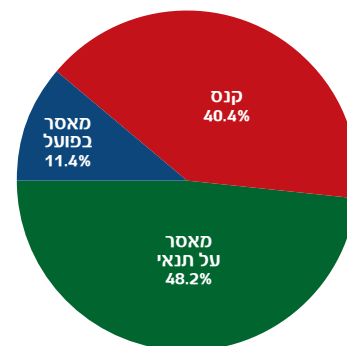

יהודים

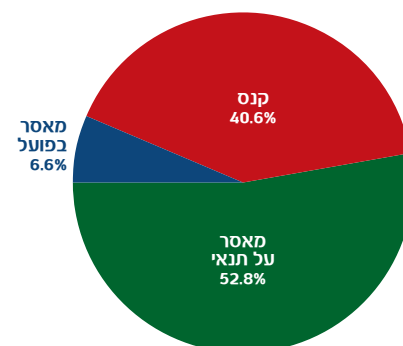
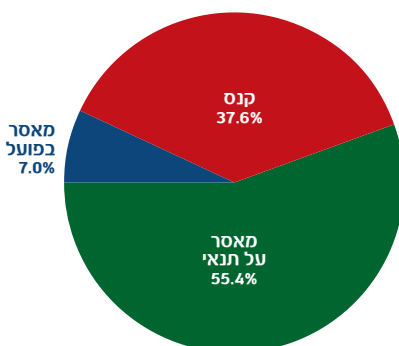
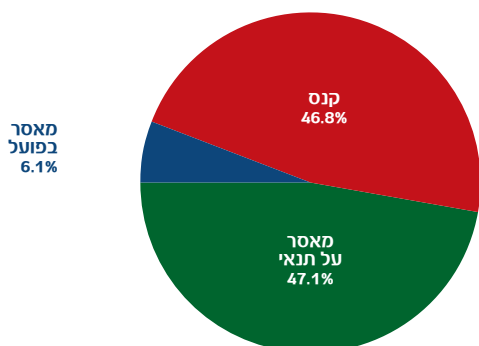
א. סדר ציבורי

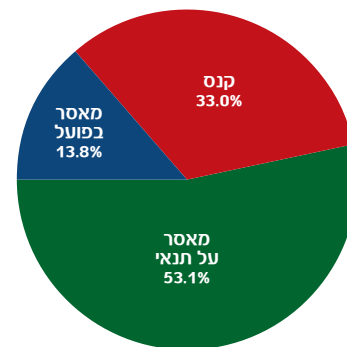
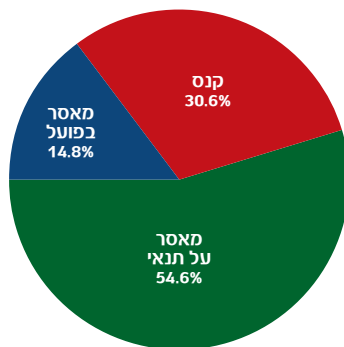
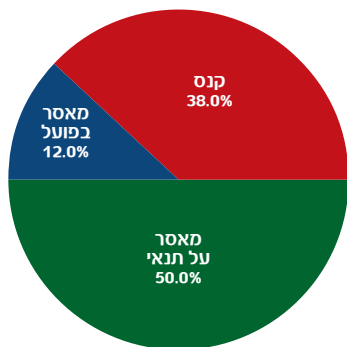
סה"כ

ב. רכוש

ג. נגד גוף

המקור: משטרת ישראל, הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. בערכאה העליונה. במקרה שהוטל יותר מסוג אחד של עונש, ספרנו כל אחד בנפרד.
2. התרשים אינו מציג נתונים על דרוזים בשל מיעוט מקרים.
3. במקרה שגזר הדין כולל הרשעות ביותר מקבוצת עברה אחת, כל אחת מהן מופיעה בתרשים בנפרד.
4. לפי שנת ההכרעה בערכאה העליונה.

תחושת הביטחון האישי

לוח נ-8. שיעור הפרטים החשים ביטחון אישי¹ לפי קבוצת האוכלוסייה,
2002-2012 (באחוזים)

שנה	סה"כ	יהודי	ערבי
2002	73.6	73.3	75.2
2003	76.4	76.5	75.8
2004	75.8	76.5	71.6
2005	74.3	75.4	68.7
2006	74.1	75.1	69.3
2007	72.3	73.4	66.5
2008	74.1	76.3	62.6
2009	76.2	77.6	68.7
2010	76.0	77.0	71.0
2011	76.6	78.7	66.2
2012	75.6	77.5	65.9

המקור: הסקר החברתי של הלמ"ס ועיבודי המחברים.

1. מרגישה/ בטוח/ה מאוד או בטוח ללכת לבד בשעות החשכה באזור המגורים.

לוח נ-9. הסיווג לקבוצות העברה

קבוצת העברה	התכולה (רשימה חלקית)
ביטחון המדינה	מרד, הסתה, הסתננות, יידי אבנים, עברות אמל"ח (אמצעי לחימה).
סדר ציבורי	עברות נגד הסדר הציבורי, הכשלת עובד ציבור, תקיפה והכשלת שוטר, קטטות והפרעות ברחובות ובמוסדות, איומים, שוחד, התקהלות או התאגדות, מטרד רעש וחסימת דרך, הסגות גבול ועברות נגד חוק הכניסה לישראל.
נגד גוף	חבלה גופנית חמורה, תקיפה ושאר עברות נגד גוף אדם.
נגד אדם	רצח, ניסיון לרצח, הריגה, גרימת מוות ברשלנות.
מין	אינוס, מעשה מגונה, הטרדה מינית.
מוסר	סרסרות ושידול למעשה זנות, שימוש וסחר בסמים.
כלפי רכוש	גנבה מדירה, גנבה של רכב או מרכב, כייסות וכיוצא בזה.
מרמה וכלכליות	זיוף, מרמה ועושק, עברות הנוגעות לכרטיסי חוב, עברות כלכליות.
עברות מינהליות	עברות נגד חוקי עזר עירוניים, עברות הקשורות בדיני עבודה ועוד.

המקור: משטרת ישראל (2014).

מקורות

אבו ריא, ע', א' אברהם, וג' וולפספלד (1998), האוכלוסייה הערבית בעיתונות העברית: תקשורת ודה-לגיטימציה סוציו-פוליטית, המרכז לחקר החברה הערבית בישראל, המכון לחקר השלום, גבעת חביבה.

ברוכמן, א', ט' גורן, ומ' דיין בן-זקרי (2011), "שיפור אמון הציבור – האתגר של משטרת ישראל", בתוך: העיקר במחקר 2010-2011, משטרת ישראל, מדור מחקר אסטרטגי וסטטיסטיקה.

גרא, ר' (עורך) (2013), ספר החברה הערבית בישראל (6), אוכלוסייה, חברה, כלכלה, מכון ון ליר בירושלים.

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (שנים שונות), שנתון סטטיסטי לישראל, ירושלים.

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ומשטרת ישראל (2009), פשיעה 1999-2008, סטטיסטיקל 100, ירושלים.

המוסד לביטוח לאומי (2014), "ממדי העוני והפערים החברתיים", בתוך: דוח שנתי 2013, מנהל המחקר והתכנון, ירושלים.

זוסמן, נ', וד' רומנוב (2005), דיווח נפגעי עברה למשטרת ישראל: השפעת מאפייני הפרט ושיעורי הפשיעה, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, סדרת ניירות עבודה, מס' 9.

ח'מאיסי, ר' (2012), "הטרנספורמציה מכפריות לעירוניות בקרב היישובים הערביים בישראל", אופקים בגיאוגרפיה, 81-82, עמ' 122-142, אוניברסיטת חיפה.

ח'מאיסי, ר', ונ' טשנר (2014), מדיניות הטיפול של משרד לביטחון הפנים והמשטרה באלימות חמורה בחברה הערבית ובמניעתה, הכנסת, מרכז המחקר והמידע, ירושלים.

מיעארי, ס' (2012), נשים ערביות בשוק העבודה: יישומים אמפיריים והצעות למדיניות: נייר מדיניות, אגודת הגליל – האגודה הערבית הארצית למחקר ושירותי בריאות, שפרעם.

משטרת ישראל (2014), השנתון הסטטיסטי 2013, מדור מחקר וסטטיסטיקה/מחלקת אסטרטגיה/אג"ת.

פוגל, נ' (2006), הפשיעה בישראל – 2002: פוטנציאל ההרחבה של הסטטיסטיקה של הלמ"ס בנושא פלילים, סדרת ניירות עבודה, מס' 20, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ירושלים.

רונן, י' (2010), נתונים על הפשיעה בחברה הערבית בישראל, הכנסת, מרכז המחקר והמידע, ירושלים.

רטנר, א' (2009), תרבות החוק: מערכת החוק והמשפט בראי החברה הישראלית, מרכז שאשא למחקרים אסטרטגיים, ביה"ס ע"ש פדרמן למדיניות ציבורית וממשל, האוניברסיטה העברית בירושלים.

רטנר, א', ג' פישמן, וח' תורג'מן (2009), ניתוח מיקרו ומאקרו של אלימות בישראל 1980-2007, דו"ח מחקר סופי, אוניברסיטת חיפה.

Australian Institute of Criminology (2013), *Australian Crime: Facts & Figures 2012*.

Avraham, E. (2003), "Press, Politics and the Coverage of Minorities in Divided Societies: The Case of Arab Citizens in Israel," *Harvard International Journal of Press/Politics*, 8 (4), pp. 7-26.

Ben-Bassat, A., and M. Dahan (2012), "Social Identity and Voting Behavior," *Public Choice*, 151 (1), pp. 193-214.

Buonanno, P. (2003), *The Socioeconomic Determinants of Crime, A Review of the Literature*, Working Papers 63, University of Milano-Bicocca, Department of Economics.

Choe, J. (2008), "Income Inequality and Crime in the United States," *Economic Letters*, 101 (1), pp. 31-33.

Evans, T. D., F. T. Cullen, R. G. Dunaway, and V. S. Burton (1995), "Religion and Crime Reexamined: The Impact of Religion, Secular Controls, and Social Ecology on Adult Criminality," *Criminology*, 33 (2), pp. 195-224.

FBI (2013), *Crime in the United States 2012*, Table 43A: www.fbi.gov (14.12.2014 באחרונה).

- Fougère, D., F. Kramarz, and J. Pouget (2009), "Youth Unemployment and Crime in France," *Journal of the European Economic Association*, 7 (5), pp. 909–938.
- Freeman, R. B. (1999), "The Economics of Crime," in: O. Ashenfelter and D. Card (eds.), *Handbook of Labor Economics*, Vol. 3C, North Holland Publishers.
- Glaeser, E. L., and B. Sacerdote (1996), *Why is There More Crime in Cities*, NBER Working Papers 5430.
- Gurr, T. R. (1993), "Why Minorities Rebel: A Global Analysis of Communal Mobilization and Conflict Since 1945," *International Political Science Review/Revue internationale de science politique*, 14 (2), pp. 161–201.
- Haj-Yahia, M. (2000), "Wife Abuse and Battering in the Sociocultural Context of Arab Society," *Family Process*, 39, pp. 237–255.
- Johnson, B. R., S. D. Li, D. B. Larson, and M. McCullough (2000), "A Systematic Review of the Religiosity and Delinquency Literature: A Research Note," *Journal of Contemporary Criminal Justice*, 16 (1), pp. 32–52.
- Lee, D., and S. Holoviak (2006), "Unemployment and Crime: An Empirical Investigation," *Applied Economics Letters*, 13 (12), pp. 805–810.
- Lochner, L., and E. Moretti (2004), "The Effect of Education on Crime: Evidence from Prison Inmates, Arrests, and Self Reports," *American Economic Review*, 94 (1), pp. 155–189.
- Ministry of Justice and National Statistics (2013), *Statistics on Race and Criminal Justice System 2012*, London.
- OECD (2011), *Compendium of OECD Well-Being Indicators*, OECD Publishing.
- (2013), *OECD Economic Surveys: Israel 2013*, OECD Publishing.
- (2014), *Society at a Glance: OECD Social Indicators*, OECD Publishing.
- Tsfati, Y. (2007), "Hostile Media Perceptions, Presumed Media Influence and Political Alienation: The Case of Arabs in Israel," *Journal of Communication*, 57 (4), pp. 632–651.
- U.S. Census Bureau (2014), *Annual Estimates of the Resident Population by Sex, Race, and Hispanic Origin for the United States, and Counties: April 1, 2010 to July 1, 2013*, Population Division.